

RÉGI MAGYAR NYELVEMLÉKEK.

K I A D T A

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

DÖBRENTAI GÁBOR,

MINT SZERKESZTŐ FELÜGYELÉSE ALATT.

MÁSOD KÖTET.

FOGLALAT.

I. Kinizsy Pálné Magyar Benigna imádságoskönyve 1513.

II. Vegyes tárgyú régi magyar iratok 1342–1599. u. m. királyi cancellariából esküszabvány. Királyi 's nádori helytartó, országbíró, főispán, itélőmester, alispán szolgabíró hivatalos iralma. Erdélyi fejedelemé. Vajdáé. Iktatási tudósítmány. Hadirend, magyar kir. kamara intézményei. Zultántól, török főtisztstól lévők. Birói ítélet. Tanúk vallomásai. Országgyűlésről követjelentések. Nemes urak asszonyok által háziakban közlekedés. Várnagyi, udvarbírói eljárás. Szabad kir. 's mezővárosi, falusi rendelkezés, levelezet. Miskolcz, Komárom jegyzőkönyvei. Magyar kereskedők iratai. Családi ügyben: szerzés, gazdasági jegyzet, nászruha, menyegzőre keresztelésre temetésre hívó; kötelezvény, nyugtató, végrendelet. Versek, 'stb.

B U D Á N,

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM' NYOMTATÁSA.

1 8 4 0.

KÖVETKEZŐT, AZ OLVASÓ MÉLTÓZTASSÉK AZON LAPHOZ ÉRTENI, MELLY-
HEZ TARTOZÓ.

EZEN CZIKKNEK: I. ADATOK MAGYAR BENIGNÁRÓL,

Iső lapján áll: Kitetszend. Kell: Kitetszendik, értvén alatta, *ha* majd tovább olvassuk. De még jobb ide: Majd kitetszik.

III. d. lapon alatt a' jegyzetben 4-nél van: Verum lasio . . . Kell: Verum Blasio.

Vd. lapon fordul elé: Mikor hala meg Kamicházi Horvát Mark, nem tudni Csatoljuk még oda: Az 1505b. Rákoson forrott országgyűlés pesgett végzéseinek így van aláírva: Marcus Horvath de Kamichacz castellanus castri Budensis. *L. Kovachich, Suppl. ad Vestig. Comitior. Tom. II. p. 333.*

XIX. d. lapon, alatt 1) jegyzetben: találtató: „Cziraki Márton *Lőcséről*. Buday Ésaías *ext, lőcsei* helyett *jőcseinek* (Martinus Cyriacus *Jőtsei*) állítja Börner és Párizpapai nyomán, Csókás Péter, Szatmár-Németi Mihály és Dr Veszprémi István ellen, ¹⁾ de nem jegyzé ki *Jőcse* helynek hol voltát vagy még fenlétét, pedig itt: *Jőcsei*, csupán előnév, helyről. *Görög'* helysoraiban nincs, Marienburg Erdély földleírásában sincs; Fényes IV. d. kötetének 224. d. lapján is csak *Jeke* van Szabolcsban, 395. d. lapján pedig csupán *Jécsa*, Torontalban. Lám Petrus Monedulus Lascovius-t, Baranya vmegyei Laskó nevű helyről, *Laskói* Csókás Péternek írja, ki épen feljegyezve hagyá fenn: Anno 1522. rectore Philippo Melanchtone primus omnium hungarorum Martinus Cyrjaci de Leutschovia . . . *Vittebergam* . . . sese contulit. *L. Tractatus de homine, magno illo in rerum natara miraculo, Viteb. 1585.* „Ajánló levelében, (mondja Bod Péter, Magy. Athenás 159 l.) előszámlálja mind azokat a' Magyarokat, a' kik 1522dik esztendőől fogva Vitebergába tanultak 1586dik esztendeig.

A' VEGETES TÁRGYU R. M. IRATOK ELŐBESZÉDE'

XIII. d. lapján marada sajtóbotlásul: ugyan azok okok. Kell: ugyan azon okok.

Néhol pedig az ékezet nyomtatás közben tört le, 's így áll: emlekeztetés, itelete, temetesre. Kellene: emlék . . . itelete, temetés . .

Budán, Deczemb. 15. d. 1840.

Szerkesztő.

1) L. Buday Magyar ország históriája, III. d. kötet, Harmadik kiadás, Pesten, 1833. l. 60.

269.249/2

I.

KINIZSY PÁLNÉ
MAGYAR BENIGNA'
IMÁDSÁGOS KÖNYVE.

I R T A

REMETE SZ. PÁL SZERZETBELI

F. M.

A' KINIZSY ALAPÍTOTTA NAGYVÁZSONI KOLOSTORBAN

1 5 1 5,

VESZPRIM VÁRMEGYÉBEN.

HÁRTYÁN LÉVÓ EREDETIÉT

FELFEDEZTE AZ ÉRSEKUVÁRI FERENCZESEK KOLOSTORA KÖNYVEI KÖZÖTT
'S LEMÁSOLTA 1834BEN

CZECH JÁNOS,

SZABAD KIR. NS GYŐR VÁROSA FŐBIBLIÓ-MAGYAR AKADÉMIAI RENDES TAG.

BÉVEZETÉS TARTALMA 'S EZ IMÁDSÁGOKHOZ TARTOZÓKÉ.

Lap.

I. Adatok Magyar Benignáról 'stb. <i>Első férje</i> , Kinizsy Pál, Magyar Balásnak mostoha fia volt. Kinizsy születési eredetét nyilvánabban fejtheti ki szerkesztő, ha Palotán a' gr. Zichy levéltárban lévő Magyar Balás és Kinizsy leveleket egész terjedelmükben forgathatja meg, de csak azokat veheté köszönettel, mellyek vele kivonatlan közöltetének. Milly világosító dolgok ötlenek elé lám a' Fejér codexében közzé tett okiratokból. Bélának sz. Margit demesi prépostsága megerősítvényében 1138ból, Kinis, névül áll: <i>Cod. dipl. Tom. III. p. 98.</i> „In villa Lingu; haec sunt nomina suorum: Nulos, Kuzen, Kinis . . . p. 99. In villa Geiste; Kasa, Kapu, Oba, Kinis, Daud . . . p. 101. In villa Hedelen: Kinis, Gonordi; p. 102. In villa Asauler (Azsafő): Buda, Teledi, Kinis, Marcus. Továbbá: Tom. IV. vol. III. p. 146. eléjő 1263b. de genere Kynis. <i>Tom. IV. vol. III. pag.</i> 191. IVd. Bela parancslevelében 1264ből, mellyel Pérecsét az egri káptalan közbenjártával a' jászói prépostságnak viszszaadhatja, találjuk, p. 192. „Super quo fidelitati vestrae mandamus, . . . quatenus . . . vnum ex vobis, virum idoneum, cum comite Mixa, de genere Kynis homine nostro, transmittatis. Illy régóta ismert vér egyik sarjadéka is lehete ugyan végre molnár, de Pál bán' eredetét attól, úgy burkolák mesébe, mint Hunyadi Jánosét. <i>Benigna második férje</i> : Kamicházi Horvát Márk. <i>Harmadik</i> : Kereky Gergely. Kerekyek régi birtokosságát a' váradi káptalannak 1262beli bizonyítványa mutatja: <i>Fejér, cod. dipl. Tom. IV. vol. III. p. 98.</i> „Quod cum Ferrustan, magister hospitalis generalis cruciferorum in regno Hung. coram nobis cum tribus fratribus suis similiter cruciferis, personaliter constitutus, quasdam terras ecclesie ipsorum habitatoribus destitutas Odon et Wezend vocatas in comitatu Byhoriensi et Zathmariensi existentes, comiti Ihoanni de Kereky, triginta quinque marcis se dixit pignori obligasse . . . Erről Kereky János több írást mutatott elő 's Ferrustan nem csak ki nem válthatá, sőt 15 márka ráadást kért. Ezt is lefizette Kereky, 's így: Ferrustan, duas terras Odon et Wezend, comiti Ihoanni de Kereky et per eum suis heredibus, heredumque suorum successoribus vendidit et tradidit perpetuo et irrevocabiliter possidendas. E' két jószágot azonban a' királyi kobzónak vissza kelle kapni, mivel a' Magyar Balásnak ajándékozott „Adony és Veseny,“ úgy tudem, épen azon Odon és Wezend; ma, Biharban: Ér-Adony, Szatmárban: Vezénd?.....	I—VIII
II. Némelly jegyzet ez imádságos könyv' fennmaradta, nyelve 's a' pálosok magyarhoni szerzete felől. <i>Szerkesztő által</i>	IX—XXVIII
Észrevételek Magyar Benigna imádságos könyvére. Betűk. Ragok. Szótár abból, elavult szavaira nézve. <i>Czech Jánostól</i>	1—8
Toldalék. Még is ezen imádságokban lévő elavult szavak, 's néhány észrevétel. <i>Szerkesztőtől</i>	9—10
Imádságok.....	11—73
Ezek között sz. Bernald doctoré, nyolczas, tizes rímekben.....	24—30
Az első levél meg nem lévén, a' másod első lapjának hasonmás, a' 11d. lap. előtt. Kezdeté: zomorofagodrol.	
Másod hasonmás. A' 15d. laphoz. Kilenczed levél tulsó lapja.	
Harmad hasonmás 57dikhez. Hetvenhated levél innensője.	
Negyed hasonmás 70dikhez. Kilenczvenötöd levél tulsója.	
Ezen 6 hasonmásnak, eredeti lapjaikról, köre híven vésetését intézte a' szerkesztő.	
F. M. író neve 's hogy ezen imádságok Magyar Benigna kolostorában készültek 1513b. áll a'.....	68d. lapon.

I.

A D A T O K,

M a g y a r B e n i g n á r ó l,

's atyja és három férje, úgy a' Remete Pálosok'
nagyvázsoni monostora felől.

Ezen imádságokat elmondogatta egykor Magyar Benigna, legelőször Kinizsy Pál felesége. Miképen az ő számára készülésük felől álljon itt egykét szó, álljon életéről, mellyhez adatok Gróf Zichyek' jól rendezett gazdag levéltárából különben is, eddig nem ismertekül hozathatnak elé.

Sőt a' szoros összeköttetés, atyjáról és Kinizsyról is kívánja némelly még hasonlóan nem hallott pontnak, Benigna' 1520beli korosságára nézve, felvilágító megemlést. Következnek, ámbár mostan még csak töredékesen.

1464ben, *XVI Cal. Septembris*, Budán, Mátyás király' adománylevele Magyar Balást, Adony urodalma' birtokosává azért is tevé, mivel atyját Hunyadi János gubernatort híven szolgálta háborúiban. Czíme itt; *Aule familiaris et partium regni superiorum capitaneus*. De, ki volt atyja, ki felesége, arról nincsen szó, nincs gyermekéről. Kelemen nevü testvére áll egyedül benne, *per eum*, mint coimpetrator. 'S Magyar Balás ennél fogva, gondolhatnók, még ekkor talán nem volt házas. Azonban lehetett, mivel felesége 's gyermeke számára kitűzhetette Tiszamelléki más jószágait. Kitetszend.

Annak tudhatása, volt-e 1464b. 's elébb is már hitese, Kinizsy Pál' millyen korúságát határozná el, mert Kinizsy Pál, Magyar Balásnak mostoha fia volt. Ha ennek anyját Balás, csak 1464 végén vette el, Kinizsy úgy 50d. évében holt volna meg, feltévé, hogy 1464b. 20d. esztendejét tölté.

Ügyele tehát mostoha fiára Magyar Balás, táborában, 's annak hősi nevet hamar vívott erején Mátyás is gyönyörrel nyugtatá szemét. Így adta neki, méltán, Nagyvázson urodalmát Veseny László magvaszakadtából 1472ben, *Sabatho proximo ante festum beati Bartholomei apostoli*, Esztergomban költ levéllel, mellyben Kinizsy czíme még csak *Aulicus*. Kinizsy hamar kötött Veseny László' özvegyével 's megerősíteté adományiratát 1473ban *sexto Idus Januarii*.

Magyar Balás pedig sieté Kinizsy Pállal kölcsönös öröködési szerződésre lépni előlegesen Batori István Ország' bírása előtt Budán; később ahhoz királyi helybenhagyás 1474b. *feria secunda proxima post festum*¹⁾ B. M. *Virginis* Olmüczben járult, ottani táborozás alatt. M. Balás neveztetik ebben: *Vajvoda partium transylvanarum et Regnorum Dalmacie et Croacie Banus*. Pontjai voltak: 1. Az adonyi urodalomság' egy része Magyar Kelemené. 2. Magyar Balás, Kinizsy Pált fiának fogadja. 3. Magyar Balás' édes fia László és Kinizsy Pál között egyenlő osztály legyen. 4. Magyar Balás' felesége *Barbara* özvegyi tartása, ha kellene, Adony.

Kinizsy Pál' mostoha fiúságát ebből, e' sorok mutatják:

„Ita videlicet, quod ipse Blasius Banus ipsas et eadem, vita sibi comite sicuti usque nunc tenuit, tenere valeret, ipsoque decesso, directa medietas eorundem castrorum castellorum oppidorum possessionum et villarum in partem Paulum de Kinys et suos heredes, altera vero eorundem medietas in dictum Ladislaum filium annotati Blasii Bani, ipsarumque partium tamquam ab uno utero egressarum heredes et posteritates ursos in perpetuum condendant.

Az itteni hézagokat összevetés pótolhatja.

1. Kinizsy, Nagyvázsont engedvén halála utánra, házas ekkor nem lehetett. A' *heredes* szó, csak hagyhatási jogára nézve volt. Ó és mostoha atyja, mint eleshető csatázók, minden esetre jókor rendelkezének.

2. *Barbara*, Kinizsy' és Magyar László' anyjául onnan is gondolható, mivel Benignáról e' családi mindent elintézés egy szót sem említ. Benigna tehát Magyar Balásnak másod házasságából származott, 's Kinizsy' hitesévé is csak úgy lehetett.²⁾

3. *Barbara*, alkalmasint még 1474b. hala meg, mindjárt a' szerződés után, 's Benigna' anyját Magyar Balásnak csak hamar el kellett venni, mert egy alább álló irat szerint 1520ban Benigna, 45 évünel korosabb alig lehetett, miknél fogva Kinizsy vele 1490 körül kelhete össze, kevéssel Magyar Balás' halála előtt, midőn a' leány 14d. évében hajadonkodott.

4. Magyar Balásnak azért kelle Kinizsy' anyjával csak ugyan még 1464 előtt már házasságban lennie, mivel Istvánffy szerint Pál 25 évig viselé a' temesi bánságot „*e manipulario pedite omnibus honorum gradibus, sola virtute duce conscensis, Temesvario ac caeteris inferioris Pannoniae limitibus per viginti quinque annos cum imperio praefuerit,*“³⁾ így tehát banná 1469b lett, 's 25 évünel akkor csak több volt. Magyar Balás e' szerint, elől említett adománylevelében 1464b. Adony' megnyerésekor testvérét Kelement külön akarta maga mellé emelni, vagy talán attól hasonkedvezést és kölcsönös

1) Purificationis, Annunciationis, Assumptionis, Nativitatis, Conceptionis etc.!

2) Hogy a' fiúvá fogadott, azzá fogadójának leányát el ne vehesse, arról egyházi törvény 1500b. költ az Oláh Miklós primás érsek által Nagyszombatban tartott egyházi zsinatkor. L. Mich. Szvorényi Jus privatum ecclesiae hungaricae. Veszprimii 1804. Part. I. pag 255.

3) L. Istvánffy, Regni Hungariae historia, Coloniae Agrippinae, M. DCC. XXIV. libr. III. pag. 22. b.

ótalmat remélle. — És öregnek írá Bonfini is Kinizsyt. ¹⁾ Továbbá, összeilleszthetőbb Magyar Balás' felverekedő lelkével, ki „*ex gregario milite, sola virtutis commendatione ad summos militiae honores et divitias* ²⁾ kezdett emeltetni Mátyás által, még virgoncz közállapotjában elvétele egy közrendű csinos asszonykának, kit özvegyen, Bonfini feljegyzéseként, molnár hagyta. ³⁾ Mert volt legyen bár Borbála bájos, eszes, Adony ura 's Felső Magyarország' kapitánya szállott volna-e le hozzája? Akkor hódítá ez magához a' tüzes vitézt, Abaujban, — ott ma is a' Kinyis falu — midőn Balás meg sem álmodá még ottani vezérré leendőségét. — Hanem akkor is molnár névön-e el? Kinizsy Pál atyja nem inkább malommal bíró egy kis ur volt-e? Bonfini hamar utánírt puszta hallomást 's nem vevé észre, mint kél többféle rege, magát felvívott felől. Kinizsy nemes családról Abauj megye 's Jászó' levéltárában sok levél szól 1500 éveiben. — Egyébiránt ez nem Kinizsy Pál előkelőbb származtatásáért mondatik, mert hiszen, alacsonból nő fel elejénte minden, hanem mutatkozó adatot kísérni kell.

5. Leányát Balás, Kinizsynek nem annyira jutalmul adá. E' házasság inkább házi viszonyból eredett.

1483ra van Eggerernél téve, tehát Kinizsynek még nótelen korára, Nagyvázsomban a' Pálosok' szerzetének általa történt alapítására. L. *Fragmen panis corvi protoeremitici seu reliquiae Annalium eremi coenobiticorum ordinis fratrum eremitarum S. Pauli primi eremitae etc.* (a Fr. Andrea Eggerer, Ord. S. Pauli primi Erem. presb.) *Viennae MDCLXIII.* 250d. lap.

„Similis beneficentiae laude praedicari debet C. Paulus de Kinyis etc. ob possessionem Karako, comitatus veszprimiensis cum suis pertinentiis et ducenta jugera terrae Bessere dicta, piscinam item copiosam cum prato Hassak, quae omnia muniente suo literarum robore Mathia rege, ecclesiae nostrae S. Michaëlis de Vaason, a se fundatae jure perpetuo tradidit. —

1486ban Kinizsy' czíme, Paládics és Tószeg feletti határlevélben: *Comes Temesiensis et partium inferiorum generalis capitaneus.*

1490ben hala meg Magyar Balás Kassa körül, azon csatája után, mellyben Beatrice' sergét elszéleszté. ⁴⁾

1492b. *Dominico proximo post festum nativitatis B. V. gloriosae* Temesen rendelkezik betegen Kinizsy az orodi káptalan' küldöttjei előtt, 's halála' esetére, Benigna örökös, mindenében. Neve mellett itt is felebbi czímzete áll. Lám a' latinul nem tudott Kinizsy, bizony magyarul dado-

1) In praefectura Temesiensi, iosa, qui ab eo fuerat educatus, et per quem ille omnia domi forisque in senectute gerere consueverat, audacia, robore, et disciplina militari, eius non dissimilis, a rege suffectus est Budae. — L. Bonfinii Dec. V. libr. 4. pag. 738.

2) Istvánffy szavai. L. Regni Hungariae historia, Coloniae Agrippinae 1724. libr. 1. pag. 4. a.

3) L. Ant. Bonfinii *Rer. uugar. Decades.* Basileae 1568. Dec. IIII. lib. 2. pag. 579.

4) L. Nic. Istvánffy, libr. I. pag. 5. „Verum Iasio haec victor 'a ultimum operum fuit, eodem enim itinere gravi morbo correptus e vita excessit. haerede omnium bonorum, unica filia, Benigna testamento relicta, quam eventu sterilem Paulo Quinisio, praefecto Temesuarii nuptui tradiderat.“

gá el végakarattját 's nem úgy irák a' papok! Ulászló 1493b. *Sabatho proximo post festum conversionis beati Pauli apostoli*, erősíté meg azon rendelkezését. — Bonfini Kinizsynek nem minden házi dolgát tudta, mert ezt irá: „*testamento nullo (quod iam pridem mutus erat) confecto, christiane pientissimique hominis ritu ex hac vita decessit.*”¹⁾

1494ben Nov. 20kán hunyt el Kinizsy a' Száva mellett, mint Ország birája Sz. Kelemen mezővárosban, épen úgy diadallal miként mostoha apja és apóssa, mert halálos hideglelése előtt még kevéssel keményen veré meg a' törököt Drágffy Bertóttal Bulgáriában.²⁾

Ki vitetheté hamvait Nagyvázsón monostora' egyházába más Benignánál? Talán ő állítatá emlékéét is oda,³⁾ mellyről Eggerer, imént idézett lapján szól; talán emelé Remete Sz. Pál' szerzete hálából, az arra vésett ezen vers szerint:

Erexit Vasonia claustra Kinysius heros,
Illius hac urna marmoris ossa cubant.

Elhagyá mostan temesvári, el budai lakát az Ország birája fiatal özvegye 's egyedül lakója lön Nagyvázsón kastélyának. Rettentő nevü vezér' híre, felette, körülé; roppant jószág, birtokában. De nem serdült fiú, oldalánál atyja' nevével, leány magzat sem vidítá mint anyát. „*Nullaque prole relicta*“⁴⁾ költözteté el Bonfini, Pál bánt; ezt irta, láttuk, Istvánffy. Féltestvéréről Magyar Lászlóról, eddig elé többet nem tudunk; Istvánffy szerint már ekkor el kelle hálnia.

A' hatalmas asszony' kezét sokan keresheték. Hihetőleg szép is volt.

'S már 1495ben, *in vigilia festi S. Apostoli Andreae*, Kamicházi Horváth Márknak, mint másod férjének adatta Nagyvázsont Ulászlóval. Horváth Márk ennek udvarnoka volt, így ifjú még; Benignával nyilván együtt kéré a' királyt, ez Kinizsy' érdemeire emlékezék 's kedveze özvegyének. Horváth Márk, mintha előre megint magtalanak hitte volna tüzes menyecskéjét, a' vázsóni urodalom' birhatását testvéreire Jánosra és Péterre is kiterjeszteté. Benigna, akárhogy, férjhez akara menni.

1) L. Bonfinii *Rer. ung. Dec. V. libr. 4. pag. 738.*

2) L. Istvánffy, *Historiarum libr. III. pag. 22. a.* És Bonfini elébbi 738d. lapján.

3) Mutaták töredékét nekem Nagyvázsónban a' Kinizsy kastély' romjai között 1824. 'S említett a' török' halála, ki arra bosszújában lőtt volna.

4) Gr. Bethlen Elek, azonban, Bonfini ellen, Bethlen Gábor' életében ezt irá: *Wolfs Vater gleichfalls Gabriel Bethlen war mütterlicherseits ein Enkel des berühmten Helden Paul Kinizsy. L. Taschenbuch für die vaterländische Geschichte. Herausgegeben durch die Freyherren von Hormayr und von Mednyánszky. II'ter Jahrg. 1823. Wien. Seite 458. De a' kútfó nem említetik.*

1496b. e' Horváthékat, az említett jószágban, Ulászlónak következő elejü 's végü adománylevele erősíti meg: Uladislaus, Dei gracia Hungarie etc. Rex. Omnibus Xti fidelibus p̄sentibus pariter et futuris p̄sentium notitiam habituris salutem . . . Ad n̄sor. noticiam harum serie volumus pervenire, quod fidelis noster Egregius Marcus Horvath de Kamichacz aulicus noster, Matris nostre accedens in conspectum in sua ac gr̄ose Benigne alias relicte condam Mgfici Comitis Pauli de Kinys Judici curie n̄re et Comitis Temesiensis etc. nunc vero consortis sue personis exhibuit . . . nobis quasdam binas literas In cujus rei . . . firmitatem perpetuam p̄sentes literas nostras priuilegiales penden̄ et authen sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum per manus Rndissimi . . Domini Thomae Eppi Ec̄cle Agriensis aule nostre sumi et secretarii Cancellarii Bude 10 die Mensis Junij Aō domini 1496.

Mikor hala meg Kamicházi Horváth Márk, nem tudni, de hogy Benignának 1509ben már harmad férje Kereky Gergely volt, mutatja egy ezen évbeli irat, mellyben *feria proxima ante festum beati Georgii Martyris*, Benigna, osztályt intéze el Horváth Péter és János fenmaradott testvérek és új férje Kereky Gergely közt. Márktól sem marada tehát gyermeke, hanem a' Kinizsy szerzette jószág' egy részében Péter' 's János' ivadékai lőnek bizonyos ideig urak. — E' Kerekynek nem az forgott-e eszében, hogy a' még 1262b. Comes Johanes de Kereky által megvásárlott Adonyt és Vezéndet, mit a' „Tartalom“ bővebben említ, valamiképen megint családjára könnyebben szállíthassa? Mert Benigna, mintha csak illyenért lett volna kapós. Mi volt maga Kereky, nem említetik, hanem irva ő is Vásonról van alább 's mivel királyi levélben, az reá nem csak azért ragadhatott, mert feleségével ott lakék. Kerekyéket egyébiránt jószágosoknak 1572beli iratok is mutatják, e' levéltárban. 'S az 1600beli 3d. czikk egy Kereky Jánost is nevez ki, felsőmagyarországi hadfogadásra. Tán ez lön majd Bocskai' híve 1606b.

Benignának, e' Kereky Gergelyével éltében fakadott oka, első férje monostora' gazdagítására, mit Eggerer, említett évkönyvének 275d. lapja, 1511re így teszen: *Pari studio benefaciendi tenebantur Petrus Magnus de Pesth, et Benigna quondam Domini Pauli Kinisi relicta; quorum ille ecclesiae Albensi B. V. possessionem Zolghaur, haec vero monasterio B. Michaëlis in Vason possessionem Lichtenst et Agyaglik, Comitatus Vesprimiensis, confirmantibus Uladislao et Ludovico Regibus, contulit.*

Hálából vagy felszólítatva irá azután 1513ban F. M. az az M... betűvel kezdődő szerzeti nevü valamellyik élénkebb *Frater*, ezen imádságokat. A' 69d. laptól 73dikig lévők legalább egyenesen Benigna' nevére készültek, miket azonban *Frater M...*nek más társa irhata, mert betű, helyesírás, szóval élés, számkiírás ezekben eltér amazokéitól, de az egész könyv bizonyosan övé volt. Az imádságok szíromra csinosan írvák, 's azon akkor, csak gazdagabb megjutalmazó nyerhete gondos írást, ollyannak kedveskedésből czifráztatott ki a' 2d. 3d. 's 6d. imádság kezdeténél a' lap' széle virágokkal, 's kapott a' 2dtól fogva 15dikig folyó imádság' első O betűje aranyat, mikből egy mutatvány itt a' 15d. lapnál látható.

Benigna tehát olvasni 's tán írni is tuda, mit mellesleg azért vegyünk szemre, mivel első férje ahhoz nem értett. Ország' birája nem, valamint előde, Bátori István nem, és más legfőbbek elegen azon időben. Írásait Kinizsy, viteté

VIII

1366b. Bécsben megholt *Margaretha*, melléknevével *Maultasche*, kiról Rudolf ausztriai hg Tyrolt kapá 1363b., volt legvadabb kegytelenségü Karinthiában.

Ha Benignának irgalmat, Szalkai László váczai püspök 's cancellar, (l. alább 375—379 lap.) szerzett-e az 1520b. 13 évü Lajos király nevében, vagy Verbóczi, Bátori, Ujlaki? nem tudni; hanem, undokságát még közelebbről tudjuk meg János király 1527beli okiratából, mi szerint Nagyvasont Mesztegnyei Bodó Ferenczének, a' vitézi ész és hőslélküség példányának, de szerencsétlennek, adá. Azon soráig tétetik csak ide az ezt illetett iktatási parancs gr. Zichyek levéltárából, meddig ide tartozó, olvasónk pedig enyiből is maga veheti ki az abból kifejthetőket.

Conventus Cruciferor. Ordinis S. Joannis Jerosolimitani domus hospitalis Eccleae Beati Regis Stephani de Alba Omnibus Xsti fidelibus etc. Quod nos literas Serenissimi Principis et Dni Dni Joannis, Dei gracia Regis Hungarie Dalmacie etc. Domini nostri grōssissimi Introductorias pariter et Satatorias nobis ꝑceptorie sonantes et directas, ea qua decuit reverentia recepimus in hec verba: Joannes Dei gracia Rex Hung. Dalmacie, et Croacie etc. Fidelibus n̄ris Conventui Eccle Cruciferor. de Alba, Salutem et grāciam. Cum nos debitum habentes respectum ad praeclara servitior. gratissima merita fidelis nostri Mgfici Francisci Bodo de Mezthegeyew, specialis Capitanei partium Regni nostri Sirmien. quae ipse sacre primum hujus Regni nostri Hung. corone, deinde Matti nostre ab ineunte fere etate sua pro locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia, copiosaq sanguinis sui effusione, eciam ante felicem nostram ad hoc culmen Regie dignitatis assumptione et viriliter et laudabiliter exhibuit atque impendit, in quorum recompensativam aliqualem retributionem castrum nostrum Vason apellatum in Cottu Veszpr̄ habitum quod alias Mgfici olim Pauli de Kinys Comitis Temesien-sis et eo defuncto grōse Dñe B̄gne Relicte sue ꝑfuisset, sed ex eo, quod ipsa Domina salutis honorisque et fidei sue, qua Egregio quondam Gregorio Kereký Dño item et Marito suo tenebatur immer, eundem Gregorium per interpositam conductamque precio personam crudeli nece perimi fecisse, et ob hoc notam infidelitatis incurrisse, jurisque processu observato dudum exinde condemnatam fuisse perhibetur. etc. Datum Strigonii, in crastino Festi Circumcisionis Dñi anno ejusd millesimo quingentesimo vigesimo septimo, regnor. nostror. predictor. anno primo. — Fűggő peesét' helye.

Im ez is csak most eléhuzott világítás! Hát ha még mind megkaphattam volna Palotán a' Magyar, Kinizsy, Horváth, Kereký, 's Bátori, Ujlaki családokról, szóló leveleket. Bizony egészen mássá leszen sok helyen históriánk, mintsem most hisszük, mihelyt a' titkolt iratok elékerülhetnek. Későbbi kidolgozót következő már haszonvehetőkre figyeltetném¹⁾: 1. Kis Ferencz ur bír Budán egy Kinizsy Pált illetett adománylevelet, mellyben Mátyás k. 1474b. *feria secunda proxima ante festum Mathei Ap. et Evang. in civitate Wratislaviensi* Lethava várát Trencsin vmegyében 25 helységgel ajándékozá *fideli egregio Paulo de Kynys, eiusque heredibus et posteritatibus universis*, ifjú korától fogva török és husszita elleni vitézkedéseiert. Még itt, sem egyéb czíme, sem neje. 2. *L. Thomae de Nyirkálló stylus Cancellariae Mathiae I. Regis H. p. 164.* Lórántfy Tóbiás és Mihály fivérek, Abauj vmegyei Somogy helységre nézve perlik Nagys. Magyar Balást és fivérét Kelement, úgy ns Kenis Pált 's Erchy Jánost, 's ezek Tornai István, Benedek és János fivérekkel mint szavatosokkal együtt Mátyás királytól halasztó vagy helyesebben fe-

1) B. Mednyánszky Alajostól *Paul von Kinis*, rég, dísszel ismeretes. *Taschenbuch für die vaterländ. Geschichte* 1823. — Czech Jánostól, Kinizsy által költ következő ajándoklevelet vala szerencsém

lebb viteli parancsot nyernek; év nélkül, de hihetően 1476. körül. Továbbá, 254 l. Ns Kinys Pál (*Egregius Paulus de Kinys*) ellene mond egy jószágba iktatásnak Egregius Theophilus de T. által, 's Kinysi okadásra idéztetik. *Év nélkül.* 3. *Formularium styli* p. 464. Ns Threnka Jánosnak egy várat 's hozzá tartozót ír által a' király Trencsín vmegyében bizonyos összeségü aranyforintokért zálogba, Trenkától ezt hason kikötésekkel *Paulus de Kinys comes Temesiens. et Capit. Gener. partium regni inferior.* veszi kezéhez 's a' felség egyezést ad erre *memorato Paulo de Kinys ac Gener. Dominae Benignae vocatae consorti suae ipsorumque haeredib. et posteritatib. universis.* Évtelenül, de hihetően Mátyás halála körül.

Mind ebből kijó, mint jutalmazza Mátyás, mint csilloga Kinizsyben, hatalmas gazdag család alapítása. De miként ő teszi János hget, fiát Mátyásnak az őt felemeltnek, mint szívtelen műszer tenkre, úgy pattantja szélt buborékait nemesis, vagy érelem? És özvegye! Midőn nekem ez imádságokat, nyomtatási javítás közben többszer kelle olvasnom, 's Benignát, még *csak* Kinizsy' özvegyének tudám, azt hittem: festendő leszen hajdanunkból egy asszonykép, csupán kegyes; elé kellene vennem, ártatlanság, szemérem' minden vonalát. Asszony volt ez, képzelém, kinek elhunytát, a hány vármegye körülbelől, annyi sajnálá. Ime, adatfűrkészés után egy undok kép! Maligna! —

II.

N É M E L L Y J E G Y Z E T

ez imádságos könyv fennmaradta, nyelve, 's a' pálosok magyarhoni szerzete felől.

Itteni 25dik lap szerint soror Mária Victoria bírá e' könyvet, hanem azért jóval idébb, mert beléírása, (l. hasonmássát a' Társaság' Évkönyvei II dik

nyernem: „Nos Comes Paulus de Kinys Judex curie Regie, Comesque Themesien. etc. memorie commendamus Tenore presencium significantes quibus expedit vniuersis, quibus non confideratis serviciis et fidelium serviciorum meritis Egregii Magistri Georgii de Esseghwar prothonotarii nostri, nobis per eum sub temporum et locorum opportunitate diversimode exhibitis et expensis molendinum nostrum War Molna vocatum intra metas possessionis nostre Nagh Bersen vocata in Comitatu Wesprimien. existentis super fluvio Thorna et Sarosdwyze vocato habitum et decurrens simul cum vniuersis eiusdem vtilitatibus et pertinenciis quibuslibet de consensu et beneplacita voluntate Generose Domine Benigne consortis nostre carissime memorato Magistro Georgio ac domine Veronice consorti et Francisco filio suis ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis Jure perpetuo et irrevocabiliter dedimus donavimus et contulimus, ymo damus donamus et conferimus harum nostrarum vigore et testimonio lrarum median. Datum in Themeswar feria sexta in festo bti Antonij confessoris Anno dñi Millmo Quadringesimo Nonagmo quarto. L. S. impr. Eredetijéről, melly Kisfaludy Sándornál a' Kisfaludy család levéltárában áll, lemásolta Czech János.

kötetének 10d. lapján), már nyomtatási kerek betűk' utánzásából vett vonásu. Hanem, s. M. Victoria kitől kapta? Nem szállott-e Kinizsyné-Horvátné-Kerekynéről mindjárt apácza fejedelmére 's erről M. Victoriára? Vagy családi viszony adta-e ehhez? Kitörlé ez, vagy előde? Benigna nevét az ezt illetett imádságokból 's tevé a' könyvet átaljánossá. De, veszprimvölgyi apácza volt-e Mária Victoria, mellyben Szerdahelyi szerint akkor már cisterciata szerzetiek laktak¹⁾; volt-e a' városban alapítotott domonkosiak közül? ha t. i. még akkor is megvalának, vagy, ugyan domonkosi, nyulak' szigetéről? És így a' fejedelmé. A' domonkosiakkal összeköttetésben maradhatott Benigna még Beatrice királyné' idejéből, úgy II. Ulászló anyja Ersébetéből, kik' udvarában, a' még temesi bánné, még országbirája' hitese, Budán többszer megfordult, meg velek Margit szigetén. Mert abba folyvást nagy házak hajadonait öltözteté fejebe sororra azon kegyes regényü emlékezés, hogy ott millyen alázatos és istenes volt még árpádi fejedelemleány is négy: Margit, IV. Bélaé; soror Eursebet Vd. Istváné; s. Margareta, galicziai hg Rostislawé IV. Bélának Anna leányától; soror Ersébet III. Andrásé, hogy épen még e' hármával minő szíves összeolvadásban éle megint egy sor Margareta Guillymos Makonyay herczeg' leánya, abban s. Judit, Moyses nádoré 's több (fő) ispáné. A' királynők így magokhoz vonható társalkodót lelhetek fejedelemnében, kéthárom első hivatalunak apácza leányában. Azokkal elterécselének főasszonyaimék. Mi egyéb időtöltés volt akkor, kártya, zenés estély, színjáték, 'stb. nem létében, hanemha egy-egy udvari dalár énekelt, regélő szépen költeménykedett. Ersébet azonban buzgónak is iratik. A' veszprimiekhez meg, tőszomszédságban Benignát épen barátság is vonható, elbukása előtt.

Azért volna érdekes kinyomozni hová tartozott legalább Mária Victoria, mert 1. Megtudnók egyszersmind, hogy az egyházi beszédek, evangéliumok, legendák' 1530—31beli kézírata is, Érsekújváratt, alkalmasint ugyan azon apáczáktól jutott Benigna' imádságaival oda. 2. Hogy Sövényházi soror Marta, kinek az említett gyűjteményben 1530ból van írása, Mária Victoriával egy monostorbéli volt. 3. Látnók, mikép dívott a' magyar nyelv, egyik másik inkább magyar leányu kolostorban, 's hajdan a' nőnem' hazánkbeli neveltetése minő fokon állott. Ugyan is, vegyük csak fel; miket fejthetünk elé im ebből: hogy Domonkos szerzeti apáczákhöz tartozott kézíratról 1234beli kezdetük óta 1526tig tizenhét féléről tudunk szűz Margit életírásában említettekkel együtt. Nem azon kép áll-e azokból előttünk? a) Ismereteik' köréről, hogy ma 15 évü tanítvány kisasszony többfélehez ért mint „Zent Katerina azzon ki vala Zent Margyjt azzonnak mestere, hog ky entet tanehta eleuzer deakul“ 70dik évében.

1) L. Diploma graecum S. Stephani Regis Monialibus coenobii Vesprimiensis B. M. V. datum, a Colomanno rege renovatum 'stb. Edidit Georg. Alyos. Szerdahelyi. Budae MDCCCIV. pag. 70—74. Es, Tudom. Gyűjt. 1834. Iső köt. Horvát István értekezésében a' 90d. lapot.

Akkor saját honról is kevés tudalom, szomszédról csak a' mit zarándok mesélt, felfedezésről eszme sem, megbíráló ész, derengésben. Mutató óra p. o. még nem lévén, esti idő' kijelélése kakas vagy tyuk szó, miként Margitról legendázója ír „es imadkozyk vala mynd eleu tyk 3oyg.“ 'S milly rondaság és elferdült buzgalom az akkori zárdában! Dicséretül említi a' legendás „hog ſzent Margy't A33onnak eu fergey' teteuy' (tetvei) az eu ruhayaban lattatnak vala fordultatny mynd fey'erseges gyenge (gyöngy.) Király' leánya igy. b) Hogy a' b. Margit' életírásában eléjövő kéziratok közül, Passio, Legenda sz. Tamásról, sz. István és sz. Imre' élete, sz. László királyé, sz. Ersébeté, Zsoltár, Predikátziók, sz. Atyák' élete, Mária csudatételei, sz. Jakabról, némellyike még elébb készülhete magyarul 1252nél, midőn IV. Béla nyulakszigeti monostorát Margitja' beléadásával megnyittatta; némellyiket talán budai domonkos szerzeti barát, talán Margit' mestere a' magyar fr. Marcellus ír. Mert ezek' magyarul létét 's a' deák nyelvnek e' monostori magyar szépnem között meg nem foganttat igen mutatja Margit életének, 1271 v. 2beli halála után nem sokára, 1276—80 között¹⁾ magyarul iratása is, noha Margit, az általa Ranzanus szerint kedvelt Cassianus' munkáját: *collationes patrum*, inkább deákul olvashatá. Igy azonban nem reméllett az életjegyző hatást az apácákra, kiknek példakönyvet akara nyujtani. Lám e' latint: *ecce lignum*, Praynál a' 270d. lapon, magyarázza is így: az az, ime hol vagy az zent keresztfa. Látszik ebből: cz) Mikép törekedett ezek férfi szerzete, királyi helyeslő szem megnyeréseért, hogy az említett Árpád vérü fejedelmi leányok' számára akkori oktató könyv több legyen 's *nemzeti nyelven*, azért, mivel azok királyi szüléik udvarából beszélésüket azon, monostorban is fenntartották. Minél fogva d) Ezen apácák között nyulak szigetén kívül, peleskei 1234, veszprimi (1240 óta ²⁾), székesfejérvári 1305, pécsi, beregszászi, németi, lábatlani kolostoraikban is nemzeti érzet és nyelv marada szokásban és így a' vendégek (hospites = németek és néha tótok) leányaiból is közöttük mind magyar apácza lett. Azért lön szükségessé a' domonkos apácák szabálya 's alkotásának magyarra fordítása, mit a' nyulszigetiek számára Matyás k. idejében 1474b. Pál frater vati (Veszprim) vagy vati (Vas vmegyei) magyar végzett el a' domonkos barátok szigetvári zárdájában ³⁾. Imádságok sz. Domonkoshoz, magyarul,

- 1) Bold. Margit legendájának Praynál a' 316 lapon e' szavai: „nekeunk es jrna hagyak,“ tétethetik fel, 1276ban a' Margit élete küldöttségi vizsgálatának évében talán mindjárt hozzá fogást.
- 2) Az oklevéltelen 's habozó Ferrarius 1222b. kezdet Veszprim városával Domonkos férfi szerzetet 's azután nem sokára sz. Katalin tiszteletére *hugok*-nak állítat. *P. II. Libr. 2. p. 212.* Katona, 1240ból adja elé Bertalan veszprími püspök alapítványát, mi szerint ez, Veszprim városában dominicanak számára Sz. Katalin zárdáját építette. *Tom. V. p. 893.* Fejér cod. dipl. *T. IV. Vol. I. p. 192.* Elfutnak tatár elől 1241b. Fejér, *T. IV. Vol. I. p. 232.* de nyilván mások állának megint össze, mivel Ranzanus az *oppidum*-ban volt dominicanáknál tanítatja Margitot *L. Epitome rerum hungaricarum Index IV.*
- 3) *L. De rebus ungaricae provinciae sac. ordinis praedicatorum*, F. Sigismund. Ferrario SS. Theol. Magistro ejusd. ordinis descriptore, Viennae, MDCXXXVII. pag. 449 és 529. Hibásan keresztelé Horvát István e' vati v. vati magyart, ki, Ferrariusnál „Fr. Paulus Vngarus Vatiensis“

XII

1506ból vannak fenn a' k. egyetem könyvtárában Pesten. Inkább veszprimi domonkos hugoknak irá-e magyarul 1516b. b. Brigida' XV. imádságát Tetemy Pál frater vásoni vicarius¹⁾, a' nemzeti múzeumban megforgatásuk mutatná, talán. Ugyan ott van sz. Domonkos élete magyarra fordítva 1517ben.

Korántsem világíthat fel ennyit a' Benigna imádságok ide amoda vetődtenek megtudása ez vagy amaz apácza szerzet felől, de kérdés közelíthetéseért még is fussuk meg, a' veszprimi 's nyul szigetiek és vásárhelyiek' végesétét.

A' domonkos szerzetiek, Margit szigeteről Szolimán' pusztításai elől Nagyszombatba vonultak férfi szerzettársaik' kolostora egyik részébe; majd, midőn azt Jesuiták kerítették kezükre, a' Klarisszákhöz Posenba. Csak egy éle még közülök 1637b., melly évről ezt Ferrarius irá. ²⁾ 'S megtaláltatott, úgy látszik azoknál, hajdanból szűz Margit élete igen régi kéziratban, mását is vevé 1637 előtt Némethi Jakab pozsoni jesuita 's közölte Ferrariusal³⁾, P. Zámbar jesuita pedig ez életirást majd kiadta; ki, Pray 1770ben ⁴⁾, végre 1782ben Vajda Sámuel tihanyi apátur⁵⁾. Ugy találtatott meg a' szállásadó Klarisszáknál 1782b. eltöröltetésükkor ⁶⁾, Máté, Márk, Lukács, János' evangelio-ma; Apostolok' cselekedetei, Jakab, Péter, János, Judás' levelei 1516ból; hasonlóképen meg Mózes, Jósue, Birák' könyvei 1519-ből, mellyeket a' m. akadémia, Jordánszky Elek tinniniai püspöknél lévő eredetijeikből másolatlan bír 's kiad; tehát ekként akadtak volna ott elé, ha ottan legyenek Benigna' imádságai is, az 1530—31beli másik kézirattal együtt. Ez eddig áll. Ellenben azt is lehet mondani; a' Margit életírásában említett legendák sem akadtak elé, lám pedig megvoltak, úgy szakadt el ismét, ez imádságkönyv.

Veszprimből hasonlóan török elől költözteti el Körmendre Szerdahelyi ⁷⁾ a' már egyik Béla óta *B. M. V. de valle vesprimiensi* névvel ott volt cistercita hugokat, számra 100 körül; Ferrarius pedig ugyan oda dominicánait 1566 tájatt, a' meddig „*ut creditur*”-ral mondja helyükön állottakul⁸⁾, melly

Váci Pállá, mert Vác, *váci*, Ferrarius 533d. és 311d. lapján *e*-vel van így írva: *Vacia, vaciensis, episcopo vaciensi*, 's nem elég okkal mondja Ferrarius 529d. lapja ellen, „*hogy a' szigeti monostor alatt ... a' Nyul szigetét kell érteni.*” *Tud. Gyűjt.* 1835. Vd. köt. 99—100 l. mert Ferrarius így szól: *transtulit in Conventu Sigetÿ, pro Insula leporum. Többet erről másutt.*

- 1) L. megismertetését Horvát Istvántól, *Tud. Gyűjt.* 1835. Xd. köt. 104—105 l.
- 2) Ferrariusnál, Pars 2. Libr. 2. p. 326—327. — 3) Ugyan Ferrariusnál, Pars 2. Libr. 2. p. 220.
- 4) *Vita S. Elisabethae viduae, nec non B. Margaritae Virginis. Tyrnaviae M. DCC. LXX.*
- 5) Egy példány sincs már, a' mkir. egyetem nyomtató intézete áruskönyvei között, mellyben kijött.
- 6) Hogy a' sz. Klára hugok hajdanból tartának fenn zárdáikban nemzeti hangulatot, mutatja e' három adat: a) Szerzetük szabályait kedvükért egy sz. Ferenczes *Frater* 1627b-kezdé magyarra fordítani 's befejezte szíromon 1630ban. b) Csöpön Anna nagyszombati és mórniczidai abbatisának és az egész Klarissza conventnek 1632ből van fenn Győr vármegyéhez magyarul irt levele, cz) Mr. Clara Szentkirályi ugyan nszombati és mórniczidai abbatisaé pedig 1657ből Sopron vmegyéhez, e' megyék levéltárában. Fejtendő volna okiratokból: folytak-e a' m. apácák magyar némben nevelésébe, 's mennyire? Mert a' nemzeti otthoni asszonyélet is tűnjön elé valahára. — 7) *Diploma graecum* 'stb. 75, 85, 86d. lap. — 8) Pag. 543.

kétféle hugszerzetnek Veszprim körében külön volta, vagy nem? másutt volna felvilágítandó. Akármelylek, vagy mindenik elrebbentése is 1551 előtt lehele, mert Aly herélt vezér épen a' fejedeleonné völgyében (*Abbatissae vallis*) ölette meg 1551b. Paksi Jánosnak Veszprim vára hitvány kapitányának hitvány katonáit ¹⁾, 1565b. pedig a' Körmendre vonult apácák már uj adománylevelet nyertek az elébbeni elvesztett helyébe, 1566b. meg a' derék Turi György inkább vissza ragadá megint Veszprimet. A' cistercita hugoknak is magyar házakból volt összeálltát mutatná 1613beli még élt fejedelemnéjük *Mindszenti Margit* neve. Rosszúl folyt ezek dolga, 's talán az elterjedt reformatio miatt sem kapván már hatalmasb ujjoncokat, III. Ferdinand király által jószáguk 1638b. a' győri jesuitáké lett az 1548beli 12d. törvényczikknél fogva. 'S ha már e' tájig Körmenden forgott volna e' Benigna-könyv, kerülhetett Érsekujvárra szombathelyi Ferenczesek által, kik, vissza 1633b. állítatának 's az ujjváriakkal társak. De még a' Nagyvásonhoz közel eső Somlyó-vásárhelyen II. Ulászló ajándoklevele szerint 1511 óta volt praemonstrati apácákat se fedjük, kiknek urodalomságát egészen kihalásuk után 1600b. az ó budai Klarissák nyerék. Mert, átaljában sz. Klára hugokról azért szállhata leghihetőbbben sz. Ferenczes könyvtárba, mivel azon igen magyar szellemű apácák is Assisi sz. Ferencznek voltak szabályain, 's így az érsekujváriakkal viszonyban.

Csakhogy elékerült. Bár az ország' minden tájáról kapnánk legalább egy régi nyelvemléket, hogy hajdani szójárás' minőségeiről is tünne fel nyom. 'S valóban, Remete Pál, sz. Domonkos és Ferencz szerzetbeliek több egyházi elmélkedést irhattak más más helyen, vagy felállítók' vagy hugaik számára kedveskedésül és erősítésükre hitben. Mert a' keresztyén vallást végre eléggé megszokott magyarföld e' három szerzetet ápolá mint szegényt, itteni kezdete óta leginkább, a' képzelmek' és homályos érzések' korában, midőn az idő' szelleme, melly ma értelem' intézeteié, akkor másutt is csak monostor és monostor' állításával kezdé némelly erkölcsi műveltség' elemeit, 's jótétel akarátja, felfogadás, áhítatosság, bűn leimádkozására segéd ohajtása, uriság' szesze mindenütt azt szaporítá. Ferencz szerzetbeli 1526b. számra 2650 körül volt mondatik összesen Magyarországon; noha ez tán nagyítás, mert ha Molnár Albert 74 vmegyéjét 's 7 székely székét vesszük is, ezen 81 hatóság közül mindenikre 32—33 jutna. Pálos klastromot 170ent állit Eggerer ²⁾.

'S e' 170 közül csak néhánynek éléhozása, tiszta magyar helyeken, hol királyok, királynők, de legfőképen magyar főurak által divtak, elég, feltehetésül, hogy efféle nagyvázsoni alaku könyv, elébb is, több készülhetett.

1215ben a' legelsőt kezdé Bertalan pécsi püspök, a' patácsi Irugh nevű hegyen, Pécs mellett. Iratok' olvasását is elejekbe szabta e' püspök, *lectiones*. Így az irogatást is, tüzesebb elméjü már kezdeté.

1) Istvánffy, libr. XVII. p. 198. a. b.

2) L. Fragmen panis corvi, 'stb. pag. 52.

XIV

- 1215tön innen; II. d. András, Ujhely és Turul közt az erdős hegyben alapította. Elpusztította a' mongol, visszahelyezé IV. d. Béla 1).
- 1263on innen IV. d. Béla, Benedvölgye nevü pilisi csinos vadász palotáját ajándékozta a' Szentkeresztben Buda erdeiben volt remetelak' számára, mellyet ottan ugyan azon Eusebius, elébb esztergomi kanonok kezdte, ki legelőször Patács hegyére vonulttával cserélte fel jövedelmeit, 's Bertalan püspököt alapításra bírta.
- 1283ban Gyulai Miklós Bajcsón Győr vármegyében.
- 1304b. Familia de Gyula de genere Patócz, Szalában, Badacson mellett.
- 1304b. Ersébet királyné a' diósgyőrit. Gazdagította fia Lajos, azután Sigmond, Mátyás király.
- 1329b. Ersébet királyné Beregen. 1336b. Ders Miklós Szerdahelyen.
- 1350b. Tót János és Bulgár László Székelyházán, Erdélyben.
- 1552b. Nagy Lajos alapította „*Monasterium Nostracum*,” mellyet Bonfini, pompájáért mindig *excellentissimumnak* hí. Hontban. Itt szokta volt Lajos a' nagyhetet tölteni.
- 1357b. Thomas filius Simonis de genere Baxa, Eszénben Ungvárban.
- 1361b. Kont Miklós nádor, Csatkán Veszprim vármegyében, a' Bakonyban.
- 1363b. Nagy Lajos, Máramarosban. Különösön pártfogolta majd leánya Mária. 1368b. Hangan Lázár és fia Domokos Hanganon Gömörben.
- 1374b. István, erdélyi vajda, Várhelyen, Csáktornyan felül.
- 1384b. Homonnai Drugeth János Ungváratt. 1387b. Czudar György és Péter, Ládón Borsodban, honnan közülök Martinuzi, Zápolyaihoz ment.
- 1400b. Sigmond és Mária megerősítette a' Nagy Lajos alapította klastromot Gönczön Abaujban.
- 1412b. Nelepecz Benedek, ítélőmester Dobroktján.
- 1441b. Hunyadi János, Tövis melletti völgyben. (A' tövisi szentegyházat is ő építette; mutatja azt az ajtó feletti irás, mellyet Buczy Emil lev. tag, rajzban küldte meg a' m. akadémiának.)
- 1470b. Zápolyai Imre Tokajban.
- 1475b. Mátyás király Zsámbokon, Pest vármegyéb.
- 1483 körül Kinizsy Pál, a' mint láttuk, Nagyvázsonban. Veszprim' egyházi megyéjében már 1252 — 1263 között Pál püspök 's Mária

1) L. Triumphus Pauli, per R. Ignatium Pongrácz, Ordinis S. Pauli primi eremitae Conventus Varanoviensis Priorem. Posonii M. DCC. LII. pag. 33. b.

királyné IVdik Béla nejének cancellárja alatt, hét remetelak, *eremitorium*, volt.

1504b. Perényi Imre, nádor, Tőke Terebesen 'stb.

Mások a' megvoltakat jövedelmesbíték. Így 1396 Kanizsay János tárnok az örményesit; 1396b. Barakó Lőrincz és János két testvér az elefántit, mellyet 1369b. Dezső Mihály 's fija segítségével kezdé Tristianus generalisuk, ki majd fejeér köntösüvé lett remetepajtásait csak kétféle ételre szorította; ugyan azt 1415b. Forgách Péter; 1506b. pedig Dobosi Danffy András' özvegye Kollár Borbála; 1469b. egyik erdélyit Szentiványi Székely Mihály' özvegye, Potentiana; 1493ban Beatrice királyné a' máramarosit 'stb.

Különösen e' pálosokat kedveltetheté többféle ok, melly a' nemzeti érzésnek esett jól. Ezt nem hozá bé, félszemmél nézett külföldi barát, ez itthon eredt, elejétől fogva tehát az áhítatost, magyar beszéddel 's nem tolmácsolva! hívá. Prior generalisát ez magyarból kezdé választani Buda feletti sz. Lőrincz klastromában Robert Károly' közbenjárására XXIIId. János Pápa' helybenhagyásával 1319ben; Zsigmond király által pedig Vd. Márton pápától nyert bulla szerint úgy, hogy a' ki másutt szavaztatnék azzá, annak hatalma itten semmi. A' kifogás, később történt. Majd ugyan e' pápa, predikálhatást, gyónás elfogadhatást engede neki 's így házakban lön bizalmassá! Tehát nemzetinek tekintetett. Illy erővel innen terjeszkedék német, lengyel 's más nép közé. Rómába is. Végre 1608ban országgyűlésen generalisának szavazata. Reme te, urrá lön.

A' szerzet hasonlóan érze magát önállóságában. Nem *provincia* volt. Országos függetlenség' szesze pedig szegényt is emel, és alakula magyar testület' lelke. Kinek lehete így inkább tiszte mint neki, magyar népet magyarul oktatni. 'S mivel szokott barát hálálkodni? „Szorgalmasan imádkozand jótevője lelkeért.“ Nem nyujtott-e így hálául már IVd. Béla kegyes udvarának egyházi magyar iratot? mert azon szellem, melly Domonkos egykét szerzetesével iratá XIIIId. százszakban a' felebb említettekét, ebben is megvolt. Nem-e Róbert Károly Erzsébetének? azon magyar kisasszonyok' számára, kiket udvarában ez nevelt, mert ezek csak nem végezheték latin *brevarium*ból buzgóságukat úgy, miként Erzsébet maga, ki ollyannal kettővel birt. Nem kapott-e tőlük legendát, szent elmélkedést nemzeti nyelven épen Mária, anyjostul? kik már még magyarabb királynék valának. Lön írva olasz francia herczeg és királynók' kedvéért több szent könyv, aranyzottnál aranyzottnál ez időben pergamenen, hozhata ollyat magával Nagy Lajos Nápolyból, 's így könnyen történheték illyes' készítése Visegrád és Buda udvara' megtisztelésére magyarul is a' remete szerzet által épen, mellyből több

kiraly, gyóntatóját választá, melly rendszerint királyfiak nevelője volt. Mert annyi honi királynő, fő magyar úr 's asszony' kegyeit, kellett valami érdekesebbel gerjeszteniék. András frater, Mária nostrai perjel, 1373 körül predikázióival, táborig falusi városi népet indíta könyezésre, szomszédságában. Talála már hát alkalmasint Bátor László 1456 előtt szerzetében nemzeti szellemet, hogyan is folyhatott volna le az ő koráig vagy 200 hosszú esztendő a' nélkül, hogy előtte, csak egy Miatyánkot sem irt volna valamelyik pálos magyarul. Bátor csak nagyobbat lépett előbbre 's mint élénkebb, tanultabb, már az egész bibliát fordítá, mihez hazai lelkét, Hunyadi Jánosnak gubernatori csupán magyar udvara is (1446tól—1452ig) ébresztheté Buda vára közelében. Tövis völgye monostora kezdőjénél, ő, a' Bátor i vér, komorkedvüsége mellett is, többszer megfordulhata; meg Szilágyi Erzsébetnél, Wadding festéséhez képest a' túlon túl buzgónál.

Ezen László fraterről már bizonyos kezes Eggerer. Fáradott ő munkájában 1456 előtt néhány évvel, nem pedig azt még 1425b. virgonczabb korában megkezdve, miként Révai, a' bécsi codex előtt fennebb álló jegyzetekben eléhozott okainál fogva állíthatni vélé. Eggerernél e' szavak: „Ubi (in coenobio D. Laurentij) studiis literarijs non minus, quam pietati intentus, tota biblia cum plurimorum sanctorum historijs e latino in hungaricum idioma transtulit, laboribus tandem ac austeritate nimia confectus, postquam sacris solito productius maiori animi sensu operatus fuisset, extremum diem inter adstantium brachia sanctissime obiit, ¹⁾ e' szavak festik, mikép törte magát nap természetes, mécs mesterséges világánál egyaránt, míg lelke a' szent munkáról, képzelmenek szent régiójába gyula által, feszített dolgozásban végre oltárnál összeroskadott testéből. Tehát *rajta* hala meg, Eggerer jegyzéseként 1456ban, Pongrácz Ignác szerint, ki egyébiránt Eggerer szavait ismétli Bátoriról, 1457ben, lap. 65.

Kelemen frater is, Eggerer szerint 1468 körül élt híres praedicator, csak monda-íra magyar beszédet itthon, minekelőtte perjelnek Rómába ment. Frater Jacobus de Szegeto, kit Eggerer 1476-ról szólóban magasztal vasárnapokra 's innepekre készített beszédeiért, magyarul még kénytelen is vala épen Sátor A. Ujhelyen néhányat mondani, ámbár ki jelelve nincs, de latin egyházi beszéd, millyen ugyan elég volt, egyedül szerzettársak előtt elszavalásra készülhetett ²⁾. Népszerű, igen buzgó beszédnökül említetik Ta-

1) L. Fragment panis corvi protoeremitici. Viennae M. DC. LXIII. pag. 220.

2) L. Reliqu. Annal. coenobit. pag. 244. „ — per ordinem Fr. Jacobus de Szegeto, sermonibus in dominicis et festa conscriptis nec non expositione psalterij, clarus, cujus corpus ad fanum D. Aegidij monasterij Vyheliensis reconditum. —

más frater, szombathelyi, hasonlóan 1476ban ¹⁾. Magyar hallgatók nyelvén szóla Váradon frater Michaël de Varadino 1484 tájatt ²⁾. Ez hihető, Csanádi Albert felől, noha említett évkönyvirónál 1492ben úgy fordul elé praedicator sága mellett, mint első Remete Pál életírásának ékes latin versbe szedője ³⁾. Azon énekesek szent versei között, magyar nem lett volna-e, mellyeket Perényi Imre, fellengős nádor, végrendeletében, holtteste felett elzengedeztetni ohajtott, midőn azt annál fogva Budáról Terebesre, pálos klastromába vitték 1515ben ⁴⁾ vagy inkább 1519b.

Illy következtetés, természetes. Mert csupán rá fogni tulzó magyarkodással, csak buborékoskodás volna. Inkább nyiltan ki vele; gyökeres nemzeti műveltség' dísze haszna ránk nem szállt, hajdanunkból. Nyílmi büszkén akarása letiportaték. Ezutánra nekünk abban az élet. Hanem, igazsággal tartozunk a' multhoz, hol tehát fejlekezés' nyoma látszik, világot a' hézagra. Igy, midőn egykét bizonyos adat, több voltra vihet, hihetjük, hogy ámbár a' régi magyar szerzetes épen úgy ír inkább, elejébe szabatott hivatalos latin nyelvén korabeli anyagu theologiai elmerüléseit, mint más azon népé, mellyel kolostori intézkedés kapcsolatba voná; találkozik azonban több olly hévebb vérü barát, ki a' fejébe latinul vettet, honi érzésétől úzve, hazája nyelvén is kifejezni, megkésérté, világi pedig, hacsak tudni, még inkább irt azon. És hiszen, házassági esketés, egyházi ének, halotti megszólítás, hiszek-egy-isten, üdvözlét, miatyánk stb. formuláinak csak kellett eleje óta lenni, mi a' néppel legalább némiképp megértesse valását. Sőt a' hogy 1474. Pál frater, Domonkos szerzeti, vati v. vati magyar, nyájas gonddal fordítá magyarra ugyan Domonkos apáczái' érthetésére szerzetük alkotmányát szabályait ⁵⁾, kérhető ilyenből megint, ha nem épen úgy aggságoskodott-e más kolostori elme más apáczák felől? épen még a' XVd. százévben, mi meg a' nyelvet világi tárgyban is írásra fordítatá. Valóan sz. Klára, sz. Orsolya szellemi leányi sem maradhattak magyar egyházi iratok nélkül Sáros Patakon e' magyar hajadonu vidéken, hol szent Domokos, szent Ferencz fiai azokkal együtt egész magyar személyzetü kolostor bokrozatot alakítanak. Sz. Klára szúzeit ott Szirmay 1368ból említi ⁶⁾. Meg meg

1) L. Eggerernél: pag. 242. Fr. Thomas de Sabaria oriundus, generalis ordinis 25 . . . spiritui conjunxit literam . . . quo studio factum, ut ex authenticis SS. patrum doctrinis, plura opuscula, cum sermonibus *popularibus*, propria manu conscriptis . . . ediderit.

2) Ugyan ott: pag. 251. „Floruerunt eo tempore . . . fr. Michaël de Varadino, ibidem populo a concionibus, medices peritissimus.

3) L. Ugyan ott: pag. 262. Alius item Albertus, cognomento Chanadinus, praedicator excellens.

4) L. Istvánffy, *historiarum libr. VI.* pag. 50. b. — Basilius Fabricius Szikszay szerint 1519ben. Febr. 5d. holt meg e' nádor. L. Szirmaynál, *Notitia topographica, politica Comitatus Zempléniensis.* Edita industria M. G. Kovachich. Budae, 1803. p. 242.

5) L. Ferrariusnál, pag. 449 és 529.

6) Szirmay, L. *Notitia historica Comitatus Zempléniensis.* Budae, 1804. pag. 18. §. 53 's p. 8. §. 23. — *Notitia topograph. polit. Comit. Zemplén.* Budae, 1803. pag. 209.

XVIII

tovább kérhető, ha nem lett volna-e közölve másolatban afféle irat férjes fő nemes asszonyokkal; sőt nem készült-e itt ott ország' terjedtében épen számukra olyan? Képzeljünk csak egy zordon telet, vagy apácza zárlakban, vagy uri asszonynál, kőszikla' várán. Maga kéré apácza, szerzete' férfiait; ház' asszonya, udvari káplányát, iratért, hogy lelkét építse, hogy ideje teljék. Épen pálosoktól kaphatott könyvet így, p. o. Idai Margit, felesége Bebek Lászlónak, ki 1390b. királynéi tárnok volt, mert segítette férje is azok monostorát, mellyet Bebek György, László' testvére 1371b. Gombaszegen Sajó mellett állíta ¹⁾. Hasonlóan a' terebesiektől, említett Perényi Imre nádor' hitese Batori Borbála; úgy az ungváriaktól Homonnai Drugeth ház' leányai 'stb.

Inkább nőneműt pedig, e' tárgy körül két ok említet. Magyar asszonyi meleg elme, ábrándos részvéttel jelent meg istenesség és országnak is érdeke iránt. Sz. Klára olasz kezdetű apácza szerzetét is, árpádi vérű királyleány négy vallá: 1. Erzsébet, Ildik András leánya, Lajos thüringiai gróf özvegye Marburgban; 2. Kunigunda, szemérmes Boleslaw krakkói herceg' özvegye; 3. Ilona, kegyes Boleslaw hercege; 4. Constantia, galicziai király Romanovich Danielé, ezek hárman IVdik Béla' leányai a' sandeczi kolostorban együtt, 's ámbár külföldön, még is hírük itthoni magyar asszony között sokáig fennlebeghetett. Sőt, Erzsébetet Kunigundát oltár' szenteivé is tévén buzgóság, hiszékenyt utánnuk ingerlének. 1440 és 1500 között asszony kezekén meg kelle fordulni Batori László magyar fordításainak. 1513ben íme Magyar Benignánál, imádságok kézírata. Frangepan Katalin Perényi Gábornak 1532b. özvegye, később kalocsai érsekké franciscanusból lett Frangepán Ferencznek testvére, sz. Pál levelei' valamely régebb fordítását vevé olvasásaiúl, sőt unszolá Komjáthi Benedeket fiai tanítóját, azok' *ujabb*, talán értelmesebb általtételére, miben ez el is járt. Láthatni ezt, ajánló leveléből a' Krakkóban 1533ben kijött nyomtatvány előtt, mellyhez nyilván Katalin is ada segedelmet. De nagyon látható az is, mint figyele magyar asszony, magyar kéziratra. Egyike másikkal közlé olyan-nak nála létét 's lemásoltaták. Illyest védő szellem tehát, elébbi nyomokról szálla által. Hogy Mária királyné Budán, 1524—1526, latin bibliát olvasott, mihez udvari jeles papja Henkel János lőcseifi szoktathatá, arról beszéltek, 's még vadászatán is vele könyve, mondák, — meg, felejték. Egyes' tudása volt ilyen; mert az ausztriai hercegné már nyomtatott német bibliát is vehet vala. 'S ha királynékat ébreszthetett bár érdekük latinul tanulásra, más fő asszonyokat nem. Magyar asszonyok magyar levelezéseiből, milly példákat tarta fenn Kassa, Nagy-Szombat és gróf Zichyék levéltára, innen a' reformation, látszik az e' kötetbe vett mutatóanyagból. Hajdanibb kor sem hagyta mindeniket így, egyházi 's más iratokban tudatlanul.

1) L. Caroli Wagner, Collectanea genealogico-historica, illustrium Hung. familiarum, quae jam interciderunt. Posonii, Pestini et Lipsiae, 1802. 8. Decas I. p. 63.

Irni vagy inkább olvasni tudásuk, a' mellett pedig országnagynak is, az elsőb nélkül felnevekedhetése, másutt leszen bizonyítva.

Nem tolatik azonban kereken csak nőnem' körébe egyházi iratok olvasgatása. Sőt bírhatott ollyannal csupán férfi: 's az abban járatlan anya, néne, hug és nő, nem. Mindazonáltal átaljában férfi, inkább megtanula deákul és élt breviariummal, *magyarul* pedig olvasá hallgatá cziterások énekeit és lön maga dalnok, kivált szegényebbe, ha rá született.

Vala ekkép, egyházi több alaku magyar irat még a' reformatiónak Magyarországon 's Erdélyben 1521—1523beli megindulása előtt¹⁾, miként német, cseh, francia, angol ollyan irat volt, ha mieinket feljegyezve nem leljük is mind. Lám ezen imádságok' írójáról a' vázsoni M.... frater-ről sincs említés Eggerer' kútfőiben, maga pedig a' gréczifi († 1672) nem érdeket kifürkészni apróbb magyar iratokat is. De neszt, e' lenni kellettéről nyiltan okoskodó nem üt. Illy nyomocskái a' magyar belső műveltség azon kis méceinek mindnyájunké, mert nemzetünkéi, örömünk rajtuk tehát közös.

Egyébiránt, nem tudomány' nem észlang' emlékei. Bár volna hír, és európai, tanultságban eredetileg lett haladásért valamellyik magyarországi szerzetes, minót p. o. magokra oklevéltannal később a' francia benedekesek víttak. És tüzesebb érdekekkel néznők vagy egy monostornak egyik alapítója által magyar oklevéllel akként kezdését, miként Honnecourt apátságáé 1133ban francia nyelvű tudá lenni, 's bizonyos Mari Roiz pedig spanyolul adá a' cardenai kolostor alapító levelét 1173ban. Mert ez mutatná, mikép volt akarát, a' nyelvnek hivatalos okleveli életet is adni. Tudá tenni norvég nyelven Pál hergeni püspök 1190ben. Megelégednénk azzal is, ha magyarul 's egyszer'smind latinul költ volna, Algar gróf példájaként, ki szent Remigius apátságának vetvén meg fenekét Rheimsban, oklevelét maga számára angol-szászul, az apátságéra latinul tétette fel, a' VIII. százévben²⁾.

Igaz, némelly ollyan iratunk lehete magyar nyelven, latin' nem értékekor még, melly meglephetne, elékerültével. Szedte volna egybe valaki csak 1600 és 20 között is azokat, mellyek törve bár, megvalának, nem néznénk olly se tétbe vissza. Végitélet még mind várva, mondassék.

1) Gálszéchy István Zemplén vármegyéből, Cziriáky Márton Lőcséről 1521b. Vittenbergában tanult 's többen. 1521b. Nagy-Szebenben két szürke barát kezdegeti a' tanítást. 1522b. Siklósy Mihály Sátoralja - Ujhelyen nyilván predikálja, ugyan 1522b. Budán Grynaeus Simon professor védelmezi, Ortel Vitussal. L. Szathmár németi Mihálynak 1675b. kijött predikaziójí előbeszède, Szirmaynál, Notitia histor. Comitatus Zemplén. Budae, 1804. lap 57—58. — Leutschauer Chronik, ebben: Magazin für Geschichte, Statistik und Staatsrecht der österr. Monarchie. Göttingen, 1806. I. Band. S. 247. 1523b. Ország gyűlési törvény ellene. A' Corpus juris szerint 54 czikk. Kovachichnál, Suppl. ad Vestig. Comitior. T. II. p. 552. az LIII-dik.

2) L. Schönemann, Versuch eines vollständigen Systems der allgemeinen besonders älteren Diplomatiek. I. Band. Wohlfeile Ausgabe. Leipzig, 1818. S. 277. 280. 284. 286.

Tehát, legalább egyházi több régi magyar irat lehetettségét látván így, ne hosszaljuk nézni, miért akad még is olly kevés elé? Szemünk előtt legyen mindig, hajdani nyelvemlékről szólunkban' ezernyi zivatara e' hazának. Hol csak egy régi vár, ó egyház, benne rombolatlan! Családok változó buktával enyésztevel, a' sok elkobzás. Tatár, husszita, német, ozmán 's maga magyar zaklatott. Csak egyikét példát. 1305b. Kanizsai János az esztergomi érsekség' javait pusztítá 's kiváltsági leveleket 's egyéb *iratokat* dúla ki¹⁾. 1403b. Pálóczi Mátyás és Imre, Lelesz káptalanában tesz így, pénzrablás mellett, összehányt iratok' elosztása, Oroszfalváról *könyvek'* elvitetése történik²⁾. 1446b. Lévai Cseh Péter' erdélyi vajda' fia László, husszitákkal együtt a' sági convent' arany-ezüst szereit, missaleit, más könyveit, okleveleit, *iratait* ragadozza el³⁾. 1492b. Drugeth János és Gáspár, úgy Vámosi Sófia, Lechniczen a' szepesi Chartusianusokat pusztítatja ki bérlett hadával⁴⁾.

Pálos monostor Mohács' vérnapija után tizenegy⁵⁾ hammadott el könyvtárostul⁶⁾ török miatt, a' Buda feletti legpompásabbal együtt, mellyet 1300 elején P. Laurentius esztergomifi, legelső generalis kezde, Róbert Károly, Joannes Comes de Óvár, 's Paulus Venetus Buda polgára pedig annyira gazdagíta, hogy benne egyszere 500 remete tolongott⁷⁾.

Majd a' honfiak között kolostor építő korra, elhagyó fejlekezett. Egy másik Perényi, ez Péter, a' lelkes, tüzes nagy úr, romnak bocsátja Terebesét⁸⁾; Sáros Patakon, ó birá várát, reformatio számára épít egyházat⁹⁾ és iskolát 1532b. Kivetkezének kolostorok fiai közül is többen, vezér reformatorokká.

'S a' ládit pajkos zsákmánylat, 1537ben éri. I. Ferdinand részén volt felső magyarországi kapitány Seredi Gáspár' parancsából, hadnagya, Tomasay János, maga mellé vett udvari cselédekkel 40 kocsit rak meg élelmi

1) L. Car. Wagner Collect. geneal. hist. illustr. Hung. familiar. Decas I. p. 93.

2) L. Wagner, Decas II. pag. 87. És: Szirmay, Notitia topographica politica Comit. Zemplén. Budae, 1803. p. 312—314.

3—4) L. Wagner, Decas II. p. 5. — Decas III. p. 38—39.

5) L. Reliqu. Annal. er. coenobit. pag. 204. Mások; mondatik itt, még egyszer ennyit említenek. Orosz Ferencz száznál is többől szól, nagyítva. L. Synops. Annal. eremi-coenobit. per Fr. Franc. Orosz S. P. 1. erem. prov. Hung. Novitior. Magistr. Sopronii, 1747. p. 59.

6—7) L. Reliqu. Annal. er. coenob. p. 53 és 64. — p. 52. Hivatkozik itt Eggerer, Ferrariusra. És pag. 100. Festi e' kolostor roppantságát. Anekdotákat beszél 237—239d. lapján Mátyás királyról, miként lepte meg lakóit, ha igazán úgy bőjtölnek-e, mint hire volt.

8) L. Annal. eremi coenobit. Vol. II. per Nicolaum Bengler (kinek szelleme nem Sarpié.) Posonii, 1743. p. 6. Foly e' kütet 1633—1727. Magyarúl írtról már itt semmi említés. A' szerzet ekkor ellatinosodott. Anyós, Versegi, Virág, későre virágnak ki benne, aloéként. Megszüntette Hd. József 1786b.

9) L. Szirmay, Not. historica Comit. Zemplén pag. 58.

's haszonvehető holmival; maga Gáspár hasonlót a' tokajin követ el, embereit pedig földig rontásra indítja. Majd a' Regécz mellett voltnak vettet szikrát, mert pap gyűlölésre 's kapsiságra született, írja Eggerer. Védelme volt, hogy azon kolostorokban, ellenség, fészket ne verhessen ¹⁾.

Elefánt' kolostorát 1664b. dulá meg a' török. Egyik így otrombaság-ból, másik elvetendőség' tüzével szaggathatá szét a' csak klastromban költ irást, harmadik elvivé közhelyről, hol nyom adta volna által nyomnak 's nála eltűnt: negyedik, ha mit menteni vágyott, szemét inkább oltárnyelvüre veté. A' szerzeteket egykor ápolt világi urak' maradéka majd legnagyobb részént országszerte reformatiót valla, tehát már ujult oktatásu nyomtatott magyar könyvet választott 's a' pergamenen, íróhártján, vagy Schwartzner és Cornides jegyzetei szerint Róbert Károly' ideje óta gyapottból vagy rongyból? készült papirosu magyar irat félre vettetett és — dohodtában elernyed.

Ki mondja meg, hol mállott el így valamellyik regényes buzgalmu királyunk egyházi magyar könyve? Mi rom közt egyik vészvertéé, ki annál fogva enyhet abban kerese, hanem kiket nevezni most, semmit sem tudottan arról, a' történetkereső nem mer. Hittük volna-e, épen az írásra súlyos kezű Kinizsy' egykori feleségénél ez előttünk lévő felfedezményt? 'S így nem bírható-e buzdító szent irattal még elébb Az, ki olly nemes keresztyén' hősül áll emlékezetben; és csak pap után, hallomásból vette volna keblébe vallásos mély hevét? holott lélek' belső tisztája, tette, magános olvasásban gyúl.

Mit véletlenség, ügyelet, vihartalan hely fenntarta zugolyokban, azt, újabb kornak három-négy jósló tudósa vevé órszemre. Kivivandja még, érzék ezek, e' nemzet, nyelve' életét elbuktából 's akkor a' penészfogta sorokban nyelvdíszeket látand a' Révai szem. És íme, egész ország hálálta már a' leghívebb gyűjtő ótalmazó Jankovich Miklós' fáradságát.

Mind az 1831ig elékerülttek bizonyítják egykor több társuk létét, mind az azótaiak, mellyeket ismeretre, lappangásaikból már a' magyar akademia' kerestetése hozának. Sok begyepült nyom számlik fel.

Illyen, addig egészen rejtekben maradott volt, mondók, Kinizsyné imádságos könyve. Melly vidék szülé ennek íróját? minők nyelve' sajtásai? azért késértsük meg erről a' vizsgálatot, mert így nyelvünk szójárásaira akadunk 's látjuk, hogy a' melly szóval, kötéssel, egyegy illy hajdani író élt, nem egész nemzettel volt közös, hanem különösen csak tájáé azért lehetett, mivel nyomtatott példányból akkor még, egyike másikatól semmit sem vehete által. Illyesre eddig nem ügyelénk.

1) L. Ferrariusnál p. 300—301.

M.... frater, nyelve járásából dunántulinak gondolható úgy, mint Boldog Szűz Margit élete' írója *uk* és *ük* birtokos névmással *ek*, *ök* helyett éltéből, olyanokat mondó tájról voltak. *Źolgalatty w kat*, jó elé a' kassai magyarok' panaszlevelében a' német polgárság ellen 1552b. ¹⁾, ma pedig folyvást divik az *uk*, *ük* Pest vármegye' solti járásában, Baranya' tájain, a' Bácskában, és Szeged körül, hol Vedres István 1790b. azokat írói nyelvbe is felvenni kezdé. Az akadémia különböztetésül fogadá el.

Vas, Veszprim, Sopron, Somogy vármegyei szójárást következő szavai mutatnak: *mast*, e' helyett *most*; *woggy* völgy, *welagossag*, világosság. De van így is: *w'ylagos'yczad*, világosítsad. Fogsagtul, itéletwl, fogságtól, itélettől. Azonban eléjő: *kenodtol* és *halotayd bol*. Hanem több a' *tul*. Továbbá: *kó nála kw*; *folya*, *fola*, azonban *foly is*, *harmincz*, *harmicz*, *se, so*; *véred*, *kegyes*, *verod*, *kegy'os*; szőlőfejből vagy főből nála *Źolofebol*, hely helyet, *hel helth*; imádunk, *ymadonk*. Kemenes alján ma is, lovunk helyett így mondatik: *lovan k* vagy *lovon k*. Nélkül, végre írásában *nekwl*, 's *Idvez legyetek*, mondja *idvezek*, helyett; valamint gróf Pálffy Tamás nyitrai püspök 1676b. Zemplén Rendeihez udvari cancellariusi velős válaszában ír a' Bécsből, ekképen: Nagyságtok Kigyelmetek *legyen* jó reménységben ²⁾; mint Vasban, ma is hallható, ámbár másutt is, főképp' a' Nyírben: *Há megy kentek? Ne beszéljen kentek*, mit az írói nyelv így veve fel, hová mennek ne beszéljenek. Amaz a' sok kbetüt fogyaszthatná. Ámbár pedig: *tw vos*, kerül elé nála, mi a' dunántulinal mostan *ti* vagy *tik*, azért, mivel *tü* most csak Erdélyben divatos, erdélyi nem volt. Szederjes, sokadalom szó is leginkább Erdélyben él már ma, ellenben csalóközi levél, Chwzy Magdolna holmije' összeírása 1549b. ³⁾, zederyesthaffotá-ra mutat, és Berzeviczy Márton levele Sárosban említ 1647b. sokadalmat ⁴⁾. Hogy eltévesztette Magyarországon közbeszéd az ige' határozott formáját! 's 1619b. Pozson vármegye' közönsége, gyűléséből Szenczről ekkép ír a' Nagyszombat városához; *Akarók* kgtket megh talalnunk ⁵⁾; így 1654b. gróf Chiaky László országbirája Pest vármegyéhez: *Akarók* keglteket szeretettel és barátságosan intenünk ⁶⁾. Magyarországon megszünteté hatalom és torpadás 1700—1710 körül a' magyar nyelv' hivatalos életét, 's felejtetének szavaink.

Testeddel helyett végre *testodw el* ír a' M... frater, mi, ma már palóczos. De csak azt mutatja mind ez, hogy hajdan Dunán túl is megvolt, 's a' történetbuvár illyekben néprokonságra ismer. Meg volt: *a'jetatosth*, *gorjedetosth*, *meltosagosth*. Ma is hallható még néhol: *sebestt* vagy *sebostt* jöttem. Azonban közönségesebb már a' *sebesen*, *gerjedetesen* v. *görjedetesen*,

1) L. a' nemzeti múzeumban. — 2) Szirmay, Not. hist. C. Zemplén. p. 245. — 3) A' pozsoni káptalanban. — 4) Borsod várm. levéltárában. — 5) Nagyszombat városában. — 6) Pest várm.

áhitatosan, méltóságosan. Illy változást nép' kezébe ment más meg más imádságos és énekeskönyv szült, — és szüend.

Dunántulinnak hihetjük ez imádságíró fratert még azért is, mert azon kerületi monostorba dunántuli csak legtöbb álla remetének, 's ha bár egyikét más táju szóra találunk többieik között, az reá vagy más táju pajtásáról ragadt, vagy Dunán túl akkor az is fennforgott.

Ingó helyesírásához kulcsot nyujta Czech János, az 1—2d. lapon. Szótag megszakasztásai, miket az eredetinnél hosszabb sorú nyomtatás nem mutathat, ilyenek: hol-ott, Kris-tus, Kri-stus, mo-ndwán, te-sthű, elhagyattál, szerelm-emwel, szerel-mnek, föl-dre, my-nd, harm-ad, mindonw-nnen ¹⁾).

Helyesírása' minóléte látszik akármely lapon, hánytvetettsége, valamint az is, a' mi jegyzésre méltó, ezekből itten:

1. *Vonj*, így írja: *vongű*; *annyi*, nála, *anne*; *éljen*, — *eűlon*; *vég-hetetlen* — *vekhetetlen*; *ennyi* — *enne*; *sebhedd* — *sephossed*; *nűvő fa* — *newo fa*; *nagyot* — *nagyod*; *élete* — *előtte*; *mondhatatlan* — *monthatatlan*; *magát* — *magad*; *földtől* — *földtwl*; *országolj* — *orzaagolűh* 'stb.

2. Sebastianus és Christianus nála: *Sebostűen* és *Korostűen*. Még ezer ötszáz tizen háromban nem Sebestény, Keresztény.

3. *Melly*, *quis*, *quae*, *quod*, majd *mel*, majd *meűl*, majd *meű*.

4. *Pectus* így is: *mel*, így is: *meűl*.

5. *Orcamat*, *orcadat*, *orcajához*, írja majd *z* nélkül, majd *cz*-vel: *orcza*don. És megint: *arcwl*, *ecothwel*, a' mi *ma*: *arczul*, *eczettel*.

6. *Könűhullatás*. Később ez, *könny-é*, *könnyvei-vé* rosszult.

Nyelvszövetéből több közt kiszemelendő:

1. *Ki* és *melly*, különböztetés nélkül jó elé. Mint: Szent halálodról emlékezhessem, *ki* legyen én lelkemnek idvességére. *Melly* az szerelm, *ki* így gyötre? Számtalan kinodért, *kiket* érettünk szenvedél.

A' *számtalan* szónál kitűnik, mint áll az már magára többes számot jelentve 's nincs utána, *kínaidért*; azonban a' személyes névmást még is többes számba teszi. Így van nála: *harműc napűg*, mit, ma sok, elvéte 's latinosan, *harmincz napokig* ír. Szám és e' szavak után: sok, kevés, minden, számtalan, tengernyi, néhány, több, töméntelen, tömérdek nem is mond, a' *ki csak magyarul tud*, többes számot. Ugy is sok *k* betűnket tehát, latin nyelvhez szabás többítette.

1) Illy tétovázat gyapor a' XVII. században. Muztaffa budai passa' magyar levelében 11d. Maximilian romay cazarhoz 1572b. Sept. 18d. is így van: Egr-yek, hűtő-nkre. Ugyan azon Muztaffában Ernestus Hercyeghez romai cazar attiafiához 1577b. April 14d. leueley-nkből, van-nak, őre-gbűdnek. Még is e' passa' 's török Cyazarnak Budan feű heltartoia levelében Roldulfus Romay Czarhoz 1577b. Aug. 26d. alazag — ildottanak.

2. Aligmult idővel gyakran él. Mint ma még, az el nem elegendett székely nemzet. Keletiség az. Így a' török.

3. Az *ik*-es ige, mindenütt szabálya szerint fordul elé, iratában. Ugy Vas és Sopron megyében ma is.

4. Ezen *at* ragnak nála: *megszánat*, *csöppenet*, *gyónat*, mellyek a' még csak észbeli 's leendő megszánás, csöppenés, gyónás' meglettjei, sikerei, mutatják miképen vala fenn még akkor jobban ás, és — *at*, *et* ragaink között az okos megkülönböztetés, okos, mert bölcsesség van abban. Minden gondolkodó, mást és mást lát élés, *élet*; állás, *állat*; cselekvés, *cselekedet*; sütés, *sütet* között, 's miként elzavará még is a' későbbi kor ezeket.

5. Személyragot így ír: Nyavalyások irgalmazója. Irgalmasságoknak anyja. Elhagyottak vigasztalója. Árváknak segítője. Gyönyörúsége paradicsoma. Minden gonoszoknak eltávoztatása. Fárattaknak jó szállása. Szegényeknek nagy bő háza. Szentöknek idvessége. Bünösöknek reménysége. Királyoknak királya. Angyeloknak kívánsága.

Ez is dunántuli nyelvjárás, átalljában ősi magyar. Ha, nem csalódom, csak e' két más becsuszott forma fordul elé: Választidnak (választot-taidnak) idvözlésöket. Gonoszoknak kárhozatjokat. Latin szava, csak egykettő: *credo*, *pater noster*, *hora*, olývetým hegyről, *olivetum* helyett. Latinossága tán e' három: ellenkednek nekem, igazaknak is féleendő, segítj nekem.

'S nagyon jó, korában folyt eredeti magyarsággal irtnak lelhetnünk inkább, mintsem latinokodóan. Nagyvázsón remetesége közt, látszik ebből, a' magyarul beszélés divatosabb volt a' latinnál, vagy a' *frater* ügyelt.

Verselő is M.... *frater Sz. Bernald doctor űmadczagaban* 's mivel 1513ban az, egy kisség megint külön figyelem lehet iránta. Áll azon imádság latinul Sz. Bernard munkái' III-dik kötetében, *l. Sancti Bernardi Abbatis primi Clarae-vallensis opera etc. Horstii et Mabillonii notis, aliisque permultis aucta, juxta editionem Parisiens. Anni MDCCXIX. Venetiis MDCCCLXV.* a' 422d. lapon, így: *Rhythmica oratio ad unum quodlibet membrorum Christi patientis et a cruce pendentis. Ad pedes, ad genua, ad manus, ad latus, ad pectus, ad cor, ad faciem.* E' latin rhythmusok ébreszték tehát, azokat magyarokban fordításra, miből ugyan nem igen látszik latinul pontos tudása, 's vagy ezért lön olly szökdöső, az eredetihez alig hiv, sőt azt egyébbel is toldó, vagy a' rímösszezsengés' keresése kinzotta, 's heve csak itt ott szedegete ki holmit. Nála, így van a' sor: *Ad pedes, ad manus, ad pectus, ad cor, ad latus, ad genua, ad faciem*, tehát ezt amazt késértgette kedve jöttéként; félig meddig fejezé ki az értelmet összehuzottan, stróphákat is által szökötten, *ad pectus* fordítását pedig csak megkezdé; végig elhagyá türelme. Lejtetni verset nem tudott.

A' legelsőbe: *ad pedes*, *Benigna* nevére ő tevé: te szolgáló *leányod*, 's ebben hűsége, semmi.

Nézzük e' következőket mutatványul:

Ad genua :

*Salve Jesu Rex Sanctorum,
Spes votiva peccatorum,
Crucis ligno tanquam reus
Pendens homo verus deus,
Caducis nutans genibus :*

*O quam pauper! o quam nudus!
Qualis est in cruce ludus
Derisorum totus factus,
Sponte tamen, non coactus,
Attritus membris omnibus. 'stb.*

Idvözlégy zenthöknek ydwössége
Bynösöknek reménsége
Szent körösztfán megvontattál
Ugy mint bynös taglaltattál,
Byzon Isten ha fenn függél
Byzon ember megöletél.

Oh mel szegényön mely mezételen
Lám körösztfán mevettetél
Nem kethelen de akarva
Sidó népnek vagy játéka
Il halállal ha öletél
Szent tagidban ha töretél. 'stb.

Ad manus :

*Salve Jesu, pastor bone,
Fatigatus in agone,
Qui per lignum es distractus,
Et ad lignum es compactus,
Expansis sanctis manibus.*

*Manus sanctae vos avete,
Rosis novis adimplete,
Hos ad ramos dure iunctae,
Tot guttis decurrentibus. 'stb.*

Idvözlégy ez világnak jó megváltója,
Nehezülteknek kívánsága,
Ki körösztfára emeltetél,
Két kezeden figgesztetél:

Tü szent kezek idvözlegyetök,
Uj rózsával megtöltetök,
Kiket elterjesztvén, ágra keményön huztak:
Vas szegekvel meg gyakdostak: 'stb.

Ad latus :

*Salve Jesu summe bonus,
Ad parcendum nimis pronus,
Membra tua macilenta
Quam acerbe sunt distenta
In ramo crucis horrida.*

*Salve latus Salvatoris,
In quo latet mel dulcoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo scatet fons cruoris
Qui corda lavat sordida. 'stb.*

Idvezlégy Jesus örök nagy jó
Irgalm tenni szorgalmazó.
Ösztövért tagid megfáratlak
Szent körösztfán huzlaltattak.

Idvözlégy idvözitemnek oldala.
Kiből nagy idvösség fola.
Onnat szent vér vizzel jöve.
Hogy tisztulna népnek büne: 'stb.

Ad cor :

*Summi Regis cor aveto,
Te saluto corde laeto,
Te complecti me delectat,
Et hoc meum hoc affectat,
Ut adloquar, animes.*

*Quo amore vincebaris,
Quo cum dolore torquebaris,
Cum te totum exhaurires,
Ut te nobis impertires,
Et nos a morte tolleris?*

Idvözlégy vrnak édös szive,
Én johomnak jó öröme,
Hozzád jutnom én örvendök.
Halgass meg engöm, ha neköd beszéllök.

Mely az szerelm ki tégöd meg győze,
Mely az szerelm ki így gyötre,
Látom magad megfogyattad,
Mindönöstül nekünk adtad:
Te népedet ha megváltád.
Hát magadat halálra adád.

*O mors illa quam amara,
Quam immitis, quam avara,
Quae per cellam introivit,
In qua mundi vita vivit,
Te mordens cor dulcissimum.* 'stb.

Halálok között keserűeb halál.
Kemény halál, fősvény halál:
Ki ez dicső melbe méne.
Hol világnak élete éle.
Szent szívedet megszaggatá,
Drága véröd ki hullatá. 'stb.

Az utolsó: *ad faciem*, még inkább csak nagyjából van fordítva.

Áll e' rímelt imádság itt a' 24—30 lapokon. Szent Ágoston doktoré pedig, melly hasonlóképen fordítás, a' 64—65diken. Többi fordításai, a' 48dik laptól a' 61dikig láthatók.

M.... frater' e' kifejezésénél: *Irgalm tenni szorgalmazó*, egy kisség álljunk meg. Dunán túl, ma is hallható ugyan, ezzel hason összerakás, mint *fa vágni* ment, mindazáltal M.... fr. azon szó szerkezetében, csupa közbeszédből vételnél több látszik. Alkotá azt, akaratja nélkül talán, több olyan naival együtt saját heve, talentumnak heve, melly szavakban szabadulni akar 's nem mindennapiság lévén, nem tud megelégedni szokottal, hanem kitörése új fordulatává lesz. 'S nyelvnek emberből legeslegeső kifakadozásai óta ekképen tágítá kellemesbíté egyegy forrongóbb érzetű, játszibb képzetű azt fokról fokra, terjedelmében hangzásában. Kinek millyen kebele, olyan nyelve' szövete. Természetesen találunk e' szerint újabb szövetre némmeltyik ilyen régi irónál, 's hajdanban lelni azt, azért érdekesebb, mivel a' maga nyelvét legjobban tudó egyedül annak szelleme körében keresheté kifejtekezését; üsztöne, ahhoz nyitá hason virágot, újítandóan.

'S M.... frater, nyelvsvövetében milly tömött 's még is milly egyszerű. Elé, akármeltyik vallásbeli későbbi magyar imádságkönyveinkkel, ezekben mindenütt a' sok *az én, a' te, az ő, a' mi, a' ti, az őh* sokaskodik, és mennyi czifrázó mellékszól! Ha M.... frater imádságai között lelnők a' *Mi Atyánk-ot*, így volna: Atyánk! ki menyben vagy, szenteltessék neved, jöjön el országod, legyen akaratod, mint menyben, úgy földön. Add meg mindennapi kenyereinket. Bocsásd meg ha vétünk, miként mi annak, ki ellenünk vét. És ne vigy kísértetbe, de szabadíts gonosztól. Mert, ország, hatalom és dicsőség örökül örökké tiéd 1). — Noster és tuum ugyan, ebben: *atyánk*, *neved* már benne van 's *mi* és *te* csak latinból fordítás. Reá ragada ez a' „négy evangyelista“ fordítójára is a' Münchenben élékerült codexben, mellynek Tatroson végeztetett meg leírása 1466ban. Máténál ez így miatyánkozik: Atyánk ki vagy mennyekben, Szenteltessék te neved, Jöjön te országod, Legyen te akaratod, miként mennyen is, azonként földön. Mi testi kenyereink felett való kenyeret adjad műnekünk ma. És bocsassad műnekünk művétetünket, miként is mű bocsátunk nekünk vétetteknek, És ne vigy münket kísértetbe, de szabadoh münket gonosztól Amen.

Latinhoz efféle szoros ragaszkodásból ered, írásban, mellyben magyar és latin egymás mellett oszloposan áll, nyelvünknek két-három 's több

1) Azon Pater noster magyarúl, mellyről Révai szól: Ant. lit. Hung. Vol. I. p. 24 még nem láthatám.

sorral hosszabbulása amannál, holott megfordítva is lesz, ha országgyűlési, vármegyei, városi Jegyzők olly gonddal ír magyarul, minővel azon római régi író, kitől tanulta volt latin nyelve' csinjait.

És illy nyelvbecsük miatt nem kell efféle egyházi régi dolgozatra kereken kimondani megvetőleg e' szokottat: „Félre velek, monostor' setét ábrándjai.“ Tartalmukat ne szeresse, kinek európai műveltsége klastromi atyák' theologiai szétmállott munkáiban nem lelhet ingert, de nyelvkincséül tartsa még e' korbelt magyar iratunkat minden, 's mentse veszélytől.

Világi tárgyak íróiból vizsgálónok nyelvünk' régi alakát, ha *Anonymus Belae regis Notarius'* hisztóriai beszélyeit a' hét magyar első vezérről, nemzeti nyelvü eredetiben bírnók; ha bihari Kéz a Simon magister's III d. László király hűséges clericusa, magyarul írja kerkönyvét 1282ig, minekutána latinúl úgy sem tudá igazán hajdani rómaiason, mert nyelvsvözetéből magyar sajátiság ömled ki; ha Küküllő v. Kikelő János Iső Lajos titkára, ennek tetteit 1382ig hasonlóan magyarul adja hírül nemzetének, vagy ha Turóczi úgy intézi kisedményeit, a' hogy Malespini, florencziai hisztóriáját még 1281b. 's Compagni 1323 előtt olaszul; azt tennők Janus Paunoniussal, midőn olasz költés' példáját ő magyarral követte volna, de, nem egyházi munkát, nyomtatásban eddig csak 1536belit birunk legelsőt, u. m. Pesti Gábortól Ezópus fabuláit, mellyek új kiadást érdemlenének. Az e' kötetben 's Évkönyveink II d. kötete 14, 15d. lapjain 1536tig elészámlált, politikai életbeli iratok rövidek, nem forog benne a' nyelv' szótömege, minden szerkezete. Adjunk tehát az egyházi literaturának sort nyelvünk műveltsége hisztóriájában 's vegyük ki savát, nyelv és izlet' kritikájával. Így említetnek a' német próza jelesedett emlékeiül Berthold augsburgi minorita' predikátziói 1270-ből; Tauler domonkosinak Strassburgban, hol 1294—1361 élt, elmondott sz. beszédei, mellyekben ez, sok új szavával, philosophiai szabályszerűséghez kezde utat Luther villám szemének bibliai fordítása körül¹⁾; így olaszban Giardano da Rivallo beszédnök predikátziói 1300—1306 között, és Cavalca dominicanuséi 1342 előtt az olasz prózának már tisztulata mutatványaiul²⁾.

A' derék M... frater után ama másik pálosról kellene szólani, ki M... fr. imádságihoz még nyolcz 16-od levélnyit írt. Neve azonban ennek, első betűjében sincs kijelelve. Hanem, másika lehetéseül még ezek elmondandók: M... fraternél, Angelus = Angyal, ennél Angyal. M... frater az évszámot betűkkel írta ki, ezen névtelen így: 1.7. 13.

A' kézirat' fekete betűi között lévő veres és kék írásokra 's néholi apróbb betűkre nézve, szolgáljon figyelmeztetésül ez:

Alul, a' levelek' szélén, azok számai mindenütt czinoberrel jegyzvék. Mutatja ezt a' 11dik lap előtti hasonmás, melly már a' 2dik levél, mi-

1) L. Heinsius, Teut, od. Lehrb. der deutschen Sprachwissenschaft. IV. Th. Berlin, 1829. lap. 83.

2) L. Wachler, Handbuch der Geschichte der Literatur. II. Theil. Leipzig, 1853. lap. 202.

vel elseje kiszakadt, valamint a' 63dik sincs meg. Különben is, kötéséből kivált a' könyvecske 's borítéktalan.

A' hol továbbá, dőlt betű áll a' nyomtatásban, mint: *Olwas pater nostert*, *Aue Mariat*, p. o. a' 15. lapon, ott a' kézirat mindenütt veres írásu, azon soroktól megválva, mellyeket belé, soror Maria Victoria fenyegetőleg tett.

Az így szétszedettek pedig, mint: *H a t o d ű m a d c z a g h e z*, a' kéziratban, kék betűkkel állanak. Mutatvány mind a' kétféléhez, a' 15d. lap mellé tett hasonmás.

Rendeseknél apróbb betük szorítvák a' kézirat' 77d. levelén e' sorokba: *Antifona Zenth zűz* — eddig: kűralűat. Ugyan ezen levelen, ettől: *O zűzessegnek* — eddig: ees zent leelőknek Krístus; mi, lapra nézve már az 58dikon áll. Mutatja ezt az 57dik laphoz tartozó hasonmás.

Igy vannak apróbban bésorozva a' 80dik levelen e' szavak: *O Istennek dűczo zűleje* — eddig: hozűad űwsson. A' 81diken: *hűwonk . teegod űmaadonk* — eddig: oteth orokkee. A' 82diken: *zent Anna azzonrol* — eddig: orzaagolyh. Ugyan ezen a' 82d. lapon, *zűz zent Katherűna* — eddig: űgűretűre. A' 83diken: *Thord meg vram űűen* — eddig; a' 84dik lapra menőleg: oteth gűwlolteek. 'S meg ezen, *Vr űűen* — mű welonk: Amen.

A' 70dik laphoz csatolt hasonmás vagyon véve a' névtelen' irásából, mellynek betűi, látszik, apróbbak M.... frater betűinél.

A' hasonmások terjedelmei mutatják a' könyvecske' 16tod rétüségét. Illyen vonalig | foly az eredetiben egyegy lap; e' jegy ¶ egy egész 16tod levél betöltére emlékeztet. A' nyomtatott' levelek szélein, kijegyezvék a' könyvecske két-két levelének hányadságai. Ezek az eredetiben alúl vétettek sorba mint úgy nevezett *signaturák*, következő alaku 's a' széleken látszó számokkal:

b. ij. c. iij. d. iiij. e. 7. f. 6. g. A. 3. 8. 3. 9. k. 10. L. ij. M. 12.
n. 13. o. 14. p. 17. q. 16. R. 14. R. 18. R. 19. R. 20. 'stb.

Első tizesben 2. 3. 4. római szám, másod tizesben arab. 2 és 11 egészen egy alaku, azért a' betű mellette. Rómainak arabbal elegyítéséről szól Mabillon, de re diplom. edit. 3ta a J. Adimari, Neap. 1789. Tom. I. Libr. V. p. 338. Megjegyzendő, hogy 5nél e. 7. kezdődik a' másod ív; 9nél 3. 9. a' harmad ív 's így tovább. Az egész álla 12 ívből 5 levélből.

Vegre még egy szót. Czech János, a' szerencsés találó, levele szerint, mellyel ezen imádságok' másolatát maga kezével írva megküldé 1834-ben, nem minden elavult szót 's ígeragasztást kívána, itt a' 4d. laptól 8dikig lapon álló szótárába felvenni, hanem, előleges figyelmeztetés után, még elmaradttak' kiszemelését önként másra bizá; azok' sora tehát, nyomtatási hibák igazításakor általam szaporodott 's láthatók itt a' 9d. és 10d. lapon.

Budán, 1836.

DÖBRENTÉI GÁBOR.

ÉSZREVÉTELEK
MAGYAR BENIGNA ASSZONY
KINIZSY PÁL
ÖZVEGYÉNEK,

NÉMI NÉVTELEN NAGYVÁZSONI REMETE BARÁT ÁLTAL 1513-ban IRT,
 ÉS EDDIG AZ ÉRSEKÚJVÁRI SZ. FERENCZ SZERZETESÉK KLASTROMÁBAN LAPPANGOTT
 I M Á D S Á G O S K Ö N Y V É R E,
 CZECH JÁNOS RENDES TAGTÓL.

B E T Ű K.

A' hangok kitételére nézve nincs még bizonyos rendszer az előttünk fekvő imádságos könyvben; mert találunk benne némelly hangot két, sőt három-félekép is írva, mint p. o. a' hosszú vagy vonásos á-t majd egyes, majd kettőztetett a-val, az össze tett gy-t pedig g. gh. és gű jelekkel, 'stb.; holott megint különböző hangoknak kitételére csak egy jel használtatik; így a' **cz**, mellyel nem csak a' cz, hanem cs, d-s, dsz és t-s hangok is jelentetnek. Ezt véleményem szerint nem annyira a' szerzőnek, vagy talán csupa leírónak tulajdoníthatni hibául, mint inkább azon körülménynek, hogy olyan átmeneteli időszakban élt, mellyben a' régi idomzatok az új-jolag keletkezőkkel fölváltva használtattak, és mintegy össze vegyültek; mi is e' következő mutató táblából bővebben ki fog tetszeni:

<i>mostani</i> <i>betük</i>	<i>így íráttak</i> <i>az e. k.</i>	<i>Példák.</i>	<i>mostani</i> <i>betük.</i>	<i>így íráttak</i> <i>az e. k.</i>	<i>Példák.</i>
A. a.	A. a.	Appalűn.	Cz. cz.	C. c.	Cycole. Gracyanos,
Á. á.	A. a.	Agnes. Abraham. val- lal. adad.		cz.	Ferencz orcząd.
	Aa. aa.	halaaltol. Aaldaasth.	Cs.	cz.	diczq, keneze, bwczw.
B. b.	B. b.	Benygna, boodog.	D. d.	D. d.	Damokos, dragalatos.
			d-s	cz.	zelyczegqs.

Mostani betűk.	így írat- tak.	Példák.
d-sz.	cz.	ženwedcz.
E. e.	E. e.	Erseboth, emböri.
É. é.	E. e.	En. zepflege. cc. ees, hyrdeteed, eep, zeep.
F. f.	F. f.	Ferencz, fyw. ff. ffenöfleg, kq̄röftffan.
G. g.	G. g.	Gelerd, meg, gonoz- gh. halaligh.
gy.	g.	kegös, gq̄yörwsegös. gv. gýengessegw. gh. hogh.
H. h.	H. h.	Haazasok, holoth.
I. i.	I. i. v.	Imrö, igaž, výseleel, labaýth.
J. j.	J. j.	Jheeronymos, Jmadý, ýozaagos:
K. k.	K. k.	Kozma, koor, rakon.
L. l.	L. l.	Lažlo, labaýth.
lj.	pl.	hwýlon, haýlak.
ly.	ly.	folywan, ýlý. pl. meyl, oýl.
M. m.	M. M. m.	Mathýas, mindön.
N. n.	N. n.	Negyed, nem.
ny.	ny.	bižoný, kemený: n. žornwssokröl gq̄nq̄rw- segös.
O. o.	O. o.	Olwass, žomoro.
ó.	o.	žalgálo, ýo. oo. Mikloos, koor.
Ö. ö.	Ow. o.	Ewrök, kq̄römnec.
ó.	o.	dicžo q̄töžteteel. oo. hywöök. ó. tór, žepłotól,

Mostani betűk	így írat- tak.	Példák.
P. p.	P. p.	Palogarok, pokol.
R. r.	R. r.	Raffael, rakon.
S. f. s.	S. f. s.	Sýgmond, segeythfeeg ees.
Sz. sz. sz.	Z. z.	žýžesseeg žent, žomoro, q̄žwe, kq̄nyörulž. f. Sek (szék) kq̄röftffa.
szfz.	ž.	ažtony, božžusag.
Zs. zs.	S. f.	Sýgmond sýdo.
T. t.	Th. th.	Theegöd, Thön, Thörd, Thaamadjon, thwlay- don helyth, merth, bynömeth.
	T. t.	Te, bocžatod, žent.
tt.	th.	Dorožhýa, athýa, la- toth, aldoth, zenwedth.
t-s.	cz.	valcžagom, žencžegös.
U. u.	U. u.	Vram, božžusag, Jefus. v. vram, vtolso. w. mwtassod, bwcžu, žo- morw.
V. v.	W. w.	Wernýke, werös, edös- segwel, v. viseleel.
Ü. ü.	v.	bynömet, kylömb, ty- kq̄r, ywq̄teel, ýlý.
ú.	w.	keserwseg žornyw. v. q̄rököl leelöktöl.
y.	v.	bizoný.
Z. z.	Z. z.	huzattatol.

R A G O K.

A' ragok alkalmaztatásában követi ugyan imádságos könyvünk általában nyelvünk hangrendi alaptörvényét, annyiban mindazáltal még is el tér a' mostani szokástól, hogy azoknak képezésében a' nyersebb o és ó hangzókat inkább kedveli mint a' lágy u és ű-t; a' több birtoku személyragoknál pedig a' mássalhangzók után is kilöki az a és e betűket; mint e' következő példák mutatják:

*Sz e m é l y r a g o k.**Egyes birtok.*

<i>mély hanguak.</i>	<i>magas hanguak.</i>
vram.	lelkom, ellensegom
	lelkod
	dycosegy, lelkÿ.
uronk, aßonyonk.	ÿwõnk, ydwõssegõnk

Többes birtok.

<i>mély hanguak.</i>	<i>magas hanguak.</i>
thagym, rakonsagym	ellensegym.
walaßthyd, kenyd, yogyd, csontyd.	belÿd, ÿentÿd, sebyd.
napy, fajdalmi.	lelkÿ.

Hely és másféle ragok.

<i>mély hanguak.</i>	<i>magas hanguak.</i>
kenokal, ostorokal, wygaságwal akarawat.	ÿegwel, edossegwel, bewsegwel, ÿentydwe,
orcõol	beßedõkwel.
	rendõn, pentõkõn.
	wegeßetyn, ideyn.

I g e r a g a s z t á s.

Ez imádságos könyvi igeajtás, az idők nagyobb részére nézve, nem sokat különbözik a' jelennen elfogadott idomzatoktól, kivéve a' parancsoló módot, és a' foglaló mód' jelen és félig múlt idejét, mellyek másként ragaszthatnak; mint az alább foglalt példákból látható:

Jelentő mód.

<i>jelen idő</i>	<i>félig múlt.</i>
eredõk.	ÿolaal, wÿd, õtõzteteel, meg-
futamõnk, hywõnk,	herwada, ÿaggatha, meg aßa;
áldjok; dicserÿõk, õlelyõk.	ÿwek, eskõweek ÿltepeek,
	emeek.

mult idő.

terőmtötted
hagyoth, latoth, űamkivetőth,
győőth.

rėgen mult idő.

huzattatol, thaűygaltatol ok-
lőttetől vala.

jővendő idő.

őryőendek,
őlelendlek.
adand, űoland, űutand,
epeytendő.

F o g l a l ő m ő d.*jelen idő.*

eőlek, futamjam, haőlak, agyad,
irgalmaőő, űabadeyőő, fordoh,
batoroh, űabadoh, wakoh, yn-
dohad, tyőtohad, űolgalyalak,
wylagosiyad; — emlekőőyel
keserőhed.

*Parancsoló
mód.*

thamadyon, tyőtohon, űabado-
hon, meg gywha (gyujtsa) wyas-
kodyeek, felegye.
mondőonk, magaőtasőok, űaba-
dolőonk, yuthassonk, erdőm-
lyonk, kerőngessőok, őlelőok,
nyerhessőok.

főlig mult.

őabadoytana, wyselneeőe.

Határtalan mód.

adnom lathnom, „meelto le-
gyek lathnom;“ — „melto le-
gőyek lakoznom;“ — „lám nem
tudok haalaath adnom.“
waltanod; — meeltoltassaal ne-
kem nőőlnod;“ — en őőwemet
hoőőad wonnod;“ — kereőtnek
kenőat akarod felvennőd.“
bőrnia.
lathnonk.
lelnőok; „mert keeő vagő őo-
nak es gonoőnak te sebeődben
helth lelnőok.“

Részes őlők.

őerető.
őeretendő.
gőalaőtatottan.

S Z Ó T Á R,

mellyben mind a' mostani irásmódtól különbözőleg irt, mind a' már
elavult szavak, és beszédejtések foglaltatnak.

A.Akor, *akkor.*

Arnek.

Altalfaag, „kőőőőőffanak altalfaagaa-
ra ees hoőőőfaagaara.“Aőőonembő, „aőőonembő őm őőw
nekőd.“

Abraő, „ő őőwoltanak abraőa.

Aőőetatofth.

Ag ellenfeg. (ber bőőe őeind.)

Aőőandok.

Aldomaas, (áldás) „atőőanak ees őő-
wnak ees őent lelőknek aldo-
maasa legőőon es eőel lelőmmel.“Aallapőő, „erőően megh aalapőő ő
fogadaafa.“

B.

Bekofeeg.
 Bethegwlni.
 Bewfegofst.
 Boodog.
 Bodogfaag.
 Býztak, „orok zýznek oltalmaaban
 býztakath.“

C. Cž.

C|uc|a, ees az fýdo wýteznek o c|u-
 ca|ya te zent oldaladon nagý
 melfegos febøth nýta.“
 Czalaad, „ýtelnwen Dawýdnak cza-
 ladyath.“
 Czoppeneth, „egý czoppeneth weer
 fem marada.“

D.

Dýadalm.

E.

Egýelwlni, *elegyülni*.
 Elø, „elødben kel mennem.“
 Elegý, „honnan te dýczø werødeth
 wýzsel elegý.“
 Elewenetøš, „køøzftaanak elewe-
 netøš faayaaħøš zegøsteteek.“
 Emik, „o bodog emløk kýketh e-
 meek athýanak bølczefeeg.“
 Emletni, „tulaydon tenned emlød-
 del emleteel.“
 Emlekøzte, „emlekøztederth.“
 Enne, *ennyi*.
 Epeseg, „kerlek tegød az epesegø-
 derth, kýth wallaal awagý zen-
 wedeel.“
 Eredni, „utra eredøk.“
 Etek, „embøri etkøk.“
 Ezbelý, *ebbeli*.

F.

Feýdelemfeeg.

Feýlwl, *felül*.

Felelm, *félelem*.

Fogýatni, „latom magad meg fo-
 gýattad.“

Fogtat, „pokol mýaa meg ne fogtaf-
 feek.“

Folýamat, „te hozzaad walo kegýøš
 folýamatomeerth.“

Førtøsetøffegøš.

Føfwen, „kemený føfwen halal.“

Fwtamni, „kihøš fwtamýam.“

G.

Gaador, „te aýtodnak gaadorýban.“

Gøryedetořh, „gøryedetořh ha ø-
 lellek.“

Gýakdos, „was zegøkwl meg gýak-
 doftak.“

Gýengessegøš.

Gýermøkdyd.

Gýonath.

Gýøngýelø.

Gýøløfeeg.

H.

Hagýapol.

Hagyptatik, „orczeel hagyptatøl wa-
 la.“

Hagýapas.

Halhathatlan, *inauditum*.

Halalom koron.

Hamarb, hamarban, *hamarábban*. „a-
 zøn zereñth erøzýem køñýebben
 hamarban ees tøketořben.“

Hamarfagofan.

Hamos, *hamis*.

Harmad, *harmadik*.

Hatod, *hatodik*.

Hatalmassagos, „idwøšlegý hatalmaf-
 fagos vram.“

Hel, *hely*.

Helhøtni, *helyhøztetni*. „vý febøkæt
 helhøtnek wala.

Heted, *hetedik*.
 Heewon, *üresen*. „ees bocsaathaa kasdagokat heewon.“
 Hewfaagos, *frustra*. „heewfaagos tynektok ýleni wýlagoffagnak e-lotte felkelnqtok.“
 Hýedelm.
 Hýrhqýk, „hamarfagofan hýrhqýk bezede.“
 Honappaa, *honapig*. „ees kýlencz honappaa te mehqdben rekedwen.“
 Ho lewq testqd.

I. ý.

ýgýen, *igen*.
 ýl, *illy*.
 Illetný, „labaýdath kýre melto nem walanak illetný.“
 ýltepel, „ýltepeenek ýtelq sekbe.“
 ým, *ime*.
 ýndoýt, *indít*.
 ýrgalm, *irgalom*.
 ýwqt, *üvölt*. ýwqlteel, *exclamasti*.

J. j.

ýjob (*mellék*) *név*, *dextra*. „the zenth feýedeth ýjob wallodra boczatad.“
 ýjog (*név*) *die Rechte*. „the zent kezed oltalmazýon halalom koron. ees te ýogod engqm hozsad fogagýon.“
 „Monda athýa ißen en vramnak Jhesufnak, ýlý en ýgomrol.“
 „Vr krißus te ýogýd felq.“
 „the hatalmaffagodnak ýoghýwal meg tqretteffenek.“ — „erq ýogodwal thqýed megh vram en ellenfegýmet.“
 ýoglat (*ige*). „Ees a3 nagý qromerth kýwel a3 te zent lelkqd meg wýgaztaltateek ýoglas ennekm meeltatlan ees býnqs solgalo leanýodnak.“

ýoh. „ýohomnak akaratýat laffad.“
 „Idwqzlegý vrnak edqs zýwe en ýohomnak ýo qrome.“ „the ýndohad en ýohomath hogý kýwanýon enne nagý ýoth.“ „kerlek nekqm a3 soth mondýad hogý býnometh megh boczattad, kemenýodqth zegen ýohom, lam nem twdok halath adnom.“

K.

Kamoka. „kamokaba qtozteteenek.“
 Katroncza. „kemený lýdoknak katronczaýawal fodqtwen be kotqzteteenek.“
 Kasdag, *gazdag*.
 Kedig, *pedig*.
 Kegýqffegqs.
 Ken, *kin*.
 Keferg.
 Keferw. „keferwel.“
 Keferw (*mellék* *név*) „keferwebb.“
 Keferwetqsh.
 Keferwl (*ige*). „keferwllek týsta zýwel.“
 Keefeerteni, *tentare*. „kýth gýakortha ýßenfeelqk meg keefeertqtek.“
 Kewanfag.
 Kýlenczed, *kilenczedik*.
 Kýwanatofth, *kivánatosan*.
 Kýwanatoffag. „mý zýwqnknek kýwanatoffagath tqkéýled myndqn tqkelleto myelkedetre.“
 Koor, *beteg*.
 Kolos, *Scholastica*.
 Kqgýelmeft.
 Kqnyw, *köny*.
 Kqnyql. „kqnyqlem.“
 Kqzel, *proximus*. „Ißennek ees kqzelqmnek zeretetith.“

L.

Lakodalm, *habitatio*. „az en z'wqm leg'yon nekod oroke walo kel-
lemetos lakodalm.“

Latath. „de maga ez nag'y kenodnak
latath'aerth.“

Lathatos.

M.

Magasztat, *magasztal*.

Mafod, *masodik*.

Mafth, *most*.

Meltol. „meeltol'jal meg halgatnod
engometh.“

Meltoltat.

Meltolkod'yk.

Meeltosfago'sth. „meeltosfago'sth engom
meg halgas.“

Meen (*ige*). „meene.“

Menet. „te zent meny'ben menetod-
derth.“

Mewettetik, *ridetur*.

Mewet, *ridet*.

Me'yl, *pectus*.

Me'yl, *melly*.

Meze'ytelen.

M'ya, *miatt*.

M'yelkedet.

M'ykorth, *mikor*.

M'yndonha, *mindenkor*.

N.

Nap lewo z'ynod.

Naponnan. „m'yndon naponnan.“

Nap tamodat.

Nap effet. „nap effetiglen.“

Nawalolt. „nawaloltaknak eedqs
w'ygastalo'ya.“

Neg'yed, *negyedik*.

Nehezwl, *nehextel, aegre fert*.

Ne'ste, *Anasztasia*.

N'yak kapas.

N'yerte, *nyerese*.

N'yolczad, *nyolczadik*.

N'yugodalm, *nyugodalom*.

O. Ö. Ó.

O'yl, *olly*.

Oklel. „f'ido w'ytez z'ywedet sul-
kajawal altal oklelee.“

Qltoztet (*nev*), *oltoztetes*.

Qltoztet (*ige*) „qltoztes meg engomet.“

Qnnon bennedon.

Qt, *ont*.

Q'zwen. „baraat'ymmal ees ellefeg'y-
mel q'zwen.“

P.

Palogar. „men'yey' palogaarok.“

P'yrrhon'yodik.

P'yrrong, p'yrrongo.

P'yrrus.

R.

Rakon, *rokon*. „kenodnak rakon wol-
taath.“

Rezketteto'sth.

Retteneto'sth.

S. Sz, vagy 3.

Sebhq'tyk. „k'ywel te zent fe'yedeth
meg sebhq'teek.

Sebhq'tt (*nev*), sebhq'ttek.

Sebq'wltetyk.

Sege'ytfeg.

Sokfagos.

Sokfagw.

S'yralm, *siralom*.

Suporlah, *fuggony*.

Sonha, *soha*.

Za'yoful. „zomeho'ztak hoz'zad y'onek
te nalod meg za'yofulnak.“

Z'anath, *szanas*.

Z'erelm, *szerelem*.

Z'erelmetos.

Z'erettet, *szeretet*.

Z'erettetos.

Z'yweenth, *szice szerint*.

3omeho3. „3omeho3tak.“
 3omefag.
 3omoro.
 3omorofag.
 3omoreýt.
 3orgalma3. „ýrgalm tenni 3orgalma-
 30.“
 3orq3. „3or3ý az býno3h feýeerree.“
 3ulca. „ýdo wýtez te 3ent 3ýwedet
 sulcaýawal altal qklelee.

T.

Taglaltatýk.
 Tano, *tanú.*
 Tanýetwan.
 Thawo3. „koorfagokbol meg thawo3-
 tak.“

Telles, *teljes.*
 Thywýs, *tövis.*
 Towaba.

Tqredelm.

Thqkell. „e3 te nagý kemený ees
 bo33ufagos kenoderth, kýwel v-
 ram Jefus mýnd te ellenfegýd
 tegodeth thqkellenek.“ — „te
 3ent kenýdnak foghfaga nagý
 keferwfege tegod meg tqkelle.“
 „fogagýad te 3ent lakodalmod-
 ban bý3onfagos wýgafagra, ho-
 loth munkalkodafnak terhe el-
 wege3tetýk, ees te dýc3qfegod-
 nek 3epfege faradhatatlan ke-
 wanfagban thqkelllettetýk qrq-

kwl qrqke.“ — „kerlek mý
 3ýwqnknek kýwanatoffagath tq-
 keýled mýdqn tqkellat3 mý-
 elkodetre.“ — „a3 edqffeegen,
 kýth akkor mwtatha, mýkor
 embqri nem3oteth ho33aa qlelee,
 hogý meg thqkeeleneeýe athýaa-
 wal egýbe ees 3ent leelqkwel
 gýarlo te3qth reaýa fogad-
 ný.“ — „a3erth te kegýq3 feýe-
 deth halaalos keferwfege le
 fýgge3teed, a3 30 mondwan meg
 tqkellqth a3 a3 embqri nem3et-
 nek ýdwqffege.“

Tqkeellat3, tqkeellatq3ben.

U. V.

Vrwos, *orvos.*
 Vtalato3h.

W.

Wadol. „oth fok hamoffath read wa-
 dolwan.“

Wall. „epefegodderth kýt wallaal, a3
 a3 3enwedeel.“

„anný erdqmeth walýak.“

„haborw3agoth wallani.“

Welagoffag.

Wýga3, *consolatur.*

Wýgafag.

Wýgafagos.

Wernýke, *Veronica.*

T O L D A L É K.

MÉG IS EZEN IMÁDSÁGOKBAN LÉVŐ ELAVULT SZAVAK.

A.

angyél, *angyal* 30dik lap.

B.

batoroh 20. *bátorits.* bekösegős 17.
bölcszesegős 18.

F.

fe 34. *fel.* fordoh 22. *fordits.*

Gy.

gyaponczý engöm te zenth zerelmed-
ben 22. gyaponcs, *gyaporíts.*gyýwha 39. *gyujtsa.*

H.

harmýc napýg 42. *harmincz.* halalta-
lan ýñen 65. *örökké élő.* hasonla-
tossaahoz 43. hazafwlathlan anya
57. *férjhez nem ment.* Máriáról.

I helyett Y.

ýgön 66. *igen.*ýndohad 27. *inditsad.*

J helyett Y.

ýjelönnen 15. *most.*

K.

kemensegős 26. *kemény.* keserohed
27. *keserítsd.* keserwffegős 12. ke-
thelen, nem kethelen de akarwa
28. *kéjtelen.*kögýelmessegős 22. *kegyelmes.*

L.

leel 59. *lél, levél, lettél.*lelettetneýek 14. *lelettetnék, talál-
tatnék.*len 27. *lön. löl 27. levél.*

M.

magasztatoh 54. *magasztaltatott.*

markodban aýanlom en lelkömeth 20.

— Paksi Anna, Dersffy Farkas öz-
vegye' végrendeletében is, melly-
nek mássa, a' pozsoni káptalan le-
véltárában lévő eredetiből vétetett
a' társaság számára, ez jó elé 1575.
„lelkemeth aianlom az megh fe-
szwlth Jesus Xpúsnak markaba.“meg eköfwltetöth 67. *felékesitetett.*
meg zanath 12. *megszánás.* meg tataa
35. *eltátá.* mia 11. *által.*

N.

nawalýoltak, mindjárt ez előtt pe-
dig: nawalýaasoknak 42. Különb-
ség tehát: *nyavalyult* és *nyavalyás*
között. nekwl 39. *nélkül.*nemzetýbelöl 65. *nemzetéből.* A' ha-
lotti megszólításban lévő timnice-
belevl, tehát 1513b. is még dívott.
L. Isó kötet, 6. és 9. lap.nömqos azzonýom zýz Maria 67. nömqos-
segős uram 20. edössegős uram 22.

O.

onzollak, kerlek tegödeth ees onzol-
lak 37. orzaglaž 36. *uralkodol.*

Ö.

örökwl öröke 15.

S.

soksagos 19. *igen sok.*

Sz.

zabadoha 33. *szabadítsa.*

zabadohon meg 37. *szabadítson meg.*

zelűczegős 17. *szelidséges.* — *Szelid.*

zomorosagos 16.

zulca 33. Ki van ez véve felebb is.

Helyette később felvétel: *lán-
csa, lancea.* A' 20. lapon „cuca“ áll,
mi ugyan az.

zornűwffegős 12. *szörnyü.*

T.

tanaalcz 42. *tanács.* tahaath 64. *tehát.*

tennon fjadath 39. *theen tanet-*

wanűd műa elaroltatal 11. töl 31.
tevé.

Ü helyett Y.

űzteknek 56. *űzötteknek.*

V.

vűd 32. *vivéd.* wakoh 33. *wakíts.*

wűgazom, — zent weerqdben ha megh
mofdom. meg nywgozom ees wű-
gazom.

vűlagosoyczad, *világosítsad.*

vűlagofoha 31. *világosítsa.*

wűfelneeűje 61. *viselné.*

wqgűeben 22. *vögyében, völgyében.*

NÉHANY ESZREVETEL. 1.) *Fel* helyett *fe*, 34. lap, olyan mint e' kötetben *Lásd „Vegyes iratok“* 1570ből B. Zay Péter feljegyzései között, dél után helyett: *de uthan.* 2.) Ez imádságok nyelve következőkben található a' bécsi és müncheni codexével. *L. Isó és III. kötet.* a) Fordoh, gűwha, űndohad 'stb. b) Itt is AT, ET ragok AS, ES-től megkülönböztetve: gyónat, látat, szánat 'stb. c) Igehatározók t-vel: ajétatost, bőségüst, görjedüst, mikort, reszkettetüst, utálatost 'stb. d) ÉNT rag ebben: szivént, ugy mint a' bécsi codexben: vérént, *l. Ld. lap.* e) Szótag v. betű kiugratás: lél, löl, töl, vid. f) Ezen igék: méltolom, méltolod, méltolja; magasztatok, magasztatsz, magasztat. Itt vigaszom is, mai: megvigasztaltatom, helyett. g) Ne akarűjad magad thwle el vonnű. E' latinosságot még a' XXIV. laphoz teszem. 3.) Melly festő szavak itt! ezek: gyöngyelő, hirhezik, keserüllek, napesetiglen, pirongó, haláltalan Isten. 4.) Z, sz, betűket 3-el nyomattam le az eredetiként a' hogy ű-t és q-t is ahhoz képest kelle. Itt csak ott úgy, hol sz hang van. 5.) Fogadja szívesen az olvasó meg ezen magyar asszonyokat a' XVIII. laphoz: Majlát István erdélyi vajda nejét Nádasdi Annát, Nádasdi Tamás nádor testvérét, ki Heltai Gáspárt az egész sz. írás magyarra tevőjét, ajánlata elfogadásával serkentette 1551—1557; Patóczi Sőfiát Bebek György-nét 's Massai Juliánnát Magócsy Gáspárnét, kiknek Melius Péter ajánlotta bibliai töredékfordítását 1565ben; így Bocskai Erzsét István fejedelem testvérét Bátor Kristófnét; nem különben Révai Szidóniát Ostrosith Mátyás özvegyét, kik magok ígérték a' szentírás magyarul kiadását. *L. Windisch, Ungr. Magazin III. Band 494—6d. lap.*

Budán, Májusban 1838.

DÖBRENTAI GÁBOR.

K I N I Z S Y,

VAGY MIKÉNT AZ EREDETIBEN 'S ITT A' 68d. LAPON ÁLL:

**KENESY PÁL TÁRSÁNAK,
NAGYSÁGOS BENIGNA ASSZONYNAK
IMÁDSÁGOS KÖNYVE.**

1 5 1 5.

A' nyomtatási szedés Czech János rendes tag' másolatából. Kijavításkor az eredetivel is, mellyet sz. Ferencz szerzete érsekujvári kolostorának fősége, a' magyar akadémiához, Czech János mint annak megbizottja által ezen célra küldött, még egyszer összevetette

DÖBRENTEI GÁBOR,

1 8 3 6.

EMLEKEZTETÉS.

Elébbi 10d. 's fennebbi XVIIIId. lapon nevezett lelkes magyar hölgyek sorában még több is elé fog fordulni.

Nem haragos olvasó, ne nehezelve, alábbi sajtó botlásokat ez imádságokban következő javítással feledni:

25d. lapon, hűzqm helyett kell: bűzom.

38d. — habowfagod — — : haborwfagod.

56d. végsorában: bűneft — — : bűnqft.

64. lapon: mikeppen, nappal — : mikeppen, nappal.

25d. lap végszavaiban, ezen szóelrakás: piros, olly, mint most nyilt rózsza, nem suhan el költői olvasó előtt.

35d. lapon, lévő: elqwe = eleve, *primitus*, *antiquitus*, *prius*.

zomoro sagodrol. Kých te zent
zaddal vallal mikoz azth
moncad. zomoro en selkom
mind halaligh. holoch the
zent selkodeth embori ydwof
segnek valzagara keeznek
vallad. ees te zent testodeth
kooznak mikozon az vtolfo
waczoran te zent tanyethim-
nidnak lahath meg mosad,
ees edpsegivel welok bekel-
wen. ie dragalatus zent testo-
deth ees verodeth nekik adad.
te dprzo kenodnak rakon
vostath nekik meg hýdteed.

Az első a 1^{-fel} jelelt levél meg nem lévén, így kezdődik

a' 3-ik lap:

somorofagodrol. kúth te sent saddal vállal mikor asth mondad somoro
 en lèlkqm mind halaligh. holoth the sent lelkdeth embqri údwqffegnek
 valezagara kee3nek vallad. ees te sent testqđeth koornak mikoron as
 vtolfo wac3oran te sent tanúethwanidnak labaúth meg mofad. ees edqf-
 fegwel welqk bekelwen. te dragalatos sent testqđeth ees verqđeth ne-
 kújk adad, te dýc3q kenodnak rakon voltath nekújk meg hírdeteed. | Em- b. új.
 lekq3úyel vram Jefus as nagú keferwfegqđrol. kúth the 3úwedben vúfeleel.
 kqrqfthfanak kenúyat gondolwan. mýkron as harom rendqn walo úmadas-
 nak ees werqs werq hullatafoknak vthanna theen tanetwanúod mýa el
 aroltatal. te wala3toth fúdo nepeyd mia meg fogatal. hamis tanok mýa
 wadoltatal. harom búro mýa hamiffan útelteteel. as theen magadnak wa-
 la3toth warafban úeru falembe fúdoknak nagú úelqs napýan nagú peen-
 tqkqn te gúengeffegw ees úffúw vúragos testqđben artatlan karho3tattatol
 wala: mæg fogwan 3qrnúw ees rettenetqffegqfth hu3attatol wala. thasú-
 galtatol wala. qklq3tetql wala. orc3eel hagúptatol wala. theen ruhattol
 megfo3tatal. údegqn ruhaban qtq3teteel. te dýc3q 3qmeúđnek wúlagoffaga.
 kú mýndqnt lath. ees edqffegw orc3adnak 3epffege kemenú | fúdoknak kat- c. új.
 2*

2ik levél' kez-
deto az eredeti
kóziiratban.

3ik levél' kez-
deto az eredeti
kóziiratban.

roncſaſſawal fōdōſwen be kōtōſteteenek. holoth vram Jefus kegōs kriſtus
 orcſol werettetōl wala. kw labhoſ kōtōſtetōl wala. kemenfegōffōn oſtoroſ-
 tatol wala. nſſakon werettetōl wala: thōwſſ koronawal koronaſtatol wala.
 naddal te ſenth feſſed werettetſſk wala: ees kſſlōmb kſſlōmb ſōrnſſwffegōs
 kenoknak mſſatta ſaggattatol wala. mſſnd mſſ ſſdwōffegwnkerth. Aſeerth ¶
 4-dik level. keerlek agſſad nekōm kegōs Jefus kſſ eſ napon the ſent feſwletōd elōth
 fōldre eſtem. eſedōſwen. ees te dſſcſōffegōs feſſlwl neweſōth kenaſſdnak
 erdōmeerth. en halalomnak elōtte bſſnōmnek keſerwffegōs meg ſanathſſat.
 ſſſwemnek bſſſonſſ tōredelmeſſegeth. fſſraſnak kwthfeſſeth. thſſſta gſſonath.
 telles elegtetelth. ees mſſndōnnemw bſſneſſmnek bocſanathſſath. Amen.

δ. iij. Idwōſleg kegſſōffegōs vram Jefus | kriſtus ſſrgalmaſ ennekōm bſſnōfnek.
 Legōn. *Olwas egſſ pater noſterth ees egſſ aue mariath.*

M a f f o d ſ ſ m a d e ſ a g h.

O Vram Jefus kriſtus angſſaloknak bſſſonſſ ſabadfaga ees genſſerwſſe-
 gōknek paradicoſoma. Emlekōſſſel kegōs Jefus aſ rettetetōs ſōrſſwffegōk-
 rōl. kſſket ſenwedeel. mſſkoron te ellenfegſſd mſſkent erōs oroſlanok
 5-dik level. thegōd ragadanak. hagſſapanak. kōrōmmel ſagſſgatanak. thaſigalanak. ees
 egſſeb nemw halhathatlan kenokal thegōd ſomoreſſtanak. Eſ te nagſſ ke-
 menſſ ees boſſuſagos kenodeerth. kſſwel vram Jefus mſſnd te elleneſegſſd
 tegōdeth thōkellenek. keerlek ees onſollak mſſnd eſ kenodeerth ſabadoh
 engōmeth mſſndōn lathatos ees lathatatlan ellenfegōmtwl. ees agſſ nekōm

te ʒarnŷaŷdnak arneka alath lelhethnqm ŷdwqffegqmnek otalmath. Amen. |
 Idwqʒleg dragalatos vram Jefus kriʒtus ŷrgalmas ennekqm bŷnqʒnek. Le-
 gqn. *Pater nofter. Aue maria.*

Harmad ŷmadcʒagh.

O Vram Jefus kriʒtus eʒ vilagnak ʒqrʒqŷe ees terqmthqŷe. ees embqri
 nemʒethnek meg epetqŷe. ki kqrqʒtfanak ʒqrnŷw kenŷatol meg nem ŷedeel.
 Emlekqʒŷel meg vram Jefus aʒ the nagŷ keserwffegqʒ kenodrol ees ferelmed-
 rql kŷt ʒenwecʒ ¶ wala. mŷkoron aʒ hitetlen fŷdook te ʒencʒegqʒ keʒeŷdeth ^{6-dik levél.}
 elqʒqr was ʒegwel kqrqʒthffara feʒeŷteek. annak utanna te gŷengeffegqʒ la-
 baŷdath. kŷre melto nem walanak illetnŷ. ees te kenodra nagŷjob kenth.
 ferelmedre nagŷjob ferelmeth. ees te ʒencʒegqʒ febeŷdre wŷ febqketh helhq-
 nek wala. mŷkoron nagŷ kemenfeggel ees kegqtlenfegel te ʒent thagŷdath
 aʒ kqrqʒthffanak altalffagara ees hoʒʒufaga|ra wgŷ huʒaak hogh te ʒent tha-
 gŷdnak mŷndqnnemw ŷʒeŷ meg ʒakadoʒanak. Kerlek tegqd kegqʒ ees
 edqʒ ʒeep Jefus kriʒtus eʒbelŷ nagŷ kefferwffegqʒ kenodeerth aggŷad en
 ʒŷwemben te ʒent felelmedeth ees ʒerelmedeth. kŷmŷa en tegqdeth ʒep-
 lqtelen ʒolgalhaffalak qrqkwl qrqke. Amen. Idwqʒ legŷ kegŷqffegqʒ v-
 ram Jefus kriʒtus ŷrgalmasŷ ennekqm bŷnqʒnek. Legqn. *Olwafs pater
 nofterth. Aue mariath.*

Neg'ed Imadczagh.

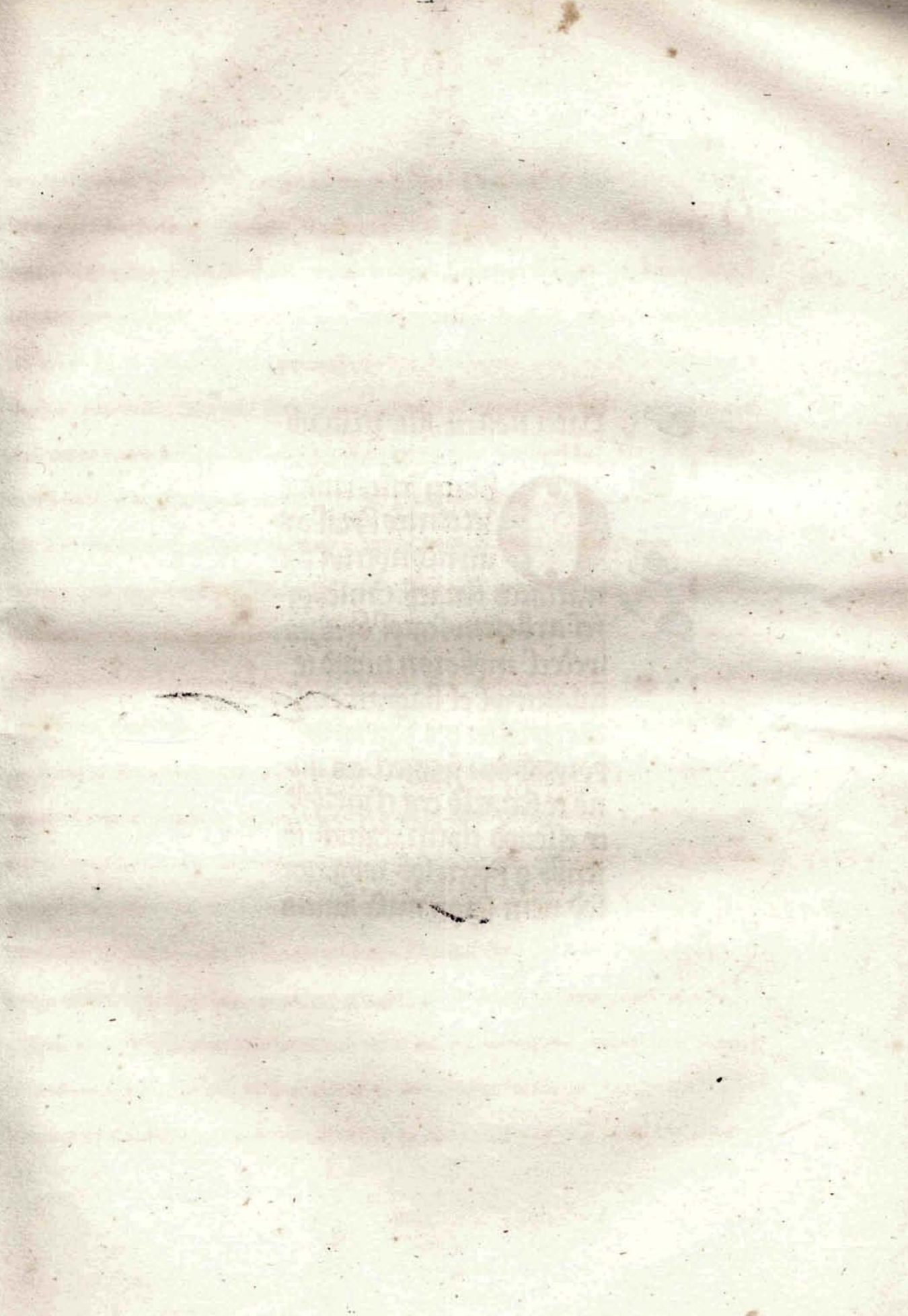
7-dik levél.

O Vram Jéfus kriſtus. q̄r̄q̄k men'jé'j kiral. embq̄ri nemzetnek vrwofa. Emlekq̄s'jél te nag'j ferelmes kenodrol k'j'ith zenwedel m'j'koron kq̄r̄q̄k-ffanak magaffagara f̄q̄ldr̄q̄l felemelteteel. m'j'nd te taga'j'dban meg zakadozwan. fem eg'j te zent tag'j'dban helen marada. wg'j hog'j nag'j kenodhoz fem eg'j ken hafonlatos lelettetne'j'ek. merth talpadtol fogwan m'j'nd tete'j'g te zent | teſq̄dben eep sem'j nem wala. 'j'l nag'j kenrol vram Jéfus nem emlekq̄seel. merth te nag'j meel 'j'rgalmaffagodath mwtatad. holoth ellenseg'j'deerth 'j'madal mondwan. en zent ath'j'am boczaffad nek'j'k mert nem thwg'j'ak m'j'ith thee'nek: Ez te nag'j kq̄gelmeffegq̄dert. zeret-tetq̄derth. ees 'j'rgalmaffagoderth. ees ez kenokrol meg emlekq̄stq̄derth: ag'jad nekq̄m keg'j'q̄s Jéfus. hog'j ez te kefferwfeq̄s kenodnak ¶ emlekq̄zeth'j legq̄n nekq̄m m'j'ndq̄nnemw b'j'ne'j'mnek boczanath'ja. ees m'j'ndq̄n gonozoknak el tawaztathafa. Amen. Idwq̄s leg'j 'j'rgalmaffagos vram Jéfus kriſtus 'j'rgalma'j' ennekq̄m b'j'nq̄fnek. Legq̄n. *Pater noster. Ave maria.*

8-dik levél.

Qthq̄d 'j'madczagh.

O Vram Jéfus kriſtus q̄r̄q̄k ffenq̄ffegnek th'j'kq̄re. ees felfegq̄s ath'ja 'j'f-tennek b̄q̄lcseffege. Emlekq̄s'jél te nag'j kefferwfeq̄dr̄q̄l. k'j'ith te z'j'wedben | zenwendeel. mikoron meg latad te felfegq̄s 'j'f'lenfegq̄dnek t'j'kq̄reben. te walazthidnak 'j'dwq̄zweffq̄keth az te kefferwfeq̄s halalodnak erdq̄me-

Pater noster. Ave mariath.
Hathod ymadczag ez:
O Dram Jesus Kristus
berelmes kural ees
myndonostwol ky
wanatos barath. Cimsekqz
pel az keserwsegrwl kythzen
wedeel. mykoton mynd te
barattitwol el bagyattatal.
mezeytelen ees zegenywl
kyqstthffan syggrel ees my
nd te baratid ees esmetpyd
te ellenod thamadanaak es
senky q kszwloq wygazca
lod nem lezon mala hanem

nek mýatta. ees a3 gonozoknak karhozathýokath a3 q halaadatlanffago-
 keerth. Oh te nagý meelfegqs ýrgalmaffagod vram Jefus: ký mý raýtonk
 we3qdelmes býnqffokqn kqnýqrwleel. kerlek tegqd kegýos Jefus. en ýf-
 tenqm. terqmtqm ees meg waltom. ýelqnnen ¶ a3 nagý ýelqs ýrgalmaffa-9-dik level.
 goderth. kýth a3 kqrq3thffan fýgwen a3 tolwaýnak mwtatal mondwan.
 e3 nap welem lee3 paradýc3omban: hogý tegýed en welem en halalom-
 nak ýdeýn a3on ýrgalmaffagodath. ký mýa te dýc3qffegqs orc3adath lat-
 haffam nagý wýgafagwal a3 menýeý paradic3omban, qrqkwl qrqke. Amen.
 Legqn. Idwq3legý edqffegqs vram Jefus kri3us. ýrgalma3 ennekqm bý-
 nqfnek. Legqn. *Olwas Pater noftert. Aue Mariath.* e. 7.

Hatod ýmadc3agh e3:

O Vram Jefus kri3us 3erelmes kýral. ees mýndqnoq3wl kýwanatos ba-
 rath. Emlekq3ýel a3 keferwfegrql kýth 3enwedeel. mýkoron mýnd te ba-
 rattitwl el hagýattatal. me3eýtelen ees 3egenýwl kqrq3thffan fýggeel. ees
 mýnd te baratid ees esmerqýd te ellenqd thamadanak es fenký q kq3-
 3wlqk wýgastalod nem le3qn wala. hanem ¶ e3ak te 3erelmes 3ýledeth 3ý3 10-dik level.
 mariath. q lelkenek keferwfegeben hýwfegqth tarthwan te kqrq3tffad a-
 lath alwan. kýth te tanetwanýodnak Janofnak aýanlal mondwan. A33oný
 embqr ým fýw nekqd. a3 tanetwaýnak kedig. ým anýa tenekqd. Ker-
 lek tegqd kegýqs Jefus a3 tqrneq keferwfegeerth: ký akoron te 3enc3e-
 gqs 3ýlednek lelket ees 3ýwet atal folaa. ees a3 te q raýta walo keferw-

f. 6. segqdeerth. hogý myn|dqn somorosagos nýawalamban mýnd tefth 3erent
ees lelqk 3erenth leg en nekqm wýgafagos hýedelmem. Amē. Idwq3legý
kywanatoffagos Vram Jefus kri3tus ýrgalmas ennekqm býnosnek. Legqn.
Pater nofter. Aue maria.

H e t h e d ý m a d e 3 a g h e 3 :

O Vram Jefus 3p3us wýgafagnak koronaýa. bodogfagnak kence. wýga3-
11-dik levél. talafnak es merhettetlen kqgyelmeflegnek kuthfeýe ees eredethý. ¶ ký
mýnd te 3ýwednek kýwanatos 3erelmewel a3 kq3q3tflan fýgwen mōdad
a3 3oth 3omeho3om. a3 a3 embqri nem3ethnek ýdwq3fegeth. kerlek tegq
kegyqs Jefus. hogý mý 3ýwq3nek kýwanatoffagath tqkeýled mýndqn tq-
kelleto3 mýelkqdetre. ees te3hý kýwanatoffagnak 3omefagath. ees embqri
ethkq3nek bw3gofagos gýqýq3rwegeth. ees e3 wýlagnak 3erelmeth. te
g. ^ 3ent mala3todnak hýw3egewel mýndqnq3twl ffogwa meg olc3ad. Amen.
Idwq3legý 3eretteto3 vram Jefus kri3tus ýrgalmas ennekqm býnosnek.
Pater nofter. Aue maria.

N y o l c 3 a d ý m a d e 3 a g h e 3 :

O Vram Jefus kri3tus ký wagý hýwq3q3nek bý3oný wýlagoffaga. 3ý-
weknek q3qk edq3fege ees wigastaloýa. ees elmeknek nagý gqýq3rwege.
A3 ecq3thnek ees merq3nek q nagý keferw3egqs kenýaerth. kýth mý erq3-
12-dik levél. tq3nk ¶ 3enwedeel. mýkqron a3 kq3q3tflan fýgwen meg ko3tolad te halalod-

nak ýdeýn: Kerlek tegod kegýqs Jefus es belý kenoderth. hogý halalom-
 nak ýdeýn agýad nekqm te dýczqsegqs sent testodnek ees werodnek
 meeltan walo hosýam weteleth. hogý ký legqn en lelqomnek wigafagara.
 ees ýdvoffegqmnek waltafara. Amen. Idwqzlegý zelýczegqs vram Jefus
 kristus. ýrgalmas ennekqm býnqsnek. Amen. Legýqn. | *Pater nofter. Aue h. S.*
maria.

Kýlensed ýmadcsagh.

O Vram Jefus Xpus ký wagý kýralý ýozaag ees elmeý wigafag. Em-
 lekqýel as nagý keferwfegqs somorwfagodrol. kýth zenwedeel te zenth
 halalodnak ýdeýn mý erottqnk fýgwen as kqrqstffan. mikoron fýdo ne-
 pek tegodet boswfagos karomlo besedqkwel illeteenek. Ees the vram
 Jefus ýme nagý sowal. ees keferwfegw kqnýw **¶** hullatafokwal ýwqteel: 13-dik level.
 mondwan: En ýfenqm. en ýfenqm. mýre hagýal el engometh. hogýha
 el hagýattatal wolna athýa ýstentwl. de býsonýara ýol leheth vram Jefus
 hoky te zenth athýad kýwel ýfenfegben egý wagý tegod sonha el nem
 hagýoth wolna. de maga es nagý kenodnak latathýaerth. es wýlagý ne-
 peknek vgý esmertetyk wala. Kerlek aserth tegod kegýqs Jefus esbelý
 nagý somorwfagos | kenoderth. hogý en halalomnak ýdeýn engqm el ne
 hagý en vram ees en ýfenqm. Amen. Idwqzlegý bekqsegqs vram Jefus
 kristus. ýrgalmas ennekqm býnqsnek. Legýqn. *Pater nofter. Aue maria.*

Thý ed ýmadcag.

O Vram Jefus kriřtus. ký wagý keřdeth ees wegeřeth. ees mýnden nemw wrwoffagnak ýořagos kencęe. Emlekřýel vram Jefus mýkenth te
 14-dik levél. řent embřřegřdeth talřpattwl fogwan teteýg nagý kemenřegw kenra bocřatad. řonetlen tegřdeth kerlek kegýřs Jefus ař fokřagw febeýdnek řelřřegeerth. meelřegeerth. ees nagýřagaerth. hogý en býřonřagos řerelmemwel te nagý řelřs parancřolatýdath řřýřheřřem ees wegý engřmeth ař te řencęegřs řerettegřben. Amen. Idwřř legý břlcęefegřs vrā Jefus kriřtus. ýrgalmař ennekřm býnřsnek. Legýřn. *Pater nořter. Aue maria.*

Thý řnegýed ýmadcag.

O Vram Jefus kriřtus ký wagý feřegřs ýořag ees ýrgalmařřagnak meelřege: kerlek tegřdeth eř nagý te dýcřřegřs febeýdnek meelřegeerth. kýknek meelřege ol nagý vala. hogý řent řýwedeth: cřontodath ees belğdeth mýnd meg oltotta wala: Een býneýmnek meelřegebřl řabadoh kegýřs Jefus. ees te dýcřř febeýdnek meelřegeben el reýcř. mýglen te řent
 15-dik levél. oreřadnak řřharagořřaga elmwlik. hogý wýgafagos řřřmwel te řent oreřadath lathaffam: Amen. Idwřřlegý hatalmařřagos vram Jefus kriřtus ýrgalmař ennekřm býnřsnek. Legýřn. *Olwařs egý pater nořterth ees egý Aue mariath.*

Thyſon kethod ýmadcſag eſ:

O Vram Jefus kriſtus. ký vagý ýdwqffegqs egyeffegnek ýele. ſerelmek kqtele. qrqk fenqffegnek ees ýgaffag|nak týkqre. Emlekqſýel vram Jefus aſ te nagý ſamtalan fokfagos kenodrol: ký oýl ýgqon fok wala. hogý tetedtwl fogwan talpadýk te teſqdben egeffeg nem wala. merth kegýqtlen fýdok mýa mýndqnrqlwl fogwan el ſagatattal wala: te dragalatos werqdben kewerqdwen: Eſ te dýcſqfegqs ſamtalan kenoderth. kýketh mýnd te ſeplqtelen teſqdben mý erqttqnk ſenwedeel. ees aſ nagý ¶ 16-dik levél. mondhatatlan ſerelmerth kegýqs Jefus. hogý mýth kellqth wolna towaba mý erqttqnk tennqd. ees nem teted wolna. býſoný te nagý bewfegqs ſerelmedeth nekqnk mwtatad. Kerlek tegqd kegýqs Jefus hogý mind the dýcſqfegqs kenýdath te ſeep dragalatos werqdneyk tentaýawal en ſýwemben megýrýad. hogý te ſent kenýdath ees ſerelmedeth en ſýwemben mýkepen kqýqrwlq olwafhaſſam: ees ſýnetlen | halalomnak ýdeýg mýnd e i. 9. ſqrql te nekqd halath adhaſſak qrqkwl qrqke. Amen. Idwqſlegý fenqffegqs vram Jefus kriſtus. ýrgalmaſ ennekqm býnqsnek: Legýqn. *Pater noſter. Ave maria.*

Thýſon harmad ýmadcſag.

O Vram Jefus kriſtus Erqs orozlan. halhatatlan ees gýqſhetetlen kýral: Emlekqſýel aſ nagý keferwfegql. kýth te halalodnak ýdeýn vallal. mikoron te ſent kenýdnak ¶ foghfaga. nagý keferwfegqe. tegqd meg tqkelle. 17-dik levél. ¶ 3 *

holoth mýnd te ðodnek ees lelkdnek ereýe . te nagý kenos korfagoderth meg fogýatkozoth wala. Azerth te kegýqs feýedeth halalos keferwfe gwel le figgesteed a3 30 mondwan. meg tqkellqth a3 a3 embqri nemsetnek ýd-wqffege. E3 belý keferwffegqs 3erelmederth kerlek tegqdeth 3erelmes ees

Ě. 10. kegýos Jefus: hogý en halalomnak ýdeýn ees wegesetýn. mýkoron en | lelqm ees elmeem halalnak gýarlofagos 3omorwfagaban leýend. ýrgal-maffagoth tegý welem: hogý ellenfegqmnek rettentq 3ornýwfegeth ne laf-sam. remenfegqmeth te benned weffem. hogý qroke teweled ees the 3entýdwel lakhaffam. Amē. Idwq3 legý nqmqqfegqs vram Jefus kri3us. ýrgalma3 ennekqm býnqfnek. Legýqn. *Pater no3ter. Ave maria.*

Imar e3 vthan kq wetk q3 ýk thý 3qn negýed

ýmadc3agh. ¶

18-újk levél.

O Vram Jefus kri3us ký wagý felfegqs athýa vr ý3ennek egýetlene. q dýc3qfegenek fenqffege. ees q mýwoltanak abra3a: Emlékq3ýel a3 te ala-3atos aýanlafodrol. mýkorth athýa ý3ennek te 3ent lelkdeth nagý fel 30-wal aýanlad. mondwan. Atýam te markodban aýanlom en lelqmeth: ees 3akado3oth te 3ent te ðod nýlwan walo te nagý meel sebýdnek keferwfe-gwel: mý wal3agon|kerth te ýrgalmafagod nagý kýaltaffal te 3ent lel-kqdeth ký boc3atad. hogý ký kýaltas vram Jefus te 3ent ý3enfegý ha-talmadnak wala ýgegýe. E3 te dýc3q ees dragalatos halaloderth kerlek tegqdeth 3qnetlen kegýqs kýral batoroh engqmeth erqs angýaloknak mý-

atta. hogý en ellenfegýmnek. ordognek. e5 wýlagnak. ees te.ñomnek el-
lene alhaffak. e5 wýlagý býnnek meg haylak. thenekod eýlek: hogý en ¶
halalomnak ýdeýn en lelkometh. e5 samkiwetoth ees sarandok herról fo- 19-dik levél.
gagýad te sent lakodalmadban. býsonfagos wýgafagra. holoth munkalo-
dafnak terhe el wegestetýk. ees te dýc3ofegodnek sepfegé faradathlan ke-
wanfagban thokellettetýk orokwl oroke. Amen. Idwoflegý ýosagos v-
ram Jefus kri.ñus. ýrgalmas ennekom býnosnek. Legon. *Pater no.ñter.*
Aue maria.

Th ý 3 on o th o d ý m a d c 3 a g h. |

m. 1z.

O Vram Jefus Xpus býsoný ees gýwmole3os 3olq thq. Emlék3ýel te
sent werodnek ky ontafarol. kýth te sent te.ñodbol. mýkenth a3 megfa-
csarth 3olqfeborol mý erottqnk nagý bewfegofñh ký ontad. mýkoron kq-
r3thfad faytoýaban. then magad ýdwofsegqnknek borath te dragalatos
werodeth ký fac3arad. ees a3 fýdo wýteznek q c1uc1áya te sent oldaladon
nagý melfeg3s sebqth ¶ nýta. honnan te dyc3q werodeth wý33el elegý. 20-dik levél.
mý ýdwofsegqnknek 3erelmenek ýegýere nekqnk adad. wgý hogy egý
e3oppeneth weer fem marada te benned. kýt mý ýdwofsegqnkerth ký nem
qtottel wolna. Ees ýme akoron vram Jefus te dýc3ofegw gyenge te.ñod
meg herwada. te belýdnek q nedwefsege meg a3a. te sent e3ontýdnak q
weleý meg o3tqwerodenek. ees mýnd te sent embqrfegod | magas kq33t-
ffan fýgwen 3omorwfagos gýafban qltq3eek. holoth kegý3s Jefus oýlan-

nak ýeloneel. mýnth a3 newořfa nýalaban. E3 te nagý dragalatos werod-
nek kýontafaerth. ees a3 te keferwfegos kenoderth ees halaloderth. ees
mýnd a3 te 3enc3egos febeýderth kerlek tegod edořfegos vram Jefus krif-
tus. hogý febhoffed meg edořfen en 3ýwemeth a3 te dragalatos febeýdwel.

21-dik levél.

ees gýaponc3ý engom te 3enth ¶ 3erelmedben. hogý te 3enth kenodon ees ha-
lalodon walo sýralmam legyon ennekom kenýerem eýel ees nappal. Ees
fordoh engometh mýndonotwl te ho3ýad. hogý a3 en 3ýwem legýon ne-
kod oroke walo kellemetos lakodalm. ees en nýaýaffagom. e3 sýralmnak
wogýeben. legýon tenekod kellemetos ees foganatos. ees a3 en eletomnek
o wege3etý legýon oýl dýc3eretos. hogý e3 výlagý eletnek wege3etý v-
tan | tegodeth meelto legýek lathnom ees dýc3ernom mýnd te sok 3en-
týdwel egýetomben a3 orok dýc3ořfeghen orokwl oroke. Amen. Idwos
legý meeltořagos vram Jefus kriřus ýrgalma3 ennekom býnořnek. Le-
gon. *Olwas egý Pater nořterth ees egý Aue mariath: Ees e3 vtan aýanld
el e3 fellwl meg olwasoth ýmadc3agokath ýme3 ala meg ýrth ýmadc3agwal.
mondwan:*

22-dik levél.

E3 ýntořketh ees ýmad ¶ c3agokath aýanlom tenekod 3erelmetos vram
Jefus kriřus: ees adok tenekod fokřagw ees wekhetetlen hala adafokath
a3 te 3enc3egos febeýderth. te dragalatos weroderth. te dyc3ořfegos ees
kegýořfegos kenoderth. ees te keferwfegos halalodert. ees mind a3 te
mondhatatlan ees 3amlalhatatlan kořýelmesseřos ýrgalmařagodbol walo

űol teettederth. kűth tűttel en welem: as te | edűssegűs ees zentfegűs
newednek dűczeretűre ees dűcűfegűre őrűkwl őrűke. Amen.

Ezek után újabb kéztűl e' kűvetkezű sorok állanak, 's nem szegle-
tes *minusculákka*l (gűt vagy barátírás), mellyekkel az eredeti
íratott, hanem dűlt kerek folyó betűkkel:

*Ez a kűnyű Mienk fr. Maria Victoriaű. szenki el ne uegie. mert
penteki Imadcsagimot el kel hadnom, es bűszonial annak a lel-
kin uan a ki elűfsi es meg nem agja a ki Elű uefsi helire
tegie hogi bűnt ne ualíak miata. *)* ¶

*) L. A' m. t. társaság' évkűnyvei, II-dik kűtet, m. t. társ. tűrtűnetei, 10-dik lap.
DűBRETEL.

Köwethközyk ýmmar zent Bernald doctor

ýmadczaga. *)

Idwq3legű es wýlagnak ýdwq3flege dragalatos Jefus kriřtus: ým en kq-
rö3tfádhoz leeptem. te legű nekqm segödelmem. Zent kqř3thfan ha gon-
dollak te kénodban en kűwanlak. vgű ýmadlak mýnth lathnalak. ř3th

*) Ez, ha folyvást van is írva, rímes versekbe szedetett, így:

Im én körösztfádhoz léptem,
Te légy neköm segödelmem,
Szent körösztfán ha gondollak
Te kénodban én kívánlak;
Ugyimádlak mint látnálak
Sőt én előttem tudlak.
O melly mezételen tégöd látlak
Szent körösztfán ha imádlak
Megveretve meghuzlalva,
Megtöretve megutálva
Kegyös pásztor te kénodban
Én ne legyek megutálván.
Esmerj engöm édes váltóm
Legyen te szent kénod gandom.
Keserüllek tiszta szívvel
Kívánatos akaratval,
Nem fáradság sem nehézség
De vigasság és édösség
Ha kénodban őrizendlek
Körösztfádon ölelendlek.
Kérlek uram meg ne utálj
Méltóságostt engöm meghallgass.
Közel vagyon te halálod
Im előtted te szolgáló *leányod*.

Szent fejedet hozzám hajtsad
Én ölembé megnyugossad.
Te bőségs malasztodba
Vönj te hozzád bizonyságban.
Hogy lássalak,
Kívánjalak,
Szolgáljalak,
Nyugossalak,
O melly kegyösségben látlak.
Mert kész vagy jónak és gonosznak
Kegyötlennek és kegyösnek
Te sebeidben mind helyt lelنيök,
Mert szent vérödnek hullását
Te önekik ingyen adád.
Kegyös uram Jesus Krisztus,
Ki verettettél,
Sebösültettél,
Kesergettettél,
Betegökért betegültél,
Szegényökön könyörültél
Im én magam hozzád vettem
Kór voltomat hol esmertem,
Bünösökön ki könyörülsz
Hiszöm velem nem nehezülsz. 'stb.

Az *én, te, téged*, már kezdette a' szótagok' számát betölteni szükségből, *feleslegesen*.

DÖBRENTEI.

en elq̄ttem twdlak: Oh meŷl meŷetelen tegod lathlak. ŷent k̄rq̄ŷtfan
 ha ŷmadlak. meg | werethwe. meg hwŷlalwa. meg tq̄rethwe. meg vtalwa:
 kegŷŷos paŷtor te kenodban en ne legŷŷek meg vtalwan. eŷmerŷŷ engom e-
 dŷos waaltom: legŷŷon te ŷent kenod gondom: Keŷerwillek tŷŷta ŷŷwel. kŷŷ-
 wanatos akarathwal. nem farathŷag ŷem neheŷŷeg: de wŷŷgafag ees edq̄ŷ-
 ŷegh: Ha kenodban q̄riŷendlek. k̄rq̄ŷtffadon q̄lelendlek. kerlek vram
 meg ne vtalŷŷ. meeltoŷaagoŷth engom meg halgas: ¶ K̄q̄ŷel wagŷŷon te 24-dik levél.
 halalod ŷm elq̄tted te ŷolgalo — — — ŷent feŷŷedeth hoŷŷam hay-
 eŷad. en q̄lembe meg nŷŷwgoŷŷad: The bewŷegŷos malaŷtodba wongŷŷ te
 hoŷŷad bŷŷonŷagban: hogŷŷ laŷŷalak. kŷŷwanŷŷalak. ŷolgaŷŷalak. nŷŷwgoŷŷalak.
 O meŷl kegŷŷoŷŷegben latlak. merth keeŷ wagŷŷ ŷŷonak ees gonoŷnak. ke-
 gŷŷoŷŷtlennek ees kegŷŷoŷŷnek. te febeŷŷdben mŷŷnd helth lelnŷŷok. merth ŷent
 werodnek | hwllafath te q̄nekŷŷk ŷŷngŷŷen adad: Kegŷŷos vram Jeŷus kriŷ- 11.13.
 tus. kŷŷ weretettel. ŷebq̄ŷwltettel. keŷergettettel. bethegq̄kerth bethegwl-
 tel. ŷegenŷŷokq̄n kq̄nŷŷqrwtel; Im en magam hoŷŷad vettem. koor wolto-
 math hol eŷmertem. Bŷŷnq̄ŷokq̄n kŷŷ kq̄nŷŷqrwlŷ. hŷŷom welem nem ne-
 heŷwlŷ: IDwq̄ŷlegŷŷ eŷ wŷŷlagnak ŷŷo megwaltoŷŷa. neheŷwlteknnek kŷŷwan-
 ŷaga. ki k̄rq̄ŷtfara emelteteel. keth ¶ keŷedq̄n figgeŷteteel. Thw ŷent ke- 25-dik levél.
 ŷek ŷd̄wq̄ŷlegŷŷetok wŷŷ roŷawal megtoŷtetok. kŷŷketh elterŷŷeŷthwen agra
 kemenŷŷon hwŷtak: was ŷegekwel meg gŷŷagdoŷtak. kŷŷkbq̄l gŷŷongŷŷelq̄
 werod hullot. aŷŷw ŷoldeth harmatoŷoth. Latom hogŷŷ folŷŷ mŷŷndq̄nwn-
 nen te ŷeep werod nagŷŷ bewŷegwel: Pŷŷros oŷl mŷŷnth maŷth nŷŷlth roŷa.

o. 18. mý lelkonknek waltzagara. Barfon zýnw werqs | kezed zerelmemben meg qlélqm: Somehozoth azw samwal. ýsom zent werqdeth kýwanfagwal. kqrqstfadath ha zoreýtom fýrwa mondom wýgafagom: Kemenfegqs nagý kenoderth. te zent werqd hwllafaerth. adok halath kqnýhwllatwa. zent kezedet meg apolwa: Zent werqdben keferqdwen. remenfegqm beled wethqm. the zenth kezed oltalmazzon halalom koron. ees te ýogod engqm ¶ hozzad fogagýon.

26-dik level.

IDwqzlegý en ýdwqffegqm Jefus kriqus. ees en edqffegqm. ým ýelqnýk te zerelmed. mert mezeetelen te zent meýled: ký diczq ees ýdwqzlendq. nagý felelmel ýlletendq. ký zent haromfagnak zeký. nagý zerelmnek ýelqs hele: Erqtellenek erqffege. feelelmefnek beqffege. farattaknak ýo sallafa. zegenýqknek nagý beew haza.

p. 17. IDwqzlegý vrnak edqs | zýwe. en ýohomnak ýo qrome. hozzad ýwthnom en qrwendqk. halgas meg engqm ha nekqd bezeellqk. Meýl az zerelm ký tegqd meg gýqze. meýl az zerelm ký ýgý gýqtte. Lathom magad meg fogýattad. mýndqonqstwl nekqnk adtad: The nepedeth ha meg waltad. hath magadath halalra adad. halalok kqzqth keferweb halal. ke-meený halal. fqfwen halal: Ký ez diczq melbe meene. hol ¶ výlagnak elqtte eele: zent zýwedeth meg zaggatha. draga werqd ký hullatha. Halaloderth kýth ýgý wallaal. en zýwemnek zeretqýe ne legýek naalad el

27-dik level

feledwe. ýohomnak akarathýat laffad. Kemený sýwem meg sephoſfed. keferwel keferoſhed. nýlýeek sýwed mýnth seep rofa. ký illatýath tawul agýa: En lelkomwel egýee leegýon. hogý en sýwem meg sepwýlon: ký tegod sereth | as nem epedh: ha ký keferg akkor wýgad: Mert mýth q. 16. thegýon q nem tugýa. konyhullatas wýgafaga. attwl magat nem týlhatýa. merth qrometh nem monthatýa: Ha halhatna foksor halna. as kýth kýwan csak foghathnaa. ýlý serelmedeth nekqm agýad. ees sýwemet hoꝝad wongýad: Hogý tegodeth kýwannýalak. ez wýlagnak en meg haýlak: qrok eeeth thegod ¶ kýwanlak. edoſſegwel tegod latlak: The ýn-28-dik level. dohad en ýohomath: hogý kiwanýon enne nagý ýoth. sýwem eýlon serelmedben: ne alogýon ýth reftheꝝegben: Hoꝝad fuffon hoꝝad sýrýon. ees mýndonkor tegod tarꝝon. senth sýw meýl seep te nýlafod. kýwanfagos te ýllatod: Meeltoltaſſaal nekqm nýlnod. en sýwemeth hoꝝýad wonnod. nalad leeteeth vgý sereſſe: hogý q | magad elfelegýe. Nalad legýon. oth nýwgogýeek. ees te hoꝝad ýgýekqꝝýek. tegod sýwem akar tudný. ne akarýad magad thwle el vonný:

Idwoꝝlegý Jefus qrok nagý ýo. ýrgalm tenný ſorgalmaꝝo. Qꝝthqwer tagýd meg farattak. sent kqroꝝtſſan huꝝlaltattak: Idwoꝝlegý ýdwoꝝýtemnek oldala. kýbqol nagý ýdwoꝝſeg fola. onnath sent weer wýꝝel ýqwe. hogý týꝝtwlna nepnek ¶ býne: En tehoꝝad kqꝝel ýqottem. de konyq-29-dik level. rwl en raýtham. mert ellenqd wetqottem: Jolleheth pýrrongo orcꝝawal.

de laam ýgaş akarathwal. hoşşad ýqtem hogý laffalak şent kenodban
fýraffalak :

30-dik levél.

IDwqşlegý kegýqs oldal. nýlas. kýbql ýqwe şenth wýş folýas. pýr-
honýottal mýnt şeep rofa. menýorşagnak wagý aýtoýa. Te ýllatod mýn-
dqn fqlqth. ký wýş tqlqnk mereetetyk. | şomehoştak hoşşad ýqnek. te
nalad meg şaýofulnak. Pýrus oldal nekqm nýlýal. en şýwemtwl el ne
tawoşşal. ha een weled el mehetneek. oth magamnak nagý ýoth lelneek.
şomýw şamwal ha illetlek. gqrýedetoşth ha qllekk. akor vagýok mýn-
den ýoban. ees en lelqumnek nýwgomaban. Oh meýl edqs eş şenth ýl-
lath. kristus Jefus ký tegqd laath. the edqşfegqd kýketh meg gýqşnek:
ha lehetne halnanak weled: Edqs vram eş şent febbe. fekýqn şýwem
eş werben. Eş wýlagbol ha ký mwlom: legýqn şent oldalad şalla-
fom. hol en lelqum meg nýwgogýek. pokol mýa meg ne fogtaşseek.

IDvqşlegý şenthqknek ýdwqşfege. býnqşqknek remenfege. şent kq-
rşşffan megwontattaal. vgý mýnth býnqş taglatattaal: Býşon ýşten ha
fen fýggeel. býşoný embqr meg qleteel. Oh mel | şegenýqn melý meş-
telen lam kqrşşffan mewetteteel: Nem kethelen dee akarwa. fýdo neep-
nek vagý ýateka. ýl halallal ha qleteel. şent tagýdban ha tqreteel: The
febidnek nem len şama. te şent weerqd wýşşel hulla. harom şeg kqşth
ha tekergeel. şeep weerqdben meg fqrşdeel. O kaşdagfaagh ees nagý

bewfeg. Iql nagý monthatatlan zegenfeg. ha zolgaýlonk nekqd ezeert. ha ¶ 31-dik level.
 hullatonk weert werqdert. Zent labadnak kemenfegeth. zent kezeýdnek
 q meel febeeth. qllegetqm aýetatofth: reezkettetqfth kýwanatofth: O bý-
 nofoknek zeretqýe. effotteknek emelqýe. nem len fohol oýl ýo athýa.
 ký fýaerth magath ýlre agýa. Mert en lelqm meg ozlatol. býnqm mýa
 zaggattatol: edqs Jefus te meg laffad. kegýqs vrwos meg vrwofolýad: Kq-
 rqsthfadon kenod latom. ýdwqlfsegqm thwled waarom. zent weerqdben
 ha megh mofdom. meg nýwgozom ees wýgazom: Meel febýdeth kýketh
 wallal. zeep weerqdeth kýth hullatal. en zýwemben te meg ýrýad. en
 lelqmeth hozzad wongýad: Valahanýan hozzad ýottek: te zent labaýd-
 hoz eftek. q býnoketh mýnd oth hattaak. koorfagokbol meg thawoztak.
 ým en vagýok kqrqsthfadnal. ým kefergok zenth ¶ labadnal: kqrqstfad- 32-dik level.
 rol te meg halgas. kqnýqrwl ees engqmeth laas: The kenodban býrwa
 alwa. laas zýwemnek kýwanfaga. en zerehqm hozzam haýoýl. meg wý-
 gastaýl ees nekqm zoýl: Kerlek nekqm az zoth mongýad: hogý býnqmeth
 megh boczattad: kemeenyoqdqth zegený ýohom. lam nem tudok halath ad-
 nom: hogý ýmaagýam terqmtqmeth. hogý zereffem ze|retqmeth. hogý fý- R. 1 ^.
 zeffem zolgalatýath. hogý halalýam zent halalath. Ký magat eerthem na-
 gýon adaa. halalomerth hogý meg hala. de ký latoth oýl zerelmeth. zqr-
 nýw halaal kýth meg gýqzqth: O meýl haznos vrwoflag. hol betegnek
 weerqd adaad. ým qllekk zent kenodban. býnqs walwan ees pýrongwan.
 De ne banýad haa ýgý teezok. mert ez mýa ýdwqzwlqk. býnqm mýa ¶

33-dik levél.

betegwltem. ees te ellenqd nagýod weettem. Te sent weerqd en ream hwýlon meg týstohon ees wýga33on. Tereetý magaath Jefusnak orcaýa-ho3. mondwan. Idwq3legý tý3tqlendq vram Jefus mýndqn mýa 3eretendq. Tekenc3 engqm sent 3qmQdwel: 3ýweenth walo 3erelmedwel. de ha te 3ýwedeth latom. banatomath nem mondhatom. Meg feketwlth nap lee-

X. 18. wq 3ýnqd. el thawo3oth ekqffegqd. wýraag dý3qd walto3tataak. 3eep orcadath faar be fogtha. Mýndqn wýlagnak wýlagoffaga. angýeloknak kýwanfaga. el walto3oth te 3epfegqd. meg feketwlth ho leewq testqd. 3eep orcadon halaal ýelqnth: lam epettel vlatofth. ees meg holtaal keferwetqfth: O meýl nagý wolth the 3erelmed. hol magadat ýgý qleffed. Nem

34-dik levél.

mondanam femmý kenom. fQth ¶ wolna nagý wýgafagom. ha kenoderth kenth walhatneek. halaloderth meg halhatneek: Kerlek adgýad amýth kerqk. twled addeeg el nem megýqk. ký en eertem halalra menel. kerlek twlem tawol ne legý: Halalomkor fogagý engqm. legý fegýwerqm te enne-kqm. ha el jwtand en halalom. oth ýelqnnýel en ýo waltom. Merth a3

X. 19. leesqn 3qrnyw ýdq. ýga3aknak ees felendq. | hath ne keeffel engqm latnod. en lelqometh oltalmaznod: O 3erethq 3eretendq. mýndqn ýonak nagý ýo thewqýe. a3 nagý vtra ha eredqk. egýeb tarfoth nem lelhetqk. kerlek nekqm haath ýelqnnýel. 3ent kenodban ne enyee33el. engqm fdq3 keth karodwal. ees oltalma3 te kqrq3tfadwal: Haalaa legýqn hala-

35-dik levél.

loderth. dragalatos 3ent kenoderth: en ýftenqm ees en waaltom. ¶ mondhatatlan mýndqn nagý ýom: Amen.

Igōn zeep Imaadsaagh:

Kogŷelmes atya vr ŷŷten. te kōŷōtted. ees en kōŷōttem: weettem en vramnak teremtōmnek. a te dragalaatos ŷent fŷadnak. Jefusnak krŷŷtusnak. kennyanak halaalaanak erdōmeeth. aŷ en eerdōmetlen woltomeert. Amen.

Kōwethōznek meeg ŷs ŷgōn zeep ŷmadŷagōk Idwōŷeŷtenknek

kennŷarol ees halaalaarol. |

R. 20.

URam mŷndōnhato iŷten agŷad nekōm ŷent lelōknek malaŷthŷat. Kŷŷent lelōk vŷlagōfoha meg en ŷŷwemeth ees en elmeemeth. hogŷŷ aŷ te ŷō tetōdert kŷŷth en welem tōl bŷnōŷfel ees meltatlan ŷolgaddal. hogŷŷ erōttem fok keenth ŷenwedeel ees meg halal. hogŷŷ eŷ ŷō tettōdert. dŷŷcŷōfegōs ŷent lelōknek mŷatta en te nekōd halath adhaffak ¶ hogŷŷ tŷŷta^{36-dik levēl.} ŷŷwemmel ees tŷŷta akaratomwal te ŷent halalodrol emlekōŷheffem. kŷŷlegŷŷōn en lelōkōmnek ŷdwoŷfegere. ees eŷ wŷlagŷŷ eletōmnek ŷawara. Amē.

URam mŷndōnhato ŷŷten. kŷŷ aŷ mondhatatlan nagŷŷ keent wallad ees ŷenwedeel te ŷent fogfagōdnak ŷdeŷŷen. mŷŷ erōttōnk bŷnōŷfōkerth. the

sent keſeýdeth hatadmogee kqthqwen: nýakon kqthwen. pýllatos haſa-
 hoſ wýwen. oth fok hamoffath read wadolwan tegqdeth ýteelwen halaal-
 nak kenýara. ees kq oſlophoſ kqthqwen. nagý marok weſſokkel es ke-
 meený oſtorokal te ſent tagodath nagý kegýqtlenſegwel ſaggataak. ký-
 bql te ſent weerqd nagý bewſegwel ký folýa. annak vtanna meg me-
 wetwen kamokaban qltqſtetenek. ees kemeený thýwýffel meg koronaſa-
 nak. kýwel ¶ te ſent feýedeth meg febhqteek. te dýcſq weerqd orca-
 don alaa folýwan. annak vtanna ſqmqdeth be kqthwen. ees tegqd oth
 arcwl werwen. ees nýalwal arcwl pøkqdwen. annak vtanna pýllatos fýdo
 nepnek keſeeben adwan. ſqrnýw halalra te neheſ kqrqſfadath hatadra
 adaak. kýnek neheffegeerth. fokſor aſ fqldre le efeel. nagý neheſen wýd
 aſ ſqrnýw kennak helere. ees raýta tegqdeth | meg feſeýtenek. te dý-
 cſqſegqſ ſent keſeýdeth ees labaýdat kemeený was ſegwel altal ſege-
 ſeek. kqrqſfanak magafagara. fqldtwl fel emelteteel. te ſent kenod meg
 výgula. dýcſq febeýd meg nýlanak. belqle te ſent weerqd ký folýwan.
 te dýcſqſegqſ ſent tagýdath ees kqrqſfadath meg weerqſted te ſent we-
 rpdwel. embqri ýdwqſſegert. ſomehoſafodat keferw epewel ees ecqthwel
 ýtatak. ¶ Te nagý keferwſegqſ kenodban. te ſent kqrqſfadrol. latad te
 ſeneſegqſ anýaadath ſýſ mariath. nagý keferwſegwel neký ſolaal. nagý
 ſerelmeffegwel ſent ýanosnak aýanlad anývl. Annak vtanna te ſenth a-
 thýadat nagý fel ſowal kýaltad. te ſent lelqodeth te teſtqdtwl el bocſa-
 tad. the ſent feýedeth týwýſ koronaban ýob walladra bocſatad. Annak

37-tik lovél.

38-tik lovél.

vtanna fúdo wútes te sent zúwedet zulcaýawal | altal oklelee. kúbbol
weer ees wú; kú folýa. Amen.

URam mýndonhato únen. mýnd es fellwl newezoth kenýderth ees ha-
lalodert ees a; te zenczegos anýadnak nagý keferwfegeert. kýt te erotted
walla: meltolýal meg halgatnod engomet meltatlant ees nagý býnqst en
konýorgesomben. hogý a; te sent fogfagod zabadoha meg en lelqomet ees
en testomet mýndon ¶ fogfagtul. ees a; hamos úteletert kýwel tegod 39-dik levd.
meg útelenek. oltalmas megh engomet hamos útelettwl: ees a; wezqnek
ees a; ofornak mýatta walo kenoderth. oltalmas engometh en ellenfe-
gomnek býrodalmatwl; Ees a; kamokaban qltqsteteert. qltqstes meg en-
gommet sent lelqnek malazýawal: A; te týwis koronadnak kenýaert ko-
rona; meg vram Jefus engometh menýeý koronawal. | Te sent zomeýdnek
be kqtefeert meg ne wakoh en býnqmben. hogý lathaffam vram te sent
orcadat nagý qromben. Te senth arcwl werelqdert oltalmasad meg v-
ram een orcamath mýndon zeploqwl. hogý ne zegýqnkqgýem te elotted.
fq es wilagý embqroqk elqth. Te sent orcadnak be pqkeseert. týstohad
meg vram en orcamath. kýwel te elqdben kel mennqm: Sent kqroqstfad-
nak ¶ neheffegeert. zabadeýes meg vram engomet mýndon neheffeegbol 40-dik levd.
mýnd lelqmben mind telqmben. Te sent kesednek kqroqsthfara fe;wle-
feert. wessed te sent kesedet en segqdelmemre. hogý mýndon qrdqgnek

ellene. ees mýnd es wýlagý ellenfegnek ellene oltalma⁵⁵on: A⁵ te ⁵ent ke⁵eýd^{on} ees ⁵ent labaýdon walo febeýd^{erth}. agýad hogý mýnd^{on}koron

f. 21. te vtaýdon ýarhaffak. Es k^{or}q⁵tfaddal f^{old}|r^{ol} fel tama⁵tafoderth thama⁵ fe vram eng^{om}et en halalos býneýmb^{ol}. hogý en býneýmert ne ve⁵sek q^{or}ke. Te ⁵ent febeýdnek meg nýlafaert ný⁵fad meg vram en ⁵ywemet ees elmemet. hogý k^{ow}wetheffelek teg^{od}et. Te ⁵ent weer^{od}ben meg f^{or}q^odefert f^{or}q⁵ed en lel^qom^{et} te mala⁵todban hogý nýerýem te ýrgalmaffa^ogodat: Te ⁵ent anýaad el aýanlafaert. agýad oltalmwl ennek^{om} a⁵ the ¶

^{41-dik levél.} ⁵ent anýadat hogý megoltalma⁵⁵on eng^{om}et mýnd^{on} gonostwl. ees a⁵ pokolbelý keferw kentol: A⁵ epeenek ees a⁵ ec^{ot}nek q kenýaerth. kýwel te ⁵omefagodat ýtataak. en halalomnak ýdeýen eetes eng^{om}eth te ⁵ent test^{od}wel. ees ýtas te ⁵ent weer^{od}wel: ký legý^{on} en lel^qom^{nek} ýdw^{of}fegere. Te ⁵ent kýaltafodert vram kýalc⁵ ho⁵ad eng^{om}eth. A⁵ te ⁵ent

f. 22. lel^qodnek test^{od}twl ki boc⁵atafodert agý ýdw^{of}|feg^{os} halalth ennek^{om}. Te ⁵ent feýed týwýs koronadban ýob walladra boc⁵atafodert haýc⁵ en ho⁵am the kegýqfý feýedeth. hogý en ellenfeg^{om} pokolbelý qrdq^g tawo⁵sek el twlem. Te ⁵ent halotaýdbol feltamadafodert. tama⁵ fel eng^{om}eth a⁵ q^{or}q^k eletre. ees nagý wilagoffagra: Te ⁵ent menýben menet^{od}ert. helh^otes eng^{om}et te ⁵ent or⁵agodban. holoth ⁵q^{net}len ees wegesetlen dýc⁵q^fegh

^{42-dik levél.} ees ¶ q^{rom} wagýon. Te ⁵ent newednek dýc⁵iretýre dýc⁵q^feg atýanak ees fýwnak ees kegýq⁵ ⁵ent lel^qoknek. Amen. Legý^{on}.

E 3 ýmadfaag ýs. wagýon ýdwqseýtenk kriftus
Jefusrol. ký igqn seep ees ýgqn aýeetatos.

O Vram Jefus kriřtus qřok dýcřofegnek kýralýa. e3 wýlagnak meg wal-
toýa. ký mý meg waltafonkerth | křřřstnek kennýat akarad fel wennqd. f. 23.
ees mýnketh fetetfegnek hatalmabol meg waltanod. Es te efmeretqdnek
welagoffagara ho3nod meltoltatal. kerlek wýlagofocřad meg en 3ýwem-
nek fetetfegeýth. hogý efmerýelek meg tegqd en ýdwqseýtq ýftenqmet.
Ees te ho33ad hýtnek ees erqs remenfegnek. ees tqkelleto3 iftený 3ere-
tetnek mýatta ragakodýam. Ees hogý ¶ efmerýem meg magamat ees en 43-dik levél.
nýawalaffagomat. Ees bý3onfagwal te 3ýnqd elqth alazatos legýek. Ees
a3 te tý3ta ees 3ent feelelmedben. ees a3 te 3olgalatodban mýnd en ee-
letqmnek wege3etýglen. aýetatoffagwal meg maragýak. Uram Jefus kri-
řtus te tudod a3 en be menefqmet. elqwe menefqmeth. ees en ký ýqwe-
fometh: ýga3gas engqmet a3 te bý3onfagodban ees bo|cřaffad meg mýnd en f. 28.
býneýmeth ees en fogýatko3afýmat. kýknek miatta en nawalias en mel-
tatlan býnqs. en ýffýwfagýmnak napýtwl fogwan e3 oraýglen meg fer-
tottem te kegýqffegqdet ees ýrgalmaffagodat. A3 en alnokfagým felýwl
ýarak en feýemeth. ees ýgqn meg hatalma3anak en raýtam. Ees a3 po-
kol meg tataa a3 q meelfegeth. hogý el nýelýqn engqmet: A3 go ¶ noffa-44-dik levél.
gos ellenfegqk mýnd napeftýg ellenkqdnek nekqm mondwan: Iřen el
hatta qteth. kerqngessqk ees fogýok meg qteth. a3 mý cřalardfagýnkak
5 *

mýatta. No azert vram Jefus erqs ees hýw oltalmazom ees fegðelmem. tekencs ala menýorzagbol. ees laffad a3 q alnokfagokath. ees a3 en gýar-
 lofagomath. Merth por es hamw wagýok: Tegýed ast hogý en gýqshel-
 fem | meg a3 ag ellenfegnek kefertetyth. Testnek býneyth. ees e3 wý-
 lagnak artalmas hý3olkqðefýth. Ees a3 te 3ent kenodnak mýatta. ees a3
 3ý3 marianak efedq3efe mýath. boc3affad meg mýndqn býneymet: Te-
 gýed vram iften. hogý weheffek lelqot a3 te ýrgalmaffagodnak welagof-
 fagaban. hogý ýt ees mýnd qrqke tegðd en ýdwq3eyto i3enqmet lathaf-
 45-dik level. falak. 3eretheffelek. ¶ mýnd a3 fok 3enthqkwel. ees walaztottakwal egýe-
 tqmben. Ky athýa i3ennel ees 3ent lelqkwel el3 ees orzagla3 mýnd qrq-
 kwl qrqkee. Amen: |

*Kezdetnek ýmar azzonnýonk zýz marianak oth epefegyřol walo ýmad-
fagok. kýchet ha walaký aýetatoffagwal meg olwassa nagý buczu-
ýat ees erdometh weesý o sent fýatwl.*

Elfő ýmadfaagh:

O Maria mýndon emboroknek ees iřennek korben ýaroýa. ýrgalmaf-
fagnak kwt feýe. fogýatatlan kýřtwen malaztnak bewfegős výw ^{46-dik levél} lath.
Maria Jefusnak edoffegős annýa kerlek tegod az epefegodert kýt wallal
awagý senwedeel. te kegyős zýwedben. akor. mýkoron sent wen fimeon.
proffetalwan. nekod mondottawala. The lelřodet řor altal ýarýa: kerlek
azon tegodeth azzonýom. hogý kerýed azon te aldoth fýadath. hogý azon
te epefegoderth. az o bewfegős kegýoffegebol. agýa nekom mýndon ne|mw
býneýmnek boczanatýat. ees sabadohon meg engomet o meltatlan zolga-
ýat mýndon gonoffagoktwl el mwltaktwl. ýelon waloktwl. ees ýowen-
doktwl. Amen.

Mafod ýmadfagh e3:

O Maria mýndon emboroknek fegodelme ees bekofeg řorřoýe. kerlek
tegodeth ees onzollak menýorřagnak dragalatos řepfegw kýralne azzonýa.
Az ^{47-dik levél} keferwfegős haborwfagod mýath. kýth wallal te kegyeffegős zý-
wedben. mýkoron te řeretho řýadath harmad napýg el weřřotted wala.
hogý kerýed řteth. hogý o azon te haborwfagod miath agýon ennekom

olý tǫkelletpfegǫth ees býson ʒerelmeth. hogý aʒ ʒerelmel menýeýfekben anne erdǫmeth walýak. hogý ha fok eʒtendeýglen neký mýndǫnnemw tǫkelletpfegwel ʒolgaltam wolna: |

Harmad ýmadfag:

O Maria betegǫknek gýǫgýetoýa ees meg febhǫtteknek hasnalatos vrwofa. tegǫd kerlek dýcǫfegǫs aʒsonýom aʒ te haborfagod mýath kýth wallal te kegýǫffegw ʒýwedben mýkoron kegýǫtlen fýdok te aldot kýwanatos egýetlen egý fýadat meg fogak ees meg tartak. kýrǫl meg ef-
48-dik levél. merted wala lelǫkben ees tudod wala. hogý akarǫna ees kellene kenth ʒenwedný. ees megh hahný embǫri nemʒetert. keryed aʒsonýom aʒon te aldoth fýadath. es wýlagnak bekeltetǫýeth. hogý ǫ aʒon te haborfagod mýat engǫmeth teftǫmnek ees lelǫmnek mýndǫn haborfagabol: fogfagabol ees mýndǫn weʒǫdelmibǫl. egýetǫmben mýnd en ʒwleýmmel: a-
Ⲯ. 27. týamfýaýwal ees mýnd rakonfagýmal baratýmmal ees ellenfe|gýmmel ǫʒwen. kegýǫffen meg ʒabadohon. ees mýndǫn gonʒoktwl oltalmaʒson ǫrǫkwl ǫrǫke: am̄.

Negýed ýmadfag ýmar:

O Maria. vakoknak wilagofeýtoýa. ees ýdwoffegǫs malaztnak ʒǫwetneke. tegǫdet kerlek en ʒerelmes aʒsonýom ýftennek ʒent annýa. aʒ te haborfagod mýath. kýth wallal te ʒencʒegǫs ʒýwedben. aʒerth hogý egýet-

len egy ¶ seretho fýad Jefus a3 kemený fýdoktwl. hegýqs was segek-^{49-dik level.}
 wel. mýndqn ýrgalmaffagnekwl kqrqstfanak elewenetqs faýahoz seges-
 teteek. hogý nýerýed nekqm a3on te serelmetqs fýadtwl. ees a3on te
 haborfagodert. bý3on serelmnek thw3eeth. hogý a3 q serelmenek ees
 ken 3enwedefenek thw3ewel megh gýwha en 3ýwemet. ký tw3eth a3 fel-
 segqs pap kriftus Jefus eelteffe ees meg gqrýe33e. q. keferw kenýanak em- t. Z6.
 lekq3etýre. hogý a3on qnnqn kenýat soha el ne felegýem. ees ha nagý
 koorfagert. awagý egýebnemw oknak meg bantafaerth meg nem emle-
 kq3hetnem q kenýarol. De maga q fok ýrgalmaffaganak mýatta anne er-
 dqmqt wallýak menýor3agban. hogý ha mýndqn naponnan meg wege3tem
 wolna mýndqn orakat q 3enc3egqs kenýanak emlekq3etýben. Amē. ¶

Q t q d ý m a d f a g.

^{50-dik level.}

O Maria býnq3oknek ýdwq3fege. kýketh karhozatos býnnek neheffege
 meg nýomoreýtoth ees a3 mý nýawalaffagonknak wege maria. tegqd ker-
 lek e3 wýlagnak tý3tq3fegqs a33onýa: A3 mondhatatlan nagý keferwfegq-
 derth kýth wallal te kegýq3fegw 3ýwedben. a3 oraban mýkoron the 3en-
 c3egqs fýad. mýndqn hýw kqrqstýenq3ek 3eret|tetqs. a3 kqrqstfarol le t. Z^.
 wetetwen meg výwlth febqkel. ees tulaýdon qnnqn 3ent werewel meg
 werqfwlwen. adatek Jofeftwl te 3ý3effegqs qlledben. Kerýed a33onýom ten-
 non fýadath. ký mýndqnq3eknek wýgafaganak koronaýa menýeý fekben.
 hogý q a3on te haborfagoderth meltolkogýek engqm elql venný q bew-

51-dik levél. fegqs malaꝥthýawal. ees. q. bewfegqs ýrgalmaffagawal. ¶ ees hogý en tef-
 tpmet ees lelqometh. te oltalmadnak alaýa meltolkogýek hagýný: ees te
 kegýqs ýrgalmaffagodnak kebeleben helhoꝥtetný. kýth mindqn aýetatofon
 kerqknek meg nýcꝥ qꝥke. Tegqdet kerlek vgýan azon te megh feýe-
 rwlth ees werhenýwlth ȝeretq fýadnak mýattha. ký leen mýndqn te bo-
 dogfagodnak kencȝe. kýth te gýengefegw qledben. twlaýdon tennqn em-
 t. 28. lqddel emleteel. | q nala meltolkogýal efedeꝥnqd en erqtem. hogý te
 ýrgalmaffagodnak halath adhaffak qꝥkwl qꝥkee. Amen.

Kq wetk qꝥýk ýmar mas ýmadfag aȝȝonýonk ȝýȝ
 marianak týȝtqffegere: embqꝥnek vtolfo ora-
 ýarol walo:

52-dik levél. **O**ȝencȝegqs aȝȝony. o dýcꝥqfegqs. o kegýqffegqs cȝillaga tengqꝥnek mýn-
 dqnkoron ȝýȝ maria. ne hagý el engqmet nýa ¶walas býnqfth en hala-
 lomnak ýdeýn. ees aȝ keferwes oran mýdqn halalnak mýatta en nýelwe-
 met nem indoýthatom te newedet kýaltanom. ees en ȝomeýmel nem neeȝ-
 hetqk. ees en fýleýmel ȝoꝥatoth nem halhatok. Emlekqȝýel akoron ke-
 gýqffegqs anýa aȝ ýmadfagokrol. kýket maſtan mondok te kegýqffegqs
 fýleýdben. ees fegeýl ennekqm aȝ vtolfo ȝýkfeqomnek oraýan; | ees ȝa-
 badoh meg engqmeth akoron mýndqn gonostwl. ees kegýqꝥtlenfegnek q

zolga'ytol. V'yg'ý engometh h'ýedelmnek helere. ees w'ýgafagos bekqfeg-
nek n'ýwgomara hol en q'rqkee alg'ýam Jefus kristufth te mehednek
aldoth g'ýwmq'cset. Amen;

Mas ýmadfag ýg'on seep. ees ýg'on nag'ý bwc'ws.

a'z'on'ýonk z'ýz mariarol walo;

O Bodogfagos laabak k'ýk wifeleek q'rqk ¶ w'ýlagnak k'ýral'ýath: **O** bql- 53-dik level.
csefegnek mehe. k'ýben rekeztetqth wala a'z felfegq's vr i'f'len. **O** bodog
emlqk. k'ýket emeek at'ýanak bqlc'efege. **O** bodogfagos karok k'ýk wif-
leek aldoth i'f'lennek zent f'ýath. **O** zenczegq's a'ýakak k'ýk c'okolgatak
i'f'lennek eg'ýetlen egy f'ýat. **O** bodogfagos zent z'qm'qk k'ýk nee'zeek i'f-
ennek ore'z'a'ýath. **O** m'ýndq'nfthwl bodogfagos z'yz maria. fegely' engom
n'ýawalas b'ýnfth. Amen. |

*Valaký e3 alaaýrth ýmadfagokath harmýc napýg aýetatojon mondand-
ýa. sentsege3 kenýanak vronk Jesus kristusnak tý3to3segere: ees bo-
dog 3ý3 marianak o annýanak tý3to3segere: valamýt meeltooth
keerend. ketseeg nekwl meg nýjerý: kýth gýakortha i3enfeelok ýe-
los bý3onfagwal meg keeseertottek.*

54-dik levél.

ƆEnt maria. orok 3ý3eknek 3ý3e. ýrgalmaffag Ɔ annýa. mala3tnak an-
nýa. mýndon el hagýothtaknak remeenfeege. mýndon kethfeegben esot-
teknek wýgastaloýa. a3 baanathnak thoren. ký te lelqodet altal folýaa.
mýkor te egýetlen egý fýad. mý vronk Jesus kri3tus halaalnak kenýath
3enwedý wala. a3 kq33tafaan: Ees a3 flýwý 3ereteton. kýwel o te anýaý
banatodon kqny3orwliween egee3lenfeegwel walo. o 3eretho wýkarýof/saa-
nak 3ent ýanofnak tegodeth. ho33aad laataafaara aýanla: keferwlý. kq-
ny3orwlý. legý tanaalc3 keerlek. en 3omorofagomnak. ellenqm walofaagnak:
koorfagomnak. 3eegeenfeegqmnek. 3orgalmatoffaagomnak: ees en mýndon-
nemw 3wkfeegqmnek: O nawalýaafoknak ýrgalma3oýa. nawalýoltaknak
eedqs wýgastaloýa: ees ýrgalmaffaagoknak annýa. el hagýottaknak ke-
gý3offeegqs wý3gastaloýa: ees mýndonnemw 3ýkfeegben aarwaaknak kee3
fegeeýthqýe. Halgasd meg en ýmadfaagomath. ees tekeenc3ed en aarwa-
faagomath: aarwafaagomnak nýqgeefeeth: ees nawalýaaffaagomnak kqnyw-
hullataafaath; Ees mert nagý fok gonosba. ees 3omorofaagba. en býneým-
eerth wettettem. nem twdom kýhq3 fwtamýam. hanem te ho33aad. en edqf-

55-dik levél.

feegqs a33on'jomho3 3'3 ma|riahos . m'y vronk Jefus kry'ftufnak 3'y'le'y'eehq3 .
 m'y embqrfeegqnnek hafonlatoffaahos . ees eg'y'enlq'y'eehq3 . ees meg w'y'ga-
 talo'yaahos . A3eert te keg'y'q'ffeegq'ndek f'y'le'y'th . awag'y te 3okoth y'rgalmaf-
 faagodnak : en y'madfaagomho3 kog'y'elmefen ha'y'3ad : A3 te y'rgalmaffaa-
 gos f'y'adnak q nag'y kog'y'elmeeffeegen . a3 edq'ffeegen . k'y'th akor mw-
 tatha . m'y'kor embq'ry nem3etq'th ho33aa q'lelee . hog'y megh ¶ t'pkeellenee-56-dik level.
 y'e . ath'y'aawal eg'y'be ees 3ent leelq'kwel : g'y'arlo t'ftq'th m'y y'dwq'ffe-
 gqnkerth rea'ya fogadny . ees ang'y'al'y kq3q'nethwel . ees 3ent leelq'nek
 meg arny'eko3aafaawal te twled keg'y'q'ffegqs 3'y3 maria te3q'th fogada : ees
 k'y'lenc3 honappa te 3entfeegqs mehedben be rekedween . iften ees em-
 bq' w'y'felteteek . ees k'y'lenc3 honap el mwlwan . 3ent leelq'k m'y'welq'ode-
 feenek m'y'atta . te 3'y3effeegqs | mehednek d'y'3q'feegqs palotaa'y'abool k'y v, 29.
 y'q'ween . nem vtaalaa meg laatogatny e3 w'y'lagoth : a3 3omorofagon . k'y'th
 a3on te f'y'ad . vronk Jefus kri3tus 3enwede . m'y'korth ol'y'weth'y heg'y'een .
 atth'y'ath y'madaa . hog'y ha lechetne elmeenne .q. kenn'y'anak pohaara q
 roola : A3 q harom y'madfagan . ees a3 3omoro vtanna y'arafodon . m'y'kort
 q vtanna meeg'y wala nag'y f'y'rafwal . a3 q kenn'y'anak ees ¶ halaalanak 57-dik level.
 keg'y'q'tlen nee3eefeere : A3 3eeg'y'q'q'q'q' . hag'y'apaafokon . ny'ak kapaaf-
 kon . meg meweteefq'q'q' . hamifwaadolaafokon . ees ham'y3 y'teeleefq'q'q' :
 A3 rwha'yaan . ny'lon ees y'ateekon meg ny'erteen . a3 kq'thelq' ees .q. of-
 tor'y'n . a3 haarom3or walo kq'ny'whullataaf'y'n . a3 q weerqs wereeteek-
 nek c3opp'y'n . a3 q beekq'feegen ees halgataafaan . a3 q feelelme'y'en . ees
 6*

- v. 30. bwfolaafaan. | ees q ʒýweenek ʒomorofaagan: Aʒ q ʒeegýronen kýth ʒenwede. mýkort meg meʒeeýtelenqýteteek aʒ kqʒʒtfaan. ees te elqtted kegýqffeegʒs ʒýʒ maria. ees mýnd aʒ kqʒ neep elqth fýgge: Aʒ q kýralý feýeen. naaddal meg gýalaaʒtatotton. aʒ q týwýs koronáyan. aʒ q ʒomehfaagan, ees meerqggel egýelwth ecqtnek kooʒlolaafaan. aʒ q cwcaýan.
- 58-dik level. ký q ʒentfeegʒs oldalaban ¶ be gýaktateek. Aʒ weerqn ees wýʒqn. kýk q ʒentfeegʒs oldalaabol ký folýaanak. ees ýrgalmaffaagoth ees malaʒtoth mý reýaank beewfeeggel qtteenek: Aʒ was ʒegekqn. kýk .q. keʒeýben. ees laabaýban be werettetheenek. aʒ q aýaanlaafaan. kýwel .q. atthýaanak. aʒ .q. draagalaatos lelkeeth aýanlaa: Aʒ .q. eedqffeegʒs lelkeen. kýth nagý
- v. 31. erʒs ýwqlteeffel ýwqlthween. helý. heelý. | lama aʒabathaaný. ees feýe le haýthwaan. ký bocʒaatha q ʒent lelkeeth. mondwan. mýnd be telýefq-dqth: Aʒ fwporlahnak ʒakadoʒaafaan aʒ templomban. ees aʒ kqnek hafadoʒaafaan. aʒ napnak ees hodnak meg homaalýofodaafaan. aʒ q ýrgalmaffaagan kýt aʒ latorral thqn. Aʒ q kqʒʒthfaaýan. ees keenwallaafaan. aʒ q
- 59-dik level. halaalan. ees el temeteefeen. ¶ Aʒ q poklokra ʒallaafaan. mýnd aʒ lelqkq-kqn. kýket aʒ q meg latogatafanak oda menefeewel meg wýgʒtala. Aʒ wýgʒaagon. ees dýadalmon. ees q fel tamadaafanak dýcʒqfeegen. ees aʒ q meg ýelqnefeen. kýwel neegýwen napýg q fel thamadaafa wthan. tenekqd mýndqʒqnek elqtte waalaʒtatototh ʒýʒ maria. ees apofthalýnak.
- v. 32. ees egýeb waalaʒtattháyanak meg ýelqneek. Aʒ | q dýcʒqfeegʒs meenýbe meenefeen. kýwel tenekqd dýcʒqfeegʒs ʒýʒ. ees qnekýk neeʒeefqkre.

menýbe fel emelkðeek. Að wýgastalo sent leelðknek malaðthýan. kýth tanýtwanýnak zýweýben týses nýelwekben be ðtte. ees .ð. mýattok mýnd eð wýlag zeerthe hoððan ees zeelðfon ký terýeste. Að ýteeletnek reettene- tðs napýan. mýkoroñ el ýðwendð meg ýtelny eelðket ¶ ees holtakath. 60-dik levl. ees eð wýlaagoth thwð mýa. Mýnd eð ð epefeegen te weled eð wýlaagon kýth kðle, að ð apolaafýnak eelðfeegen. að monðhatatlan nagý ðrðme- ðon. kýwel fel weeteteel að te fýadnak eleýben. hol ðrwls ees orðaag- lað weegnekwl. wýgastald meg en zýwemet. ees halgas meg en keeree- ðombe. kýerth teegðd nagý alaazatofon. ees aýetatofon maftan ýmaadlak: |

Ith keerýed mýth akarð. Ismegh kezð el eð alaajrth

ýmaadfaagoth:

EES mýkeppen býsonýos wagýok hogý að te fýad femmýth nekðd nem tagadwaan. teegðd thýstol. aðon zerenth erðýem. kðnnýebben. ha- marban. ees tðkeelletðfben. te zentfeegðs fegeeýthfeegðdeth. ees wýgasta- laafodath. að ýrgalmaffaagos te zýwednek .ð. eedðffege zeerent. ¶ ees að 61-dik levl. te eedðffeegðs fýadnak akarathýa zeerenth. kýwel keereefðketh megadd- ýa .ð. feelðýnek. ees benne gýðnyðrðkððknek. að .ð. zýwðknèk keereefe zerenth. ees að en zýkfeegðm zerenth. eðkben. ees mýndðn ýgýekben. kýkeerth alaazatofon the zentfeegðs newedet ýmadom. ees te fegeedfeegð- det keerðm. hogý nýerýed nekðm að te eedðffeegðs fýadnaal. kðrðstýen

hýtben | erqs remeenfeegoth. ees tqkeelletqs 3eretetqth. 3ýwnek ýga3
 tqredelmeeth. fýralmnak kwthfeýeeth. tý3ta gýonaafth. meelto ees 3ent-
 feegqs eeleeq teetelth. ees 3qnetlen walo qrý3etqt býntwl. ees e3 wýlag-
 nak meg vthaalaafath. Iþennek ees kq3elqmnak 3erettetith. a3 eedq3fee-
 gqs te fýadnak oftorýth. en fqrto3etq3feegqs teftqmbel. beekq3eeggel 3en-
 62-dik levél wedný: ýga3 beekq3eegqth mýndon nýawalýaa¶kra. ees we3qdelmre. ký-
 ket te fýadnak q 3eretetýerth kelletýk 3enwednqm. meeg halaalth ýs.
 ha 3ýkfeegh lee3qn: en fogadaafýmnak be tqlteefeeth. ýo mýwelqde-
 tqkben 3qnethlen meg maradafth. thwlaýdon en akaratomnak meg qlee-
 feeth. tenekqd kellemetqs nýaaýafkodafth. bodog halaalth: ees en ee-
 tqmnek vtolfo horaýan. bw3go penýtencýath. ees ýo ertelmqmnek egees |
 woltaath. 3olaafwal. ees en 3ýleýmnek lelkýnek. athýaamfýaýnak. ees
 hwgaýmuak. ees mýndqn ýol theewqýmnek. elewenqknek ees holtak-
 nak, qrqk eeletqth: Amen:

Bodog a33onnak walo aýaanlas.

O En a33onýom 3enth maria. en magamath te aldoth hýthelqdre. ees 3q-
 netlen walo qrý3eefqdben. ees te ýrgalmaffaagodnak kebeleeben. ¶

gōmeth. ees en meg halaafomnak oraaŷath. ees mŷndōn mŷwelkōdetō- 64-dik levd.
 met. ees keerlek teegōdeth. hogŷ tarç meg engōmeth bŷnōkbōl, gonōç
 tōrteenetōkbōl. mŷndōn embōrŷ çomeerōmtwl. reettenetōç haragtōol. fōr-
 tōçetōç gondolatōktōol. ees mŷndōn halaalos bŷntwl. hŷrtelen ees elōl
 meg nem laatoth halaaltōol. leelōknek. ees teftnek. ees tŷçtōffeegōmnek.
 ees en ŷōçaaŷŷmnak mŷndōn weçōdel|meetōl: ees ne engegŷed nekōm r. 33.
 walamŷkoron olŷ bŷnth teennōm. kŷ mŷath te malaçtodat el weçeffem.
 Adŷ nekōm el mwltakrol meg gŷogŷwlaafth. maftan walokrol ōrŷçethōth,
 ees ŷōwendōkrōl okōfkodaafth: Adŷ en nekōm eç wŷlaagon keeç fe-
 geŷthfeegōth. Leegŷ en nekōm aç reettenetōç ŷteeletōn çōçoloom. te fŷ-
 adnaal. mŷ wronk Jefus krŷŷthwŷnaal. Amen: *Anthŷffona*: ¶

Te oltalmad alaa fwtamonk iŷennek çŷç annŷa. mŷ kōnŷōrgeefōnketh 65-dik levd.
 ne vtaalŷad mŷ çŷkfeegŷnkben. de mŷndōn weçōdelmektwl çabadeŷçç
 meg mŷnketh. mŷndōnha dŷççōfeegōç ees aldoth çŷç:

wers Mŷndōn nŷōmorōfaagonkban ees çōmorōfaagonkban: Segeelŷ
 nekōnk bodoghfaagos çŷç maria:

I m a d f a g.

Oltalmazŷad vram te çolgaŷdath. beekōfeegnek feçōdelmeŷwel: ees boō-
 dog marianak ōrōk çŷçnek | oltalmaaban bŷçtakath; mŷndōn ellenfeegōk- r. 38.
 thwl thegŷed baatrokkaa: mŷ wronk krŷŷtufnak mŷatta. Amen:

L e t a n ý a :

Kýrieleýfon: Kriſteeleýfon. Kýrieleýfon. Kriftus halgas meg engo-
met Menýeý athýa ýſten: ýrgalmas ennekqm žent fýw iſten es wý-
06-dik levél. lagnak meg waaltoýa. ýrgalmas ennekqm ženth leelok ýſten. es wý-
lagnak meg wýlagofeýtoýa. Irgal^lmas ennekqm žentoknek iſene. Ir-
galmas ennekqm. žent haaromſaag egý iſen. Irgalmas ennekqm. Es
wýlagnak meg waltoýa. Irgalmas:

Žent maria: Imaagý erqtem.

Iſtennek žent annýa. Imaagý.

Žýzeknek žýze. Imaagý erqtē.

Žent Mihal. Imaagý erqtem.

Žent Gabriel. Imaagý erqtem.

Žent Raffael. Imaagý eerqt.

Žent Vrýel. Imaagý erqtem.

Mýnd žent Angýalok. ees Arkangýalok. Imaagýatok erqtem.

x. 37. **M**ýnd menýeý žent palogarok. | Imaagýatok erqtem. žent Janos
baptýſa. Imaagý erq.

Žent Abraham. Imaagý e.

Žent Iſaak. Imaagý eerqtem.

Žent Jacob. Imaagý eerqtem.

Mýnd žent patrýarkak. ees profetaak. Imaagýatok erqtem.

Zent Petqr. Imagý erqtem.

Zent Paal. Imaagý erqtem.

Zent Andras. Imagý erqtem.

Zent Jakab. Imagý erqtem.

Zent Janos ewangelýfta. Im.

Zent Jakab. I. **S**ent Fýlq. I.

Zent Thamaas. Imaagý e.

Zent Bertalam. Imaagý e. ¶

Tent Mathee. Imagý erqt.

Tent Sýmon. Imagý erqt.

Tent Thadeus. Imagý erqt.

Tent Maathýas. Imagý e.

Tent Borbaas. Imagy erqt.

Zent Lwkaac. Imagý erqt.

Zent Maark. Imagý erqtem.

Mýnd sent apoftolok. ees eewangýelýftak. Imagýatok er.

Istennek mýnd sent thanetwaaný. Imaagýatok eerqtem.

Zent Iftwan prothomartýr. I.

Zent Lqrýnc. Imaagý erqt.

Zent Wýnce. Imagý erqtem.

Zent Gýqorgh. Imagý erqtem |

67-dik levél.

r. 36.

Sent Albeerth. Imaagý e.

Sent Balaas. Imaagý e.

Sent Dòmqtqr. Imaagý e.

Sent Gelerd. Imadý erqtē.

Sent Fabian. Sebqstýen. Imadýatok eerqtem.

Sent Kozma Damýjan. I.

Sent Dýenqs. Imagý ee.

Mýnd zent martýrok. Im.

Mýnd zent Artatlanok. I.

Sent Silwefer. Imadý ee.

Sent Gergql. Imaagý ee.

Sent Marton. Imagý ee.

Sent Mýkloos. Imagý ee.

68.-dik levél.

Sent Bqrqczk. Imaagý e. **!**

Sent Gracýanos. Imadý e.

Sent Paal remqthe. Ima.

Sent Anthal. Imagý eerqt.

Sent Amborws. Imaagý e.

Sent Jheeronýmws. Ima.

Sent Istwan kýral. Imagý.

Sent Laslo kýral. Imagý.

Sent Imrq herczeg. Imagý e.

Sent Elek. Imagy' eerqtem.

Sent Benedok. Imaagy' eerq.

Sent Egýod. Imaagy' eerqt.

Sent Damokos. I. Sent Ferencz. I.

Sent Gaal. Imaagy' erqtem.

Sent Ofwald kýral. Imagy'.

Sent Sýgmond kýral. Imaa. |

Sent Kaafpar kýral: Imagy'.

Sent Balthafar kýral. Ima.

Sent Melkýor kýral. Imagy'.

Mýnd sent Konfefforok. I.

Mýnd sent papaak: ees pýfpokok: ees doktorok. Imagy'atok.

Mýnd sent remqtheek. ees baraatok. Imaagy'atok erqtem.

Mýnd sent papok. ees fel papok. I. **M**ýnd sent kýralok. Im.

Sent Anna a33oný. Imagy'.

Sent Maria magdalena a33on. I.

Sent Martha a33oný. Imagy'.

Sent Katherýna. Imagy' erqt.

Sent Benýgna. Imagy' erqtem. ¶

Sent Margýth. Imagy' erqt.

Sent Agnes. Imagy' erqte.

Zent Agotha . Imaagý eerq.
Zent Lwczsa . Imaagý erqtem.

Zent Cýcple . Imaagý erqtem.
Zent Borbaala . Imaagý erqt

Zent Dorothýa . Imaagý erqt
Zent Appalýn . Imaagý erqt

Zent Kolos . I. **Z**ent Prýfca . I.

Zent ne.ſe . I. **Z**ent Vrfula . I.

Zent Krýſýna . Imaagý erq.

Zent Ewfrofýna . Imaagý e.

Zent Erfebqth . Imaagý ee.

Zent Hona . Imaagý erqtem.

Zent Affra . I. **Z**ent Soffýa . I. |

Zent Maria egýpciaka . I.

Zent Wernýke . Imaagý e.

Mýnd zent zýzek . Imaagýatok

Mýnd zent Haazafok . ees Qzwegýqk . Imaagýatok erqtē . Iſtennek mýnd

dýczqfeegqs zenthý . Imaagýatok eerqt . Leegý ýrgalmas vram ennekqm

býnqfnek . Legý ýrgalmas vram ennekqm wetkqzqthnek : Mýndqn go-

noztwl . Zabadoh engqm vram . Qrdqgqknek czalaardfaagatwl . zabadoh

70-dik levél.

meg vram engqmeth : Zqrnýw ees herteſſen halaaltwl . Zabadoh meg

vram engqmeth : The zent zýleteefqdert . Zabadoh vram engqmeth . The

3ent kornýwl meteleefqderth. 3abadoh vram engqmeth. Te 3ent boýto-
 leefqderth. 3abadoh vram engqmet. Te 3ent kenoderth. ees kqrqstfa-
 derth. 3abadoh vram engqmet Te 3ent halaalodert. ees el temeteefqdert.
 3abadoh vram en. Te 3ent dýc3qfeegqs fel thaamadaafodert. 3abadoh
 vram en. Te 3ent menýbe meeneefqderth. 3abadoh vram engqmet. | 3ent
 leelqk boc3ataafoderth. 3abadoh vram engqmet Halaalomnak ýdeýen.
 veegý ho33aad vram engqmeth: Kýrieleyfon. Krý3leeleyfon. Kýrieley-
 fon. Pater noftert ees Aue mariath olwafs: ¶

Ýmmaar ke3tetýk A33ouýonk marianak we3ernýeýe.

71-dik level

Dixit dominus.

Monda athýa i3ten en vramnak Jhesusnak. ýlýen ýgomrol: *Donec*
 Mýglen wethqm te ellenfeegýdeth. laabaýd alath walo 3ekkee. *Virgam.*
 Atýa ý3ten te býrodalmadnak hatalmaath boc3aathýa fýonbool. a3ert vral-
 kodýaal te ellenfeegýdnek kq3qthe. *Tecum pñ.* Te weled egýben walo ke3-
 deth wagýok te hatalmadnak napýan. | ký meg tetýk 3entqknek wilagos
 feenqffegeebe: merth een lwcýfernek elqtte 3ýltelek tegqdet. *Juravit:*
 Athýa ý3ten meg eskqweek. ees erqffen meg aallapýk q fogadaafa. te
 wagý qrqkkee pap. melkýfedek 3qr3ethe 3eerent: *Domus a dextris:* Vr
 kri3us te ýogýd felql. q haragýnak napýn q3we thqrý a3 kýraalokath.

72-dik levél. *Judicabit*: Iteletot tezon nemzetok kozot: be toltu a pustafaago-
 kath: fokaknak feyeeeth foldon oswetortu. *De torrēte.* ¶ Vr kristus es
 wylagyu sawaros wysbol yweek: ennek okayert atya iken fel magastataa
 feyeeeth: *Gloria pri*: Dycozfeeg leegyon atya ykennek ees fywnak.
 ees zent leeloknek: *Sicut erat*: Mykent wala kezdehbe. ees mayis: ees
 myndonkoron: ees orokol oroke. Amen.

Es dyzeretben. ynth myndont dauid profetha ysteny dyzerethre.

Laudate pueri.

73-dik levél. **I**stennek alasztos solgaj dyceeryeetok vrath: dyceeryeetok vrnak ne-
 vy. 3A. weeth: *Sit no*: | Aldoth leegyon vrnak neue. maatwl fogwa ees mynd
 orokyg. A folis. Nap taamadatwl fogwa nap effetyglen. dyceeretos vr-
 nak neve. *Excelsus*: Vr myndon nemzetoknek folothe magastatoth. ees me-
 nyeknek folothe o dycozfeege. *Quis siq*. Ky oly. mynt my vronk yken.
 ky magassaagokban lakozik: ees alasztofokath meg tekeent menyben ees
 foldon. *Suscitans*: Fel emelween soltwl a seegenth. ees a ga^oneubol fel
 ygaeythwan a nyomoroltath. *Vt collocet*. Hogy helhozteffe oteth an-
 gyalu feyedelmekkel: ees o neepunek feyedelmewel. *Qui hitate*. Ky a
 meddoth lakozathya haaba. fyaknak orwendoz annyaath. *Gloria pri*.
 Dycozfeegh leegyon athya. *Vt fu p*.

Ez dÿcseeretben. david profeta. ýnt aÿ menÿejÿ la-
kodalmaknak kewanfagara.

Letatus sum.

QRwendq̄sq̄k aÿokba kÿk ennekqm ÿenth | leelq̄ktwl mondathanak. vr- vy. 38.
nak haazaaba meegÿq̄nk. *Stantes:* Oh ýeerwfaalem mÿ laabaÿnk aalha-
tatofoke leenek. te aÿtodnak gaadorÿban. Jerufalem. Jerwfaalem kÿ
epeÿtetÿk mennÿegbe mÿkeeppen waaras: kÿnek egÿeffeegbe q̄nnq̄nben-
nedq̄n wagÿyon. *Illuc eũn.* Oda aÿ menÿejÿ ýerwfaalembe fel mennek nem
mÿndq̄n nemÿetq̄k: hanem cÿak vrnak nemÿetÿ ýfraelnek bÿÿsonfaaga: vr-
nak newe wallaafara. ¶ *Quia illic.* Mert oth ýltepeenek ýteelq̄segbe. 74-dik levél.
ýteelwen dawÿdnak cÿalaadÿgath. *Rogate.* Aÿert kÿk aÿetostok menÿejÿ
lakodalomba. ýgÿekq̄ÿetq̄k beekq̄seegre ýerufalembe: ees beewfeeg tee-
gq̄d ÿeretq̄knek: fiat pax. Vram ýften leegÿq̄n bekq̄seeg te erq̄ÿdben.
ees bewfeeg te magaffaagÿdban. ¶ *fratres.* En atÿam fÿyaÿeerth ees en
baraatÿmeerth. hÿrdetq̄k wala beekq̄seegq̄t te rolad: ¶ *pter domũ.* Mÿ
vronk ýÿenenek haazaÿerth: en kerefq̄k | ýokath nekq̄d. *Gloria p̄ri: vt s̄:* vy. 39.

Ez ýmaadsaagba dauÿd profeta ýnth. hogÿ aÿ mÿth walakÿ
magaaba efmer. ne q̄ magatwl. de ýÿtentwl tarcsa.

Nifi dominus

HA vr ýÿenen nem epeÿthendÿ aÿ haazath: haath heeÿyaaban mwñkalkod-
nak kÿk q̄theth epeÿthÿk. *Nifi dominus.* Ha vr ýÿenen nem q̄rÿzendÿ aÿ

75-dik levél. waarafth. heeyaba wýggýaaʒnak kýk qrýʒýk qtheth. Vanū est. Aʒert
 thý ýʒennek ʒolgaý, ¶ heewfaagos thýnektok ýʒený wýlagoffagnak e-
 lptte fel kelnqtok. kelýetok fel mý vtaan meg alaaʒtattatok kýk eeʒý-
 tok faaýdaltnak kenýereth. *Cū dederit.* Mýkoron vr ýʒen aʒand aʒ q
 ʒerethqýnek aalmoth. ýme akoron vrnak qrokfeege. kýk ýʒennek fýaý.
 kýknek eerdqmok ʒýʒ marianak mehenek gýwmqlʒe: *Sicut sagitte:*
 Mýkeppen hamar nýlak hatalmaʒnak keʒeeben. eʒqn keppen ký ýʒtek-
 vy. 80. nek fýaý: *Beatus qui:* | Boodog embqr ký eʒqkwel be toltotte kýwan-
 fagat. mert nem gýalaʒtatýk meg mýkoron aʒ kapwn ʒoland ellenfeegý-
 nek: *Gloria p̄ri.* Dýʒʒqfeeg leegýqn athýa. 7c.

*Es dýʒerethen dauid profeta tanetýa ýerwfalemot. aʒaʒ hýw
 lelqot ýʒtený dýʒerethre:*

Lauda ih̄riem:

76-dik levél. **J**Herwfalem dýʒʒeerýed vradath: hýw leelqk dýʒʒeerýed te ýʒenqdeh.
Qm̄ c̄forta. Merth meg erqfleethee te kapwýdnak retheʒýth: ees meg ¶
 aldotha a te benned walo fýakath: *Qui pofuit.* Ký ʒqrʒqth te hathaa-
 rýdon bekqfegqth: ees gabonanak fýrýawal meg eeleegeeth tegqd. *Qui*
emittit: Ký bocʒathaa q ýgeýeeth ʒoldre. hamarfaagofon hýrhqʒýk q be-
 ʒeede: *Qui dat.* Melý ýʒennek ýgeeye ʒqrʒý aʒ býneʒth feýeerree

det ben ees ma ees myndon
ha ees prokswl prokee. Am.

Antifona 3 entz 3y3 maria.
esedzyel mynd ez wylagereth:
mett 3yleed ez wylagnak byralyat.

Capitulū. Ab inicio 7 ante ic.

Rezdettwl fogma ees ko
zofnak elotte thezom
tettem ees az yowendy ko
eugh meg nem zonom ees
zent lakodamba o elotthe
zolgaleek. **Maala adassek**
yftennek **Vem. O deus uirg**

Oszesseegnek eeksscege
3y3 maria. ezak theenqu

mýkeent gýapýath: kððoth hynth mýkeeppen hamwth. *Mittit cristallũ.*
 Bocsaatýa q krýftalaath mýkenth falawkath. q hýdegeenek sýne | elqth
 ký senwedheth. *Emittet.* Athýa ýþen bocsaatýa menýbql fýath. ees
 meg lagýethýa býnben kemenýwlth sýweketh. fwwal q zele. ees folnak
 wýsek. *Qui anũciat:* Ký meg hýrdeþý q ýgeeýeeth ýaakobnak: ýgaffaa-
 gýth ees q ýteeletýth ýsraelnek. *Non fecit:* Nem thqth ýgýen mýn-
 dqn nemsethnek. ees q ýteeletýth nem ýelqntqtte nekýk: *Gloria patri*
et. Dýcýqfeeg athýaanak. ees fýwnak. ees sent leelqknek: *Siẽ erat*
 Mýkenth wala keþðetben ees ma ees mýndqna. ees qðkkwl qðkee.^{77-dik level.}
 Añ. *Antifona.* Senth sýs marýa. esedqýel mýnd es wýlaagerth: mert
 sýleed es wýlagnak kýralýat.

Capitulũ. Ab inicio et ante 1c.

Kesdettwl fogwa. ees koroknak elqtte therqmttettem. ees as ýqwendq
 kozýgh meg nem sqnqm. ees sent lakodamba q elqtthe solgaleek: Haa-
 laa adaffeek ýþennek:

Æm: O decus virg.

O sýseffegnek eekqffege sýs maria. esak theenqn|magad wagý hasafw-
 lathlan anýa. sýs sýleefqðnek elqtte. sýs sýleefqð koron. sýs sýleefqð-
 nek vtaanna Krýstwnak annýa. Iþennek temploma. vrnak ýegýqfe. es
 wýlaagnak assonýa. ees menýorþaagnak kýraalne assonýa:

Wers Weegýed keerqnk aldostatýnkath. adýad amýth keerqnk. ees oltalmaꝝ amýtwl feelqnk Krýstufnak: Dycꝝqfeeg athýaanak. ees fýwnak. ees zent leelqknek Kriftuf.

Imnus: Aue maris stella.

78-dik levél.

O Iſennek kqgýelmes ¶ annýa. ký wagý tengqry cýýllag ees mýndqnkoron zýꝝ. es menýorꝝagnak bodog kapwýa. *Sumens:* O Iſennek kqgýelmes zýleýe. ký weed gabryélnak zaýabol az ýdwꝝletqth: erqfeeyꝝ mýnketh bekqfeegben. waaltoꝝtathwaan ewaanak neweeth: *Solve.* O Iſennek kqgýelmes zýleýe. odýad meg býnqꝝknek kqtheleýth. wakoknak agý wýlagoth. ees mý býnqnketh el taawoꝝtatwan nýerý nekqnk mýndqñ ýokath: | *Monstra.* O Iſennek kqgýelmes zýleýe. mwtaffad tennqnmagadath anýanknak: ees fogadýa altalod mý ýmadfagonkath. az ký mý erqttqnk zýletqth. akara thýeed lenný. *Virgo fing.* O kristufnak kqgýelmes zýleýe. egýetlen egý zýꝝ. mýndqñk kqꝝqth kegýꝝ. mýnketh býnqktwl megh zabadóýthwaan. teegý kqgýelmeſſee ees thýꝝtakkaa. *Vitā.* O Iſennek zýleýe. Agý nekwnk týꝝta eeletqth. zqꝝqꝝ bathor vtath: hogý mý Jeſuſh ¶ lathwan. mýndqñkort egýbe qrwlyqnk. *Sit laus deo:* Leegýqñ dýꝝeereeth athýa ýſennek. nagý krýſufnak ekqſſeegh: zent leelqknek. haromnak. leegýqñ egý týſtqſſeegh. *Amen:* wers: zýꝝ zýleſqðnek vtanna zepqqtelen meg marattaal: Iſennek annýa. eſedqꝝýel mý erqttqnk:

79-dik levél.

M a g n i f i c a t .

NAgg'eýthýa en lelkqm vrath. Ees qrwendqse en lelkqm. en ýdwq-
 seýthq ýstenqmbē. Merth thekeenthee | q solgalo leanýaanak alaaatof-
 faagath. merth ýmee ebbql bodognak mondnak engqm mýndqn nemse-
 tqk. Merth thqn nekqm nagýokath ký hatalmas: ees sent q newe. Ees
 q ýrgalmaffaaga magzatrol magzatokra. qteth feelqknek: Thqn hatalmath
 q karýaaban. el vestee keweelqketh. q ýýweenek elmeeýeewel: Le we-
 thee hatalmafokath sekbql: ees fel magastathaa alaaatofokath Ehqsqketh
 be tqithe ýokwal: ees ¶ kazdagokath boczaathaa heewon. Be fogadaa if-^{80-dik level.}
 rael q gýermqkeeth: megemlekqswen q ýrgalmaffaagaarol: Mýkenth so-
 la mý athýaaýnkknak: abrahamnak ees q magzathýaanak qrqkkeē. Dý-
 cspfeeg athýanak ees fýwnak. ees sent leelqknek. Mýkenth wala ke-
 dethben. ees ma. ees mýndqnha. ees qrqkkwl qrqkkeē. Amen: *Anth.*
 O Iñennek dýcsp ýýleýe ýýs maria. ký meelto leel mýndqnqknek vraath
 wyfelnqd. ees arkan|gýaloknak kýralýath cak tennqn magad ýýsen em- 3. 81.
 lethnqd. azerth keerqnk kqgýelmes ýýs. emlekqýyel rolonk. ees keerýed
 mý eerqttqnk krýstufth. hogý te oltalmaddal ekqfwlwen. eerdqmlýqnk
 mennýeknek orsagaba ýwthný: *wers* Vram halgasd meg en ýmadfagomat.
 ees en ýwqlteefqm te hosýad ýwffon.

I m a d f a a g h.

Engedýed keerqnk mýnketh the solgaýdath mý vronk ýftenqnk. el-
 81-dik levél. meenknek ees testqnknek eeltýgwalo egeef **I**feegwel qrwlný. ees dýc3q-
 feegqs bodog marianak mýndqonha 3ý3nek esedq3eeseewel. maftaný somo-
 rwfaagtwl meg 3abadolný: ees qr3k qr3mmel lako3ný. Mý vronk Jefus
 krý3us te fýad mýath. ký te weled eel. ees or3agol. 3ent leelqknek e-
 gýeffeegeeben ý3ten. qr3kkwl. qr3kkee. Amen:

3ent Haaromfaag ýmadfaga: Anti:

Theegqd hýwonk. teegqd ýmaadonk. teegqd dýc3eerqnk. oh bodog
 3. 82. 3eth haaromfaagh. | *wers* Aldýok athýath ees fýwth. 3enth leelqkwel
 egýbe: Dýc3eerýqk ees mýndqonqknek 3qlotte magastalýok qteth qr3kkee:

I m a d f a g h.

Ewr3k mýndqonhato ý3ten. ký engetted nekqnk te solgaýdnak. ýga3
 hýtnek wallaafabol. qr3k 3ent haromfagnak dýc3qfegeth meg esmernqnk.
 ees ý3tený felfegnek hatalmabol egý ý3tenfeegqth ýmadnonk. kerqnk te-
 82-dik levél. gqd. hogý a3on hýtnek er3ffeegeeewel meg 3abadolýonk **I** mýndqonha.
 mýndqon ellenfeegqktwl.

Ʒent Anna aƷƷonrol walo ýmadŷag: Antĩ.

Menýeý aýandok Ʒaalla Ʒent anna aƷƷonýba. kýthwl Ʒýleteek ƷýƷ maria: *wers*: The dýcƷofegoddel ees te Ʒeepfegodwel ýggýekƷýel bewfeggel. leepýel ký. ees orƷaagolyh:

I m a d f a g h.

Ewrpk mýndqnhatho ýŷen. ký Ʒent annaanak anný malƷtoth adný meeltolal. hogý marýath mý vronk Jefus kristufnak annýath. q meeheebe wýfelneeýe. Agý nekqnk anýanak. ees leanýanak efedƷefe mýath. Ʒ. 83. te kqgýelmeffeegodnek bewfegeth. hogý kýknek emlekƷetýth kegýqs Ʒerrelmel qlélýqk: qnekýk ýmadŷagokwal, menýeý ýerwfalemben ýwthatný eerdqmlýonk.

ƷýƷ Ʒent katherýna aƷƷoný Imadŷaga: Antifona.

ƷýƷ Ʒent katherýna. gqrg orƷaghbelý gýqngý. koŷws kýraalnak wolph leanýa. *wers* Ʒent katherýna aƷƷoný. ýmagý mý **¶** erqttqnk: 83^{lik} level. Hogý meeltok leeheffqnk Jefus krýŷtufnak ýgýretýre:

I m a d f a g

UR ýŷen. ký adaal thqrwenth moýfefnek fýnaý hegýnek teteýen. ees aƷon helq the Ʒent angýalýdnak mýatta. Ʒent katherýna aƷƷonnak. ƷýƷnek ees martýrnak theŷteeth eƷoda keeppen helhqstetted. keerqnk

theegod engedyed nekqnk . hogý .q. erdqmenek ees esedqzeefenek myatta.

3. 88. a3 heegyre ky kristus ywthaffonk. |

E3 ymadfag wagyon a3 poganok ellen. Ees a3ok ellenys.

*kyk maasth meeltatlan bantnak megh. awagy meel-
tatlan haborgathnak.*

Thord meg vram yfen a3 te sent haazadnak . ees te 3olgalo lea-
nyodnak ellenfegynek erqyeeth. eos thoryed el qketh. hogý megh esmer-
yeek . mert nynczen eggeb ky my erottqnk wyafkodyeek . hanem csak
84-dik level. te my yfenqnk: *wers.* Thaamadyon fel a3 vr yfen. ees ¶ el thoretteffe-
nek a3 q ellenfeegy. ees el fwffanak q orcaaya elql. kyk qteth gyw-
lqlteek:

I m a d f a g h.

Ewrpk myndqhato vr yfen. kynek kezýben wannak myndqn hatal-
massagok . ees myndqn or3agoknak tqrweenye. tekeenc3 keerlek kqgyel-
meffqn te 3olgalo leanyodnak . ees mynd kq3qnfeegqs kq3qsthyen neep-
nek fegqdelmeere . hogý a3 en ellenfeegym . ees mynd a3 pogaan neepek .
kyk a3 q erqyqkbe . ees kemeenfegqkbe bysta|nak . te hatalmassagodnak
yoghyaawal meg tqretteffenek . My vronk Jefus krystufnak . te fyadnak
myatta . ky te weled eel ees or3agol . sent leelqknek egýeffegeben yften .
mynd q3okkwl q3okkee . Amen: Ur yfen halgafd meg en ymadfago-

math: Ees a3 en ýwqlteefom te ho3yad ýwffon: Aaldaafth mondýonk
vrnak. Haalaa adaffeek ýflennek. *W9.* Iflennek mala3týa: ees Jefus
krýstufnak ýo3aaga. maradýon mýndonkor mý welonk: Amen. ¶

3ent Mihal arkangýanrol walo ýgõn 3eep ýmadfag.

85-dik levél.

UR kristus Jefusnak arkangýala 3ent Mýhaal. ký ýõttel iflen nepenek
fegethsegere, leegý ennekõn fegetfeeg a3 felfegõs býronak elõtte. hogý
ennekõm býnofnek agýa ees engegýe mýndõn nemw býneymnek boc3a-
natýath. a3 .õ. nagý ýrgalmaffagýnak kogýelmefseegeýerth. Halgas meg
engõmeth. te ho3ýaad ýwqltõth ees tegõd hýwooth 3enth mihal. ees fe-
geýe3 engõmeth vrnak felfegenek konýõrgõeth. ees legý ýmado en eer-
tem fýroýerth. ees tegý engõmeth 3abadoffaa mýndõnnemw býneýmtwl.
E3nek folõtte kerlek tegõd felfegõs ýflennek 3eep ees eekõs 3olgaýath.
hogý a3 vtholfo napon. kogýelmefõn fogadýad a3 en lelõmeth. a3 te
3entfeegõs kebeledben. ees wýgýed õteth ¶ a3 kýes bekõfegnek ees nýw- 86-dik levél.
godaltnak heleere. holoth a3 3entõknek lelký wýgafaggal. ees mondha-
tatlan õrwendetõffeegwel. a3 ýõwendõ ýteletõth. ees a3 felthamadaafnak
bodogfaagos dýe3õfegeth waarýak. Amen. *wers.* Felmeene thõmýenõ3õ
fwftnek ýllattýa vrnak eleýben. angýalnak ke3eebõl:

I m a a d f a a g.

UR ýñen kýnek feenqffegenek wýlagoffaagawal. zent mýhal felýwl | mwl angýaloknak feregeet kerlek tegod. hogý mýkeppen q a3 te mala3-
todwal erdomlee menýeý feýedelmfeegnek qorokfeegeth býrnýa: azonkep-
pen mý ees. a3 .q. keerefeewel nýerheffok a3 qorok celetqth. Mý vronk
Jefus krýftusnak te fýadnak mýatta. ký te weled eel ees or3aagol. zent
leelqknek egýeffegeben ýñen. qorokkwl qorokkee Amen:

87-áik level.

*E3 alaa meg ýrth ýmadfagoth 3or3otte bodogfaagos ¶ zent Agof-
ton doktor. qneký zent leelqktwl ýelqntethwen. ees ha walaký
qoteth aýehtatoffagwal megh olwassa. tahaath mýndqnnemw
wezqdelmektwl meg ooltalma3tatýk:*

I m a d f a a g

UR ýñen leegý kogýelmes ennekqm býnofnak. es qrý3 engqmeth: leegý
welem en eeltqmbel. mýnd eeýel es mýnd nappal. Abrahamnak ýñene.
ýfaaknak ýñene. ýakobnak ýñene ýrgalma3ý | ennekqm ees boc3aaffad
en fegeýtfegq mre zent mýhal arkangýalth. ký engqmet oltalma3ýon ees
weedelme3ýqon mýndqon en ellenfegýmtwl. teñýektwl ees lelkyektwl.
3ent mýhal arkangýal oltalma3ý engqmet mýndqon we3qdelmekben. hogý
el ne we3ýek a3 reettenetq3 ýtheelethbe. O zent mýhal arkangýal. a3

malazthnak mýatta. kýt eerdqmlqttel. kerlek tegqðeth. ees mý vronk
 ýefus kristufra. ¶ ýñennek egýetlen egý fýara. hogý sabadeýcz meg en-^{88-dik levél.}

engometh ma halaalnak weşqðelmetwl. Zent gabriel. zent Raffael. ýñen-
 nek mýnd zent angýalý ees arkangýalý legýetqk fegeýtfegh ennekqm.

Kerlek týtqketh mýnd mennýeý ýozaagos angýalok: hogý adýatok en-
 nekqm fegeýtfegqth ees hatalmath: hogý femmýnemw ellenfeg ennekqm

ne arthaffon. fe wton. fe wýşbe. fe thwşbe. fe hýrtelen halaallal. fe
 en|gometh alwwan. fe wýggýaşwan meg ne nýomoreýczon awagý fercşon.

87.

Imee vrnak kqroşthfaýa. fwşfatok el en ellenfeegým. ✠ Gýqş oroşlaan
 ýwdaanak nemşetýbelql. dawýdnak gýqkere. alleluýa. Ez wýlagnak ýd-

wqşeytqýe ýdwqşeycz engometh. ký te zent kqroştfadnak. ees twlaýdon
 te dragalatos zent werqðnek mýatta. mýnketh meg waaltottaal. leegý

fegeýthfeeg ennekqm. tegqð ¶ kerlek en ýñenqm. Zenth ýñen. erqş ýf-^{89-dik levél.}

ten. ees halaltalan ýñen. ýrgalmaşý mýnekqnk. Krýñufnak kqroştfaa-
 ýa ✠ ýdwqşeycz engometh. Krýñufnak kqroşthfaýa ✠ oltalmaşy en-

gometh. Krýñufnak kqroştfaaýa ✠ weedelmeşý engometh: Athýaanak
 ✠ ees fýwnak ✠ ees zent leelqknek ✠ neweeben. Amen. |

86.

*Kowethkōznek ijmaar bodog azzonij soltaranak. a3 a3 maaffel 3aa3
 ijdwōzlegij marianak aijanlaafij. Elo3or egij kredoth mondij.
 a3 utan othwen Aue mariath. ees mījndōn thij3 Aue maria
 utan. egij Pater no3tert mondij: o3ton aijanld el e3 ij-
 maadsaagwal.*

HAalaath adok en tenekōd ij3tennek 3ijleije 3ij3 marija. mījndōnnemw
 90-dik levēl. ijō wool3todrol. melij ijōoth ennekōm nijertel a3 te 3ent fījattol. A3erth-
 ees. en e3 othwen ijdwōzlegij mariath olwaftam tenekōd. annak okaa-
 ijerth. hogij mij nōmq3 vronk Jefus kri3tus tetwled te3roth fogada 3eplō-
 telen .p. nagij ij3tenfegenek hatalmaffagawal. kij ijgōn gijermōkdij3 ees
 ijgōn gijōnge wala. 3eep wala. ees vraknak vra wala. Elhagijaa a3 o
 8Λ. menijēij ha3aaijath. ijōwe e3 fōldre mij erōttōnk. hogij a3 o3rōk halaltol |
 mījnketh meg sabadoijtana. A3erth leegijōn te 3ent fījadnak o3rōk haalaa
 adaas, ees tenekōd nagij dij3ōfeg. Amen.

A3 maafod othwen Aue maria utan walo. aijanlo ijmadfagh

ijme3:

Oh en azzonijom ees en anyaam 3ij3 maria. emlekō3ijel meg mij nōmq3

vronk Jêsusnak faaydalmÿrol. mÿnemw faaydalmÿ walaanak nagÿ
 peentokon. kÿketh wallothwala mÿ erotÿtonk bÿnoskerth. Aÿert ees. 91-dik levêl.
 eÿ angÿalÿ ydwosletoketh. kÿknek mÿatta annezor meg olettetol ees a-
 poltatol, mÿnezor kqontetol Aue marianak mÿatta: En nagÿ bÿnos
 olwaftam eÿ othwen ydwoslegÿ mariath te ÿent fÿadnak kennÿaÿerth.
 kÿketh nÿlwan ees thÿtkon ÿenwedqth. Kÿkeert noqos aÿonÿom ker-
 yed aÿ te ÿerethq fÿadath. hogÿ legÿon yrgalmas aÿ pwrgatorÿombelÿ
 ÿegenÿ lelqknek. ees | mÿnd aÿ kqonfeegos halottaknak. ees el foldon 88.
 walo bÿnosknek. ees ennekom nagÿ bÿnosnek. Amen.

Aÿ harmad othwen Aue maria vtan walo aÿanlo ymaadsaagh

ymez:

SEpfegw eekos ees bodog dÿcÿeerethos fenqfseeg. ees mennÿeÿ gÿon-
 gÿokwel meg ekqfwtetqth ÿÿÿ maria. kÿk te benned bÿÿnah aÿoknak te
 wagÿ ydwqfseeg ees bodogfaag: O paradÿcÿomÿbelÿ gÿonÿqrwfeegh. ees 92-dik levêl.
 mennÿeÿ orwoffaagoknak noqos patÿkaaÿa. emlekqÿÿel meg aÿ nagÿobb
 qrqmedrql. kÿerth olwaftam en nagÿ bÿnos eÿ othwen ydwoslegÿ ma-
 riath. merth laam aÿ the ÿent fÿad fel thaamada. Aÿerth kerlek tegod
 noqos aÿonÿom ÿÿÿ maria. eÿ te nagÿ qrqmederth: hogÿ mÿkeeppen.

ees mel'ý býsonn'ýal a3 te 3enth f'ýad fel thaamadoth. ol'ýan bý3onn'ýal
fel thaamathhaffak a3 en nag'ý býne'ýmbql. Amen:

E3 a3 weege. vr 'ýftennek haalaa. Amen.

*E3 k'õnjweth 'ýrtha .F. .M. Nad3aagos Ben'ýgna a33onnak. N'ýha'ý
kenes'ý paal thaarfanak, 9 nad3aaga kla3romaban waafomban.
M'ýkorth 'ýrnaanak kri3tus 3'ýleteefenek vtaanna. e39r 9th 3aa3.
th'ý39n haarom estendoben. ¶ *)*

*) Lásd ennek hasonmássát, A' magyar tudós társaság' Évkönyveinek II-dik köteté-
ben, az első osztály' 10-dik lapján; a' 9-dik lap pedig a' tizenkettőd, tizennegyed
imádság' kezdete' hasonmásait mutatja, valamint Mária vecsernyéjét is.

Meeg ees thob ýmadfaagh kowethkoyk bodog ýýs mariarol. kú ýgõn

93-dik level.

seep. aytatos. ees haznalatos Imadfaagh.

IDwõslýek tegõdet sentfegõs ýýs maria. angýaloknak kýralne aõõonýa. aõ ýdwõslethwel. kýwel tegõdeth ýdwõsle gabriel arkangýal. mýkõron sent haromfagtv1 hoõýaad bocõattateek ees kýldeteek mondwan. Idwõsleegý. malazthwal telýes. vr wagýõn te weled. felýwl saal te reýad sent leelõk. ees | felfegõs ýflennek ýowoltha. meg arnýkõõ tegõdet. Ees aõ kú tetwled ýýletik. hýwattatýk ýflennek fýanak. Kerlek tegõd dýcõõfegõs ýýs maria. aõ te nagý õrõmederth. mellýeth wallaal aõ eýel. mýkõron eõ wýlagra ýýleed aõ te sepfegõs fýadath vronk kriõtus Jefuõh. býõõny iftent ees embõrth: hogý wýgasthalý meg engõmeth: ees mýndõn en habõrofagõmba keferwfegõmbe ees ýýkfegõmbe. legý ennekõm fegõdelmem: ¶ Kerlek tegõdet kegýõffegnek ees ýrgalmassagnak aõõonýa bodõfagõs ýýs ma- 94-dik level. ria. aõ the mondhatatlan nagý õrõmederth. mely õrõmmel be teleek aõ oraba a te sent leelõd. mýkõron gabriel arkangýalnak mýatta meg ýõsenteek nekõd ees fogattateek iflennek fýa. Ees aõ ýflenyõ mondhatatlan nagý týtokerth. kýth akõron mywelkõdeek mýkõron mondaa, sent leelõk saal felýwl tereýad. ees felfegõs ýflennek ýowolta ees | hatalmassaaga meg arnýkõõ tegõdet. Ees aõ nagý õrõmerth kýwel aõ te sent leelõd meg wýgastaltateek. mýkõron menyõorõzagba aõ sentõknek fõlõtte helhõõteteel.

ýoglas ennekqm meeltatlan ees býnqs 3olgalo leanýodnak benýgnanak. a3
 te edqffegqs 3eep fýadtv1 Jefustul en terqmtemtwl. es meg waltomtul.
 Nýerýed neeqm 3ent leelqknek malaztýath. hogý q 3ent felfegenek aka-
 ratýath mýndqnbē ¶ meg tellýeseýtheflem. A3ert dýc3qfegqs 3eplqtelen
 3ý3 maria. aýanlom en býnqs feýemeth te kegýqffegqdnē. ees kqgýel-
 meffegqdnē alaýa. Ees kerlek tegqdet ýñennek 3enthfegqs 3ýleýe. hogý
 legýqn bekqfeg ma en welem. mýkeppen te weled wala. mýkoron 3bleed
 a3 te 3eretq fýadat Jefuñh. Ees oltalma3 megh engqmeth gono3 3othul.
 3eplqtq1. gyalazattwl. ees testqmnek lelqmqnek we3qdelmetq1. qraqq1 q-
 rqqee Amē. |

*Es ýmadfaag wagýon ódwq3eýtenk kriñus Jefufrol. mýndqon gono3
 ellensfegqknek ees hamýs tanvknak ellene. ees towabba 3qr-
 nijó halaallal sem hal meg a3 ký aýtatoffagwal meg ol-
 waffa.*

Iga3 býro Jefus kriñus iñennek fya. te wagý vram kýralýoknak kýra-
 lýa. ký or3agla3 atýa ýñennel koronkent ees 3ent leelqkwel. te melto
 legý vram en ýmadfagomat hallaný. ees kqgýelmeñ fogadný The mený-
 or3agbol alaa ¶ zallaal 3ý3 marianak meheben. ýñneeth fogadwan bý3on
 teñqth. e3 wýlagot meg latogataad. 3qmelyqđ 3erenth meg waltad vram
 ýften a3 te terqmtqđted 3egený býnqs adamfýath. a3 te artatlan 3ent wee-
 rqdnē hullafawal. The 3ent keenod en ýñenqm kerlek hogý ooltal-

Iz ymadsaag magyon ddyo
zeytenk kristus iesusok. myn-
dyn gonoz ellenfegoknek ees
hamys tanwknak ellene
ees towabba zornyo hasaal-
lal sem hal meg az ky ap-
tatossagual meg olwassa-
gaz byro iesus kristus isten-
nek hya. te magy vram kya-
lyoknak kyalya. ky orzag-
laz atya istennel foronkent
ees zent leclokwel. te melto
legy vram en ymadzagomat
hallany ees fogyelmeft fogadny
Ahe menyozzagbol alaa

ma3'yon engometh 3oneten m'ndon we3odelmektol. hog' meelto leg'gek
 lako3nom te 3ent 3olgalatodban. Jelon leg'yon ennekom te | 'yrgalnad ees
 oltalnad m'ndonkoron. hog' en elmeemeth meg ne haborethaffa o 3a-
 lardfagawal en ellenfegom. ees en testom fe kaarho3'yeek aalnokfagos to-
 nek m'yatta. Erqs 'yogodwal k'y meg thoreed pokolnak o kapw'yt. thore-
 'yed megh vram en ellenfeg'ymet ees o 3alardfagokath. k'ykkel akaryaak
 meg foglaln'y en 3'ywemnek vta'yt ees fowen'yt. Halgas meg vram engo-
 meth teho3'jad k'yaltoth ees n'yawalas efedq3oth. ees te k'og'yelmefegod^{97-dik level.}
 kerefo'nek engeg'y w'ygastala3h. hog' en ellenfeg'ym ffel ne thamad'ya-
 nak en bo33wfagomra. El thoretteffenek ees el fog'yathko33anak k'yk el
 akarnak engometh westen'y. es leg'yon a3oknak rontafokra g'y'olqfeegnek
 o thore. O 'yo Jefus. o keg'yqs Jefus ne akary' engometh el hag'nod:
 The oltalma3 te wedelme3. te leg'y ennekom pa'yfom. | hog' te ygasgath-
 wan aalhaffak ellenok k'yk engomet ragalma3nak. hog' a3okat meg g'yq3-
 wen towabbaa qrolheffek: Ere33ed ennekom te felfegqs 3eke'ydbol. w'y-
 gastalo 3ent lelqoth, k'y meg w'y'lagofoha en thana3omat a3 o feenqffege-
 wel. ees engomet g'y'olqket a3 o g'y'olqfegqkwel eg'yetqombe, el thawo3-
 taffa ees el o33e. The 3ent k'qro3tfadnak o 'yeg'ye meg 'yeg'yq33e en er-
 telmemeth. k'y meg g'yq3o d'ya^{98-dik level.} dalnal engom g'yq3qwee theg'yon. hog'
 a3 ellenfeg meg gyq3tethwen .o. ere'yben meg fog'yathko3'yek Ne ad'y
 erqth vram Jefus kerlek en ellenfeg'ymnek. de wetteffenek en hatalmaf-
 fagom alaa. tegod kerlek t'y3ta 3'ywel. teho3'jad walo keg'yqs fol'yama-

tomert. k'ý ýdwqꝛeýteed elfq embqꝛth te 3ent kqꝛqꝛtfadon. Irgalmaꝛý yrgalmaꝛý eelq ýñennek egý fya. yrgalmaꝛý ennekqm Benýgnanak an-
gýaloknak vra. ees mýndqꝛn|kqꝛon legý en rolam meg emlekqꝛq vram Je-
fus boc3anathnak adoýa. Athýa iften. fýw iñen. ees 3ent lelqk ýñen.
k'ý mýndqꝛnha egý iñen vagý. ees mondatol menýnek ees fqlðnek vra.
legýqꝛn nekqð qꝛqk dýc3qꝛfeeg ees qꝛqk tý3qꝛffeeg. Am̄.

Mykqꝛon le akar3 feqꝛnnýe te aagýadba. tahaat elo3qꝛ olwas egý

Pater noñerth. vronk Jefusnak 3ent halaalanak dýc3eretý-

re. ees a3 3ent ¶ kqꝛqꝛtfanak tý3qꝛffegere. A33onýonk ma-

rianak haarom Idwqꝛlegý marýath. Es 3ent qꝛý3qꝛ aagýa-

lodnak egý Kredoth. terðqꝛn aalwan aagýadnak elotte.

Annak vtanna. mondýad e3 ýmadfagokat.

99-dik level.

En vram Jefusnak 3entfegqꝛ kqꝛqꝛtfayának ýegýe. legýqꝛn en welem
Benignawal. ✠ Jefus kriñufnak 3ent kqꝛqꝛtfayának ýegýe en mellettem
legý ✠ hogý engqꝛmet oltalmaꝛý gonqꝛ leelqktol. eýnek .q. | ýdeýen ✠
En 3ýwembe legý, hogý en 3ýwemeth meg tý3te3ad gonqꝛ gondolatok-
twl. ✠ En kqꝛnýðlem legý. hogý engqꝛm meg tar3 ees meg qꝛý3. po-
kolbelý faatannak mýndqꝛn hatalmaffagatul ees mýndqꝛn gonqꝛtul: ✠ En
elqꝛtem legý. hogý engqꝛm wýgý a3 te 3ent akaratodra. ✠ En fqlqꝛtem

legý. hogý engom meg aalgý. ees wýggý engom a3 zý3 marianak o fýa-
 hoz. hogý en lakozam owele orokwl orokee. Amen. ¶

I m a d f a g h.

100-dik level.

Jefus kriřufnak zent korozfaýanak gýozodelmenek mýatta. meltol-
 feek wr mýndonhato iřenfeg meg aaldaný ees orýzný engomet .o. zolga-
 lo leannýat Benignath e3 eýnek ýdeýen ✠ Atýanak ✠ ees fýwnak ✠
 ees zent leloknek neweben. Amen.

I m a d f a g.

Ovram Jefus kriřus. wefd a3 aldomaafh en ream zolgalo leanýodra.
 melý aldomařal meg aaldad te zentfegos anýadath zý3 mariath. ees a3
 zent apoftolokath. mýkoron fel meneel a3 olýwetým hegýrql mýnd a3
 te zent atýadiglan. Idwoffeg egýeffeeg. ees aldomas ýozýon ennekom en
 vram Jefus kriftořtul. Atyaanak ees fywnak ees zent leloknek ✠ al-
 domafa legýon e3 eýel. ees mýndonkoron en teřommel lelkomel. Am̄.
Legh vtolzor kezed fel emelwen mondýad. Vram mýndonhato vr ýřen-
 feeg. te kezeýdben aýanlon a3 en lelkometh: Amen: .1.7. 13. ¶

